

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı**

**GEÇ ERGENLİK DÖNEMİNDE FLÖRT ŞİDDETİ İLE
ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALAR VE
RUHSAL BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

Fatma Nur KOCAMANOĞLU

**Danışman
Doç. Dr. Mustafa Kayhan BAHALI**

İSTANBUL- 2021

TEZ TANITIM FORMU

- Yazarın Adı Soyadı** : Fatma Nur KOCAMANOĞLU
- Tez Dili** : Türkçe
- Tezin Adı** : Geç Ergenlik Döneminde Flört Şiddeti İle Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ve Ruhsal Belirtiler Arasındaki İlişki
- Enstitü** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Anabilim Dalı** : Psikoloji
- Tezin Türü** : Yüksek Lisans
- Tezin Tarihi** : 17.02.2021
- Sayfa Sayısı** : 131
- Tez Danışmanı** : Doç. Dr. Mustafa Kayhan Bahalı
- Dizin Terimleri** : Flört Şiddeti, Geç Ergenler, Travma, Ruhsal Belirtiler
- Türkçe Özet** : Bu çalışmada geç ergenlerin flört şiddetine karşı tutumları ve bu tutumların çocukluk çağı travmaları ve ruhsal belirtilerle ilişkisi incelenmiştir.
- Dağıtım Listesi** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı**

**GEÇ ERGENLİK DÖNEMİNDE FLÖRT ŞİDDETİ İLE
ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE
RUHSAL BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

Fatma Nur KOCAMANOĞLU

**Danışman
Doç. Dr. Mustafa Kayhan BAHALI**

İSTANBUL- 2021

BEYAN

Bu tezin/projenin hazırlanmasında bilimsel etik kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması halinde bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin/projenin herhangi bir kısmının bu üniversite ya da başka bir üniversitede tez/proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

Fatma Nur KOCAMANOĞLU

.../.../2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Fatma Nur Kocamanoğlu'nun Geç Ergenlik Döneminde Flört Şiddeti ile Çocukluk Çağı Travmaları ve Ruhsal Belirtiler Arasındaki İlişki adlı tez çalışması, jürimiz tarafından PSİKOLOJİ anabilim dalı, KLİNİK PSİKOLOJİ bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan *Doç. Dr. Mustafa Kayhan*

BAHALI
(Danışman)

Üye *Doç. Dr. Ali Güven*
KILIÇOĞLU

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ*

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../ 2021

İmzası

Prof. Dr. İzzet Gümüş

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmada geç ergenlerde flört şiddeti ile çocukluk çağı ruhsal travmaları, ruhsal belirtiler ve bu değişkenlerin bazı sosyo-demografik verilerle ilişkisi incelenmiştir.

Çalışmaya 2019-2020 yılları arasında İstanbul Gelişim Üniversitesinde öğrenim gören 168 kadın ve 79 erkek toplamda 247 kişi katılmıştır. Katılımcılara “Kısa Semptom Envanteri”, “Flört Şiddetine Karşı Tutum Ölçekleri”, “Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği” ve araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Veriler SPSS programında analiz edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre geç ergen bireylerde kadınların erkeklerden daha fazla flört şiddetine maruz kaldığı görülmüştür. Flört şiddetine uğrama ilişki süresine, gelir düzeyine, baba eğitim düzeyine, çocukluk çağı ihmal ve istismar yaşantılarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, ebeveynlerin ilişki durumunun ise flört şiddetine maruz kalma ile ilgili olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların psikolojik belirti düzeyi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır ancak flört şiddetine maruz kalan katılımcılarda depresyon, anksiyete gibi belirtilerin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Flört şiddetine karşı tutumların cinsiyete ve flört şiddetine uğramaya göre farklılaştığı görülmüştür. Psikolojik belirtilerin cinsiyete göre farklılaşmadığı, çocukluk çağı ruhsal travmalarının ise cinsiyete göre farklılaştığı, erkeklerin kadınlara nazaran daha yüksek düzeyde travma belirtileri gösterdiği tespit edilmiştir. Çocukluk döneminde şiddete uğramış olmakla ile ergenlikte görülen şiddet eğiliminin ilişkili olduğu ve bu kişilerin partnerlerine şiddet gösterme risklerinin arttığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak çocukluk çağında yaşanan travmalar ile kişilerin flört şiddetine karşı tutumları flört şiddetini yordayan iki önemli değişkendir. Ebeveyn eğitim durumu ve ebeveynlik tutumları, gelir düzeyi, kişilerin psikolojik iyilik durumları, flört şiddetinin görülmesinde temel risk faktörlerindedir.

Anahtar kelimeler: Flört şiddeti, Geç ergenlik, Travma

SUMMARY

The purpose of this study was to investigate the relationship between dating violence, childhood trauma, psychologic symptoms and sociodemographic variables among late adolescent.

168 women and 79 men who studied at Istanbul Gelişim University in 2019-2020 were included in the study. “Childhood Trauma Questionnaire” , “The Attitudes towards Dating Violence Scales”, The Brief Symptom Inventory and personal sociodemographic data form were applied to participants. The data was uploaded to SPSS was analyzed.

According to the research results, it was observed that women were exposed to dating violence more in late adolescents than men. It was found that there was a substantial difference according to the duration of the relationship with exposure to dating violence, income level, father's education level, childhood neglect and abuse. On the other hand, it has been observed that the relationship of the parents is not related to exposure to dating violence.

The psychological symptom level of the participants did not differ according to gender, but it was found that symptoms such as depression and anxiety were higher in participants who were exposed to dating violence. It was seen that attitudes towards dating violence differ according to gender and exposure to dating violence. It was found that psychological symptoms do not differ according to gender, childhood psychological traumas differ by gender, and men show higher levels of trauma symptoms than women. It has been determined that being subjected to violence during childhood is associated with the tendency to violence observed in adolescence and that the risk of these people to show violence to their partners increases.

As a result, traumas experienced in childhood and attitudes of individuals towards dating violence are two important variables that predict the violence of dating. Parental education status and parenting attitudes, income level, psychological well-being of individuals are among the main risk factors in observing dating violence.

Key words: Dating violence, late adolescence, trauma

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
EKLER LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ.....	iv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1.Araştırmanın Modeli	3
1.2.Araştırmanın Amacı	3
1.3.Araştırmanın Evreni Ve Örnekleme	3
1.4.Araştırmanın Sayıtları.....	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5.Araştırmanın Önemi.....	4
1.6.Araştırmanın Hipotezleri.....	4
1.8. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ergenlik Dönemi	7
2.1.1. Ergenlik Gelişimi ile ilgili kuramlar	8
2.1.1.1. Psikanalitik kuramlar	8
2.1.1.2. Bilişsel kuramlar	10
2.1.1.3. Davranışçı ve sosyal bilişsel kuramlar	11
2.1.1.4. Ekolojik kuram.....	12
2.1.2. Ergenlik döneminde gelişimsel özellikler	12
2.1.2.1. Erken ergenlik dönemi	13
2.1.2.2. Geç ergenlik dönemi	13
2.1.2.2.1. Ergen Flörtü	14
2.1.2.2.1.1. Tanım, tarihçe ve Epidemiyolojisi	14
2.1.2.2.1.2. Flört Çeşitleri	15
2.1.2.2.1.3. İşlevleri.....	15
2.1.3. Ergenlik Dönemi Sorunları	15
2.1.3.1. Depresyon ve İntihar	16
2.1.3.2. Anksiyete.....	17
2.1.3.3. Somatizasyon	17
2.1.3.4. Yeme bozuklukları	18
2.1.3.5. Madde Kullanımı	19
2.1.3.6. Saldırganlık/ Agresyon ve suç	20
2.2.1. Şiddetin Tanımı, Tarihçesi ve Epidemiyolojisi.....	20
2.2.2. Şiddet için risk faktörleri.....	20
2.2.3. Şiddet için koruyucu faktörler.....	22
2.2.4. Flört şiddeti	22

2.2.4.1. Tanım, Tarihçe ve Epidemiyolojisi.....	22
2.2.4.2. Flört şiddeti türleri.....	22
2.2.4.2.1. Fiziksel Şiddet.....	23
2.2.4.2.2. <i>Psikolojik Şiddet</i>	23
2.2.4.2.3. Cinsel Şiddet	24
2.2.4.3. Kuramsal Teoriler	24
2.2.4.3.1. Psikanalitik kuram.....	24
2.2.4.3.2. Sosyal öğrenme kuramı.....	24
2.2.4.3.3. Güç kuramı.....	26
2.2.4.3.4. Feminist kuram.....	27
2.2.4.3.5. Çatışma kuramı	27
2.2.4.3.6. Durumsal model	29
2.2.4.3.7. Kaynak kuramı	30
2.2.4.4. Flört şiddeti ve Ergenlik.....	30
2.2.4.5. Flört şiddeti ve Psikopatoloji	31
2.3.Travma	33
2.3.1. Tanım ve tarihçe.....	33
2.3.2. Çocukluk çağı istismarı	33
2.3.2.1.Tanım, tarihçe ve epidemiyolojisi.....	33
2.3.2.2.Travma türleri.....	34
2.3.2.2.1. Fiziksel istismar	34
2.3.2.2.2. Duygusal istismar.....	34
2.3.2.2.3. Cinsel istismar.....	35
2.3.2.2.4. Fiziksel ihmal	35
2.3.2.2.5. Duygusal ihmal	35
2.3.3. Travma ve flört şiddeti	35
2.3.4. Travma ve psikopatoloji.....	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1 Araştırma Süreci.....	38
3.2 Veri Toplama Araçları	38
3.2.1.Kişisel Bilgi Formu	38
3.2.2. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği	38
3.2.3.Kısa Semptom Envanteri	39
3.2.4.Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri	39
3.3.Verilerin Analizi.....	40

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Bulgular.....	41
4.2. Tartışma	77

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	97
KAYNAKÇA	101
EKLER.....	116

KISALTMALAR

- APA** : Amerika Psikoloji Derneği
- ÇÇRTÖ** : Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
- DSM** : The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder
- DSÖ** : Dünya Sağlık Örgütü
- EFUPŞYT** : Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum
- EFUFŞYT** : Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum
- KFUPŞYT** : Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum
- KFUFŞYT** : Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum
- KSE** : Kısa Semptom Envanteri
- TSSB** : Travma Sonrası Stres Bozukluğu
- TÜİK** : Türkiye İstatistik Kurumu
- UNICEF** : United Nations International Children's Emergency Fund

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Dağılımı	41
Tablo 2. Çalışmaya Dâhil Edilen Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı.....	41
Tablo 3. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Yaş Ortalamaları	42
Tablo 4. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Ekonomik Durum Dağılımı	43
Tablo 5. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Romantik İlişki Durumu Dağılımı	43
Tablo 6. Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların İlişki Süresi Ortalamaları	44
Tablo 7. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Ebeveyn İlişki Durumu Dağılımı.....	45
Tablo 8. Katılımcıların Anne Eğitim Düzeylerinin Dağılımı.....	46
Tablo 9. Katılımcıların Baba Eğitim Düzeylerinin Dağılımı	47
Tablo 10. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Ebeveyn Şiddetine Uğrama Dağılımı.....	48
Tablo 11. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Şiddet Uygulama Dağılımı	48
Tablo 12. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği Ve Alt Boyutlarına Ait Betimleyici İstatistikleri	50
Tablo 13. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Kısa Semptom Envanteri Ve Alt Boyutlarına Ait Betimleyici İstatistikleri	52
Tablo 14. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeklerine Ait Betimleyici İstatistikleri	53
Tablo 15. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Cinsiyete Göre Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği Ve Alt Boyutlarına Ait Betimleyici İstatistikleri	54
Tablo 16. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Cinsiyete Göre Kısa Semptom Envanteri Ve Alt Boyutlarına Ait Betimleyici İstatistikleri	55
Tablo 17. Çalışmaya Alınan Katılımcıların Cinsiyete Göre Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeklerine Ait Betimleyici İstatistikleri.....	56
Tablo 18. Ölçeklerin Kadınlarda Birbiri İle İlişkisine Dair Pearson Korelasyon Analizi	60
Tablo 19. Ölçeklerin Erkeklerde Birbiri İle İlişkisine Dair Pearson Korelasyon Analizi	64
Tablo 20. Ölçeklerin Flört Şiddetine Uğrayan Grupta Birbiri İle İlişkisine Dair Pearson Korelasyon Analizi	67
Tablo 21. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri Puanlarının Kadınlarda, İlgili Değişkenler Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal (Forward) Regresyon Analizi Bulguları	70

Tablo 22. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri Puanlarının Erkeklerde, İlgili Değişkenler Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal (Forward) Regresyon Analizi Bulguları.....72

Tablo 23. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri Puanlarının Flört Şiddetine Uğrayan Grupta İlgili Değişkenler Tarafından Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal (Lineer) Regresyon Analizi Bulguları.....76

EKLER LİSTESİ

EK-A: ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMA ÖLÇEĞİ

EK-B: FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEKLERİ

EK-C: KISA SEMPTOM ENVANTERİ

EK-D: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK-E: ETİK KURUL KARARI

ÖNSÖZ

Araştırma sürecim boyunca bana danışmanlık yapan hocam Doç. Dr. Mustafa Kayhan Bahalı 'ya teşekkür ederim.

Her zaman benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme ve hayallerimi gerçekleştirmemde her zaman yanımda olan sevgili eşim İhsan Kocamanoğlu'na sonsuz teşekkür ederim. Tez sürecinin bana kazandırdığı sevgili arkadaşlarım Nilay, Funda, Gamze ve Kübra'ya bu çalışmanın her anında bana destek oldukları için minnettarım.

Ayrıca bu süreçte bana araştırma imkânı ve ortamı sağlayan İstanbul Gelişim Üniversitesi'ne teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Şiddet geçmişte de günümüzde de insanlığın tanımlamaya çalıştığı ve çözmekte zorlandığı konulardan biridir. Bir kişinin kendisinin, başka bir canlının, ya da bir grubun zarar görmesi ile sonuçlanan davranışları şiddet davranışları olarak tanımlanmıştır. Basta fiziksel, cinsel ve psikolojik olmak üzere birçok alt turu olan şiddet davranışlarının görülme oranları giderek artmakta ve toplumun sağlığını tehdit etmektedir. Şiddet 15-44 yaş arasında olan bireylerde önde gelen ölüm sebepleri arasındadır. Her yıl dünyada 1,6 milyon kişinin yaşamı şiddet nedeniyle sona ermektedir (Polat, İpekçi, Yurdagül, Öztürk, Tatlı ve Yavuzekinci, 2016).

Birçok farklı başlıkta incelenen şiddet olgusunun kişilerarası türlerinden biri olan flört şiddeti gençler arasında da yaygın olarak görülmektedir (Yüksel, Engin ve Turgut, 2014). Flört ilişkisinde bulunan kişilerin bilinçli olarak birbirlerine zarar vermesi davranışı flört şiddeti olarak adlandırılır. Romantik ilişkilerde yaşanan şiddet kişilerin psikolojik ve fiziksel sağlığına pek çok yönden zarar vermektedir. Flört şiddetinin çoğunlukla başlangıçta fark edilmediği ve şiddet içerikli davranışların partneri kontrol etmek amacıyla giderek arttığı görülmektedir (Çoban, Çakaloz Kızılca ve Irmak, 2020). Araştırmalara göre flört şiddeti depresyon, kaygı bozuklukları, madde bağımlılığı, beslenme ve uyku bozuklukları, özgüven azalması, intihar girişimleri gibi birçok olumsuz sonuca neden olmaktadır. Şiddet içerikli davranışların nedeni incelendiğinde aile içi şiddete maruz kalmış olmak ve çocukluğunda ihmale ve istismara uğramış olmak etkenler arasında görülmektedir (Kepir-Savoly, Ulaş ve Demirtaş-Zorbaz, 2014).

Flört şiddetinin oluştuğu koşulları ve nedenlerini inceleyen pek çok araştırma vardır ve ülkemizde de az sayıda olmakla birlikte giderek artmaktadır. Ergenlik döneminde flört ilişkilerinde yaşanan şiddetin erişkin olduktan sonra da romantik ilişkilerde ve aile içinde devam etmesi muhtemel görülmektedir. Aile içi şiddete maruz kalan çocuklar yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde saldırgan davranışlar, iletişim problemleri gibi çeşitli psikolojik problemler yaşamakta böylece şiddet döngüsü devam etmektedir.

Şiddetin nesiller arası aktarımının önlenmesi için saldırgan davranışları doğuran sebeplerin ve ortamların tespiti, risk içeren ve koruyucu faktörlerin bilinmesi ve bu davranışları önleme stratejilerinin oluşturulması oldukça önem taşımaktadır. Bu çalışmada da ergenlik çağında yaşanan flört şiddetinin çocukluk çağı ruhsal travmaları ve ruhsal belirtiler arasındaki ilişki incelenerek alanyazına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu kesitsel araştırmada, iki ya da daha fazla değişkenin aralarındaki ilişki incelenirken ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı geç ergenlik döneminde yaşanan flört şiddeti ile çocukluk çağı travma yaşantıları ve ruhsal belirtiler arasında bulunan ilişkinin incelenmesi ve araştırmaya dahil olan kişilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddet yönelik tutumlarının cinsiyete, ebeveyn şiddetine maruz kalmış olma, flört ilişkisinde olma, flört ilişkisinde şiddet davranışlarına ve söylemlerine maruz kalma ve flört ilişkisinde şiddete başvurmaya göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Aynı zamanda bu çalışma gelecekte yapılacak olan araştırmalar için literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Evren bir araştırma yapılırken gerekli verilerin elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşur. Araştırma yapılırken evrenin istatistiksel yöntemler kullanılarak elde edilen sınırlı bir bölümünden yararlanır. Bu bölüm örneklem olarak adlandırılır ve evreni temsil ettiği varsayılır.

Bu araştırmanın evreni üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. İstanbul Gelişim Üniversitesi'nde öğrenim gören 18-24 yaş arası geç ergen bireyler örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem 189 kadın ve 93 erkekten oluşmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Çalışmada yararlanılan örneklem grubu evreni temsil etmektedir. Katılımcılara uygulanan Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (ÇÇRTÖ), Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri, Kısa semptom envanteri (KSE) ve kişisel bilgi formuna doğru cevaplar verdiği varsayılmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının araştırma sorularını oluşturan değişkenleri geçerli ve güvenilir şekilde ölçtüğü kabul edilmiştir

ÇÇRTÖ' nün çocukluk döneminde yaşanan fiziksel cinsel ve duygusal istismarı, duygusal ve fiziksel ihmali ölçtüğü varsayılmıştır.

“Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri” kız ve erkeklerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet tutumlarını ölçmektedir.

KSE'nin bireydeki psikolojik belirtiyi yeterli düzeyde ölçtüğü varsayılmaktadır.

Sosyo-demografik veri formu katılımcılar hakkında yeterli ve doğru bilgi sağlamaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın evreni İstanbul'da ikamet eden geç ergen katılımcılardan oluşmaktadır. Bulguları elde etmekte 18-24 yaş grubunda yer alan 282 kişiden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçları, “Kişisel Bilgi Formu”, “Kısa Semptom Envanteri”, “Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği”, “Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri” nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Önemi

Flört şiddeti şiddetin birçok türünden biridir. Toplum sağlığını yakından ilgilendiren, kişiler üzerinde uzun ve kısa vadeli etkileri nedeniyle ciddi bir sosyal problemdir. Özellikle ergenlik döneminde yaşanan flört şiddeti, yetişkinlik döneminde yaşanabilecek eş şiddeti ve sonraki nesillere aktarılma olasılığı nedeniyle incelenmesi oldukça gerekli bir konudur. Şiddetle mücadelede şiddet içerikli davranışların oluşum koşullarını incelemek önem taşımaktadır.

1.7. Araştırmanın Hipotezleri

H₀: Geç ergenlik dönemindeki bireylerde flört şiddeti, çocukluk çağı ruhsal travmaları ve ruhsal belirtiler arasındaki ilişki yoktur.

H₁: Geç ergenlerde bireylerin flört ilişkisinde başvurduğu psikolojik/ fiziksel şiddete yönelik tutumlar cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

H₂: Geç ergenlerde erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik/ fiziksel şiddete yönelik tutumlar ebeveyni tarafından şiddete uğramış olmaya göre farklılaşmaktadır.

H₃: Geç ergenlerde kadının flörtte uyguladığı psikolojik/ fiziksel şiddete yönelik tutumlar ebeveyni tarafından şiddete uğramış olmaya göre farklılaşmaktadır.

H₄: Geç ergenlerde erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik/fiziksel Şiddete yönelik tutumlar romantik ilişki içinde olmaya gÖre farklılaşmaktadır.

H₅: Geç ergenlerde kadının flörtte uyguladığı psikolojik/fiziksel Şiddete yönelik tutumlar flört ilişkisinde olmaya gÖre farklılaşmaktadır.

H₆: Geç ergenlerin çocukluk ağı ruhsal travmaları Ölçeği ve alt boyutlarından aldığı fiziksel, duygusal ve cinsel istismar, fiziksel ve duygusal ihmal deneyimleri flört Şiddetine uğramaya gÖre farklılaşmaktadır.

H₇: Geç ergenlerin çocukluk ağı ruhsal travmaları ve alt boyutlarından aldığı fiziksel, duygusal ve cinsel istismar, fiziksel ve duygusal ihmal deneyimleri flörtte Şiddete başvurmaya gÖre farklılaşmaktadır.

H₈: Geç ergenlerin ruhsal belirti Ölçeğinden aldığı puanlar flört Şiddetine maruz kalmaya gÖre farklılaşmaktadır.

H₉: Geç ergenlerin ruhsal belirti Ölçeğinden aldığı puanlar flört ilişkisinde olmaya gÖre farklılaşmaktadır.

H₁₀: Geç ergenlerin ruhsal belirti Ölçeğinden aldığı puanlar ebeveyn Şiddetine maruz kalmaya gÖre farklılaşmaktadır.

H₁₁: Flört Şiddetine maruz kalma ile ekonomik durum arasında ilişki vardır.

H₁₂: Flört Şiddetine maruz kalma ve ebeveyn ilişki durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₃: Flört Şiddetine maruz kalma ile ebeveyn eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

H₁₄: Flört Şiddetine maruz kalma ile ebeveyn Şiddeti arasında bir ilişki vardır.

H₁₅: Flört Şiddetine maruziyet ve flört ilişkisinde Şiddete başvurma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₆: Çocukluk dÖneminde travmaya maruz kalmak erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel Şiddete yönelik tutumu yordamaktadır.

H₁₇: Çocukluk dÖneminde travmaya maruz kalmak erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik Şiddete yönelik tutumu yordamaktadır.

H₁₈: Çocukluk dÖneminde travmaya maruz kalmak kadının flörtte uyguladığı fiziksel Şiddete yönelik tutumu yordamaktadır.

H₁₉: Çocukluk döneminde travmaya maruz kalmak kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordamaktadır.

1.8. Tanımlar

Ergenlik: Bireyin çocukluktan erişkinliğe geçtiği dönemdir. Bu dönemde fiziksel, cinsel gelişim ve psikososyal olgunlaşma yaşanır (Can, Türkyılmaz ve Karadeniz , 2010).

Flört: İki kişi arasında sosyal etkileşim içeren zaman içerisinde sonlandırma ya da evlilik, nişanlılık veya birlikte yasama şeklinde bir ilişkiye dönüştürme niyetiyle sürdürülen bir ilişki turu (Baldan ve Avşar, 2017).

Flört şiddeti: Romantik ilişkide bulunulan kişiye karşı fiziksel, psikolojik güç kullanımını içeren acıtıcı, zarar verici veya kısıtlayıcı söz ve davranışlar (Sugarman ve Hotaling, 1989).

Travma: Kişinin yaşamındaki stres verici bir olay ile basa çıkma becerileri arasında hayati bir dengesizlik ortaya çıkması (Şar ve Öztürk, 2006).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ergenlik Dönemi

Ergenlik dönemi insanın yaşamındaki gelişim dönemlerinden biridir. Bu dönemde birey fiziksel, cinsel ve duygusal olarak gelişmekte, çocukluktan çıkıp yetişkin yaşamına geçiş yapmaktadır.

Bu dönem adolesan dönem olarak da adlandırılmaktadır. Adolesan terimi Latince “adolescere” kelimesinden gelmektedir ve büyüme, erişkinliğe ulaşmak manasını taşımaktadır (Parlak, 2019). Ergenlik kavramı 19. Yüzyılda toplum gözünde okulun öneminin artmasının etkisiyle oluştuğu görülmektedir. Birey bu dönemde geçirdiği değişimlerin etkisiyle bağımsızlığını kazanır ve psikososyal olgunluğa ulaşır. Ergenlik dönemine ilişkin çeşitli kuramsal açıklamalar bulunmaktadır.

Biyolojik yaklaşıma göre gelişim ve davranışları şekillenmesinde biyogenetik faktörler etkilidir. Yaşamın bu evresinin yaşanan fiziksel, hormonal, bilişsel ve duygusal değişimler nedeniyle ergen açısından stresli bir dönem olduğu kabul edilir (Negriff, 2011). Ergenler üzerine yapılan araştırmalar ilk olarak George Stanley Hall’ın 1896’da Gençlik Bilimi Kürsüsü kurması ile başlar (Parman, 1998). Hall ergenliği toplumsal rollerin oluştuğu, yeni akıl yürütme yeteneğinin ve kişilerarası ilişkilere bağlı olarak değerlerin geliştiği bir dönem olarak tanımlamıştır (Curtis, 2015).

Dünya sağlık örgütü (DSÖ) 10-19 yaş arası adolesan 15-24 yaş arası ise genç olarak tanımlamaktadır. Bu iki grubun kesişmesi nedeniyle 10-24 yaş aralığındaki ergenleri genç insanlar olarak değerlendirmektedir (DSÖ, 2015). Birleşmiş milletler ve uluslararası çalışma örgütü ise 15-24 yaş dönemini gençlik dönemi olarak kabul etmektedirler. (ILO, 2014). Ergenliği alt gruplar halinde inceleyen araştırmacılar da olmuştur. Steinberg’in çalışmasında 10-13 yaş erken ergenlik, 14-18 yaş orta ergenlik, 19-25 yaş aralığı ise geç ergenlik diye tanımlanmıştır (Steinberg, 2014). Başka bir araştırmada 9-26 yaş arası ergenliğe dâhil edilmiştir. Geç ergenlik dönemi olarak da adlandırılan bu dönemin son aşamasında fiziksel gelişimin tamamlanması ile hızlı değişiminden kaynaklanan içsel karmaşa azalır, olumlu benlik duygusu artmaya başlar. Akran grubunun önemi azalır. Yetişkin düşünce yapısı ile

birlikte soyut düşünme yeteneği gelişir. Gelecek hedefleri daha net tanımlanır, Bu dönemde ergende ahlaki ilkeler ve özkontrol duygusu gelişmiştir (Patrice Zink, 2008)

Türkiye’de 15-24 yaş arası genç nüfus toplam nüfusun %15,6’sini oluşturmaktadır. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi 2019 yılı sonuçlarında Türkiye’nin genç nüfuslu AB üyesi ve aday ülkeler arasında en genç nüfusa sahip olduğu görülmektedir. (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2019)

2.1.1. Ergenlik Gelişimi İle İlgili Kuramlar

2.1.1.1. Psikanalitik Kuramlar

Psikanalitik yaklaşıma göre ergenlik latent dönemdeki psişik dengeyi bozan çatışmaların yaşandığı bir evredir. Freud’a göre ergenlerin hayatlarında çok yoğun şekilde çatışma yaşanmaktadır ve bu gerilimden kurtulabilmek için çatışmaları bilinçdışına iterler (Santrock, 2012). Freud’a göre yetişkin bireyin kişiliğinin belirleyicisi ergenlik döneminden çok erken çocukluk dönemidir. Bu doğrultuda ergenliği ruhsal çatışmaların değişken davranışlara sebep olduğu, uyum çabaları ile deneyimlenen bir süreç olarak tanımlamıştır. Temel olarak dürtülerin arttığı bu dönemde yalnızca cinsel dürtülerde değil aynı zamanda saldırgan dürtülerde de artış görülmektedir. Birey ergenliğin sebep olduğu cinsel enerjideki artışı denetlemede zorlanan ego, id ve süperego arasında denge sağlamakta güçlük çekmektedir. Egonun uyum sağlama işlevini yeteri kadar gösterememesi sonucunda tepkisel davranışlar gelişir. Ergen bu dönemde libidinal dürtülerinin doyum ihtiyacı ve denetleme gerekliliği arasında bir iç savaş yaşamaktadır (Britzman, 2019). A. Freud kimlik gelişiminin her aşamada egoya tehdit yönelttiğini ileri sürer ve egonun kendini korumak için geliştirdiği savunma mekanizmalarından söz eder (Brown ve Prinstein, 2011). Bu düşünceye göre ergenliğe özgü savunma yöntemleri entellektüelizasyon, çilecilik ve özdeşleşmedir. Erken çocukluk döneminde erkek çocuklar babaları ile kız çocuklar ise anneleri ile özdeşim kurma yoluyla ödipal sorunlarını çözmeye çalışırlar (Ellis, 2002). Bütün bu değişimler neticesinde ergenin iç dünyasında bir kararsızlık ve dengesizlik ortamı oluşur (Parlak, 2018).

Freud’un psikanaliz grubundan olan Peter Blos ergenliği dürtülerle ego arasında yaşanan bir gerilim süreci olarak ifade etmiştir. Ergenlik sırasında yaşanan gerilemenin bu dönemde bütünleyici, normal, kaçınılmaz ve evrensel bir özelliği vardır. Gerileme ergenden ergene değişiklik göstermekle birlikte uyum, temiz olmama

veya çocuksu pasiflik gibi birçok alanda görülebilir (Santrock, 2012). Ergenliğin başlangıcında mevcut olan ego çatışmaları ergenliğin sonlarına doğru birey tarafından daha yönetilebilir olur. Blos'a göre ergenler ebeveynleri ile ilişkilerinde yeterince bağımsız olamadıkları için onlarla olan duygusal bağları zayıflamakta ve yerine arkadaşlarına yönelmektedirler (Özdemir ve Çok, 2016). Arkadaş bu dönemde ebeveyne olan bağımlılıktan kurtulma işlevi taşımaktadır. Blos, Freud'un ergenlikte meydana gelen dönüşümlerin başlangıç ve bitişinin belirli olduğunu ancak arada olup bitenlerin muğlak kaldığını belirtir ve çalışmalarını aradaki evreleri saptamaya yönlendirir (Parman, 1998). Bu yaklaşıma göre ergenlik döneminde bireyin aşması gereken dört evre vardır:

1. İkinci bireyselleşme süreci
2. Çocukluk travmalarının üstesinden gelme
3. Ego sürekliliği
4. Cinsel kimlik

İkinci bireyselleşme süreci:

Ergenlik dönemine giren kişi ayrı bir birey olabilmek için içselleştirdiği ebeveyn figüründen uzaklaşmak zorundadır. Bu nedenle dışarıdan sevgi nesnelere aramaya yönelir. Ego olgunlaşması için bu yaşanması gereken bir süreçtir. Blos aşamalı olarak ebeveyninden bağımsızlaşma ve onlarla rekabet hali, kimlik gelişimi neticesinde giderek artan sorumluluklarla yaşanan ikincil bireyselleşme süreci sonunda daha önce kurulmuş olan ebeveyn-çocuk bağlarından daha da ileri gidildiğini iddia etmektedir (Atak, 2011)

Çocukluk travmalarının üstesinden gelme:

Blos ergenliğin çocukluk travmalarının üstesinden gelmesi için en uygun dönem olduğunu savunmaktadır. Blos'a göre çocukluk travmalarının birey üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri vardır. Bu travmaların bazıları kişiliğe uyumlanırken bazıları da bastırılır. Ergen çocukluğunda yaşadığı ve kişilik oluşumunu etkileyen travmaları yenmekte çocukluğuna nazaran daha güçlüdür.

Ego sürekliliği:

Ego sürekliliği kişinin olumlu ve olumsuz yaşam deneyimleri ile oluşur. Ego sürekliliği ergenlik döneminde çatışmaların çözülmesinde rol oynar. Kişinin bütünlüğe ulaşmasına ve bireyselleşmesine yardımcı olan ego olgunluğu ise kişinin içselleştirdiği ebeveyn figürlerinden kurtulması sürecinde gerçekleşir.

Cinsel kimlik:

Blos'a göre genel psikanalitik kuram doğrultusunda ergen geriye dönerek ödipal konuları çözümlemelidir. Ebeveynleri ile olan bağlarını gözden geçirmesi ve ödipal dönemde yaşanan çatışmaları çözümümesi ergenin cinsel kimliğini oluşturmasını sağlar (Kuruçay, 2012)

Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre ise ergenlik, kimlik kazanımına karşı rol karmaşası yaşandığı bir dönemdir. Bireyin gelişimi toplum tarafından yapılar, yasalar, ritüeller, roller ve yaptırımlar yoluyla olgun bir yetişkinlik idealine doğru yönlendirilir. Erikson cinsel kimliği daha az vurgularken kimlik duygusunun adım adım ortaya çıkışına odaklanır. Bireyin yetişkinliğe taşınırken kendini tanımlama, bir anlam ve amaç bulma ihtiyacı bu dönemde yaşanan psikososyal krizin nedenlerinden biridir (Hardy, Pratt, Pancer, Olsen, ve Lawford, 2011). Cinsel kimliği tamamlama, sosyal rol, meslek seçimi ve hazırlığı ile uğraşan ergen bu süreçte "Ben kimim? Nereden gelip nereye gidiyorum?" sorularına yanıt aramaktadır. Bu dönemde çevrede aile, okul, arkadaş çevresi gibi dayanak noktalarının bulunması ergenin işini kolaylaştırır. Kimlik kazanımı gerçekleşemezse kimlik karmaşası yaşanabilir ve ergen bu dönemde ruhi çöküntü, mutsuzluk, madde kötüye kullanımı, suça yönelik davranışlar geliştirebilir. Aynı şekilde ailede yaşananlar ya da ailenin yokluğu, toplumsal kargaşalar bireyin bu işi gerektiği şekilde yapmasını zorlaştıracaktır. Erikson kimliğin kurulmasında uğranan başarısızlığın rol karışıklığına ve sürekli bir yabancılaşma duygusuna yol açabileceğini savunmaktadır (Cloutier ve Bekir, 1982) Ayrıca bu kuram, kişilik gelişiminin ergenliğin sonunda tamamlanmadığını erişkinlik döneminde de çeşitli evrelerden geçtiğini savunmaktadır.

2.1.1.2. Bilişsel Kuramlar

Bilişsel kuramın öncüsü olan Piaget, bilişsel gelişimde nörolojik ve biyolojik sistem kadar çevresel etkinin de önemli olduğunu söylemektedir. İnsanlar motor, duyuşsal ve bilişsel alanlarda örgütlü yapıların dengesini sağlamak için çabalarlar.

Yapılar dengede olduğunda, çevre ile sağlıklı etkileşim gerçekleşir. Kişi veya ortamdaki değişiklikler temel yapıları sarstığında ise bireyde dengesizlik oluşur (Huitt ve Hummel, 2003). Ergenlik döneminde somut dönemden soyut döneme geçen birey iç görü geliştirmekte, geleceğe dair planlar yapma, teoriler oluşturma gibi beceriler kazanabilmektedir. Sürekli bilgi edinir ve edindikleri bu bilgilerden doğan fikirlerle bilişsel dünyalarını yeniden kurarlar. Bu dönemde dünyayı anlama çabalarında bilişsel uyumsuzluk veya dengesizlik hissi yaşanabilir. Sonunda çatışma atlatılır ve birey bir düşüncenin dengesine ulaşır. Paket'e göre bireyler her zaman bilişsel denge ve dengesizlik arasında hareket halindedir (Barrouillet, 2015).

Sosyokültürel bilişsel kuramı geliştiren Vygotsky'de bireylerin kendi bilgilerini yapılandırma aşamasında aktif rol aldığını savunmaktadır. Bu kurama göre kültür ve sosyal etkileşim bilişsel gelişimin şekillenmesinde etkindir. Gelişim sosyal ve kültürel etkinliklerden bağımsız gelişemez. Bilgi insan topluluklarında yerleşiktir ve ortak etkinlikler yoluyla aktarılmaktadır. Vygotsky'nin yakınsal gelişim alanı kavramına göre birey ihtiyacı olan yardıma ve rehberliğe ulaştığı takdirde görevler tek başına ulaşması çok zor olan bir noktaya ulaşabilir. Ebeveynler, arkadaşlar, toplum ve kültürün teknolojik yönelimi ergenin zihinsel yapısını etkileyen unsurlardır (Allahyar ve Nazari, 2012).

2.1.1.3. Davranışçı ve Sosyal Bilişsel Kuramlar

Davranışçı kuramlar sadece gözlemleyebildiğimiz ve ölçebildiğimiz şeyleri bilimsel olarak araştırabileceğimizi öne sürmektedir.

Davranışçı kuramcılardan olan Skinner'e göre önemli olan duygular ya da düşünceler değil davranıştır. Bir davranışın sonucu o davranışın oluşma ihtimalinde değişimler yapabilmektedir. Bir davranışın ödüllendirilmesi o davranışın ortaya çıkma sıklığını arttırırken cezalandırılması o davranışın tekrarlanma ihtimalini azaltmaktadır. Bu kurama göre bu ödüller ve cezalar gelişimi doğrudan etkilemektedir. Örneğin utangaç insanlar utangaçlığı büyüme evresindeki deneyimleri sonucunda öğrenmektedirler. Bu düşünce doğrultusunda yaşadığı ortamda yapılacak değişiklikler utangaç bir ergenin daha sosyal yönelimli olmasını sağlayabilir. (Santrock, 2012)

Öğrenmenin gözlemleyerek ve yaşantılayarak gerçekleştiğini belirten sosyal bilişsel kurama göre ise çocuk-ergen aile ve arkadaşlarını örnek alarak kimliğini oluşturur. Bu kuramı geliştiren Bandura öğrenmenin büyük kısmının gözlem yoluyla

öğrenme, taklit ya da model alma yoluyla gerçekleştiğini öne sürmektedir. Bu kurama göre kişi başkalarının davranışlarını gözlemleme yoluyla düşünce ve duygularını çeşitlendirmekte daha geniş kapsamlı davranışlar kazanmakta ve bu yaşantılar ergen gelişiminin mühim bir bölümünü oluşturmaktadır. (Bandura, 1978)

2.1.1.4. Ekolojik Kuram

Ekolojik teoriye göre tüm davranışlar gerçekleştiği alan ve bağlam ışığında ele alınmalıdır (Peterson, 2005). Bronfenbrenner insan davranışının birbiri içine yerleşmiş sistemler şeklinde tanımlanan bir ortam içinde gerçekleştiğini öne sürer. Bu sistemler mikrosistem, mezosistem, ekosistem, makrosistem ve kronosistem şeklinde sıralanmaktadır. Çevrenin karmaşıklığı bu yaklaşımda net bir şekilde ortaya konmuştur. Mikrosistem gencin sosyal, psikolojik ve davranışsal gelişimini dinamik olarak etkileyen kardeş, ailenin işlevselliği ve kronik hastalıkları kapsamaktadır. Ergen bu ortamdaki deneyimlerin pasif alıcısı değil aynı zamanda bu ortamın oluşmasında aktif olan biridir. Mezosistem ise diğer sistemlerde yer alanların birbiri ile etkileşimi ve doğrudan kurduğu ilişkiden oluşmaktadır. Ekosistem ise okul, arkadaşlar ve içinde yaşanan topluluk olarak tanımlanmaktadır. Kültürel etkiler, din, ekonomi ise makrosistemi oluşturmaktadır. Kronosistem sosyotarihsel koşulları ve yaşam olaylarını içermektedir.

Bu yaklaşım çevre veya ortam içinde işlev göstermesi gereken bireylerin gelişimsel yetkinlikleri için yeterli olacak şekilde tasarlanmadıkları takdirde ortaya çıkan adaptasyon zorluklarını vurgular (Leonard, 2011).

2.1.2. Ergenlik Döneminde Gelişimsel Özellikler

Erken ergenlikte başlayan ve bedende gelişen hormonal ve fiziksel değişimleri içeren dönem puberte olarak adlandırılır. Pubertenin başlangıcını kalıtsal faktörler ve hormonlar belirlemektedir. Bazı araştırmalara göre sosyal ve çevresel faktörler de pubertenin başlangıcında belirleyici olmaktadır. Kırsal alanlarda ve az gelişmiş ülkelerde yaşayan ergenler daha gelişmiş ülkelerde yaşayanlara nazaran ergenliğe daha geç girmektedir. Evlatlık olma, ebeveyn yokluğu, ekonomik yetersizlik gibi olumsuz yaşam koşullarında ergenliğin daha önce başladığı ve bunun yüksek stres düzeyine bağlı olabileceği görülmüştür.

Bu dönemde belirgin kilo ve boy artışı yaşanır, cinsel organlarda büyüme, meme gelişimi, vücutta tüylenme, menstruasyon, ejakulasyon gibi bedensel değişimler gerçekleşir (Leonard, 2011).

Kimliğin kazanılması bu dönemin gelişimsel özelliklerinin psikososyal yönüdür. Bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerin gelişmesi, duygusal olgunlaşma bu kimlik oluşum sürecinin temel görevidir (Parlaz, 2012).

Bu dönemde önem taşıyan gelişimsel görevlerden biri de akranlarla yakın ilişkiler kurmaktır. Artan yakınlık kapasitesi ile birlikte ergen daha yakın ve tatmin edici arkadaş ilişkilerine ihtiyaç duyar (Vanhalst, 2013).

2.1.2.1. Erken Ergenlik Dönemi

Erken ergenlik dönemi bir geçiş süreci olarak adlandırılabilir. Bu süreç ergen gelişiminde biyolojik değişikliklerin başladığı dönemdir. Soyut ve daha karmaşık düşünme yeteneği gelişir (Curtis, 2015).

Ebeveynlerden duygusal ayrılma gerçekleşir ve arkadaşlık bağları güçlenir. Samimiyete ve sadakate verilen önem artar, gruplara, kulüplere veya çetelere dâhil olunabilir. Ebeveynlerle ergenler arasında hafif düzeyde çatışmalar başlar. Bu dönemde yaşanan dengesizlik sürecinin ardından geç ergenliğe doğru ilerledikçe daha demokratik ve daha az çekişmeli bir ebeveyn-ergen ilişkisi oluşur (Dishion, Veronneau ve Myers, 2010).

2.1.2.2. Geç Ergenlik Dönemi

Geç ergenlik ise daha çok bir bütünleşme dönemi olarak adlandırılabilir. Geç ergenlikte, erken ergenliğe göre kariyer ilgileri, flört ve kimlik arayışı daha sık dile getirilmektedir (Kindelberger, Mallet ve Galharret, 2020). Bireyler arasında farklılık olmakla birlikte bu evrede ergenin önceki döneme göre duygu düzenleme becerisi ve işlevselliği daha iyidir. Bireyin bu dönemde bilişsel olarak soyut düşünme becerisi ilerlemekte ancak aynı zamanda zarar görmeyeceği inancı oluşmaktadır. Beyin geç ergenlikte serebral korteksin frontal loblarında bir büyüme hamlesi ile değişim geçirir ve bu büyüme erken yetişkinliğe kadar sürer. Beynin bu alanı duygu düzenlemesi mantık ve planlama becerisi ile ilişkili olduğundan bu yaşlarda heyecan arayışı ve riskli davranışlar daha yüksek görülebilir (Spear, 2013; Chein, 2012; Van Leijenhorst, 2010).

Bu dönemde ergenin eski kimliği artık yeterli gelmez. Aileden bağımsız bir kimlik oluşturma süreci başlamıştır. Yetişkin yaşamındaki mesleki, cinsel ve dini roller gibi çok sayıda role yerleştirecek yeni bir kimliğin oluşturulması gerekir. Ergenler bu süreçte kim olduğu, yeterli olup olmadığı, akranları ile uyumlu bir sosyal hayatı olup olmadığına dair coşkun duygu ve endişe taşımaktadır. Bireyin karmaşık sorunlarla baş başa kaldığı bu dönemde tutarlı bir benlik oluşturması oldukça önemlidir. Toplum içindeki yerlerini bulamamış olmak genç insanların sorunlarla baş etmesini zorlaştırmaktadır. Bu dönemde artan cinsel olgunlaşma, romantik ilişkilere daha büyük bir ilgi gösterilmesine yol açar (Santrock, 2012). Gelişimin bu aşamasında romantik ilişkinin kalitesi ve ilişki tatmin giderek daha önem kazanmaktadır (Qualter, 2015).

2.1.2.2.1. Ergen Flörtü

2.1.2.2.1.1. Tanım, Tarihçe ve Epidemiyolojisi

Günümüzde kullanılan anlamıyla flört kavramı 20. yüzyıl başlarında kullanılmaya başlanmıştır. Öncesinde flört sadece eş seçme amacıyla gerçekleştirilmekte ve ebeveynlerin denetimi ile ilerlemektedir. Günümüzde ise bu sürecin kontrolü ergenlerin elindedir ve partner seçimi de onlar tarafından yapılmaktadır. Bununla birlikte flörtün anlamı evlilik için kur yapmaktan çok daha öteye gitmiştir (Santrock, 2012)

Ergenlik dönemiyle birlikte kızlar ve erkeklerde kendi imajları ile ilgili düşünceler çoğalır. Bu imajın önemli olmasının bir nedeni de akranlarının olduğu ortamlarda nasıl bir muamele göreceklarini belirlemesidir. Çoğunlukla kızların ergenliği erkeklerden 2 yıl daha erken başlamaktadır. Ergenliğe giriş zamanlaması bireyler için bazı koşullarda oldukça belirleyici olabilmektedir. Erken ergenliğe giren kızlar yaş olarak kendilerinden büyük akranları ile bir arada olması sebebiyle zayıf beden algısı ve cinsel aktiviteleri erken deneyimleme riski yüksektir. Erken ergenliğe giren erkeklerde ise alkol kullanım oranı ve suç işleme davranışlarının daha sık olduğu tespit edilmiştir. Olumsuz olma eğilimi nedeniyle alay ve zorbalık riski görülmektedir (Brown ve Prinstein, 2011; Dishion, Veronneau ve Myers, 2010).

2.1.2.2.1.2. Flört Çeşitleri

Heteroseksüel flört ilişkisinde ergenlerde genellikle üç evre görülmektedir:

1. 11-13 yaşlarında romantik çekim hissetme ve arkadaş ortamında yakın ilişki kurma.
2. 14-16 yaşlarında sıradan flört ve grup içinde flörtle romantik ilişkileri deneyimleme.
3. 17-19 yaşlarında daha ciddi ve güçlü romantik ilişki geliştirme.

Bu aşamalar erken olgunlaşan ergenler ve geç olgunlaşan ergenlere göre iki şekilde kendini göstermektedir. Ergenlerin 11-13 yaşlarında hâlihazırda romantik bir ilişki içinde olduğunu belirten %15-20'si ve romantik ilişkilerde önceden deneyimli olduğunu belirten %35'i erken olgunlaşan grubu oluşturmaktadır. Geç olgunlaşanlar ise 17-19 yaşları arasında yer alıp romantik ilişkilerinin dört aydan fazla sürmediğini bildiren %15'lik kesim ve hiç romantik ilişki yaşamamış %10'luk grubu içermektedir.

2.1.2.2.1.3. İşlevleri

Bu dönemde yaşanan romantik ilişkiler eğlenmeye, statü ve başarı kazanmaya, sosyalleşmeye ve kimlik gelişimine katkıda bulunur. Karşı cinsten biri ile derin ve anlamlı bir ilişki içinde olmaya, cinsel deneyime ve eskiden olduğu gibi eş seçimine de hizmet eder.

2.1.3. Ergenlik Dönemi Sorunları

Yaşamın bu döneminde depresyon, davranış bozukluğu, anksiyete bozukluğu, madde kullanım bozukluğu ve yeme bozukluklarının görülme olasılığının arttığı bilinmektedir. Şizofreni tanısına işaret eden belirtiler de bu dönemde daha görünür olur. Gonadal hormonlardaki artış, çevresel değişimler ve stres faktörleri yaşanan psikolojik sorunlardaki artışın nedenlerindedir. Mezolimbik beyin bölgelerindeki aktivite de sosyal biliş görevleri sırasında ergenlik ve yetişkinlikteki farklı görülmektedir. Genetik faktörler, duygusal ve bilişsel gelişim ve bunların üzerindeki biyolojik, kültürel etkiler ergen gelişiminde belirgin bir şekilde kendini göstermektedir (Arain, 2013).

2.1.3.1. Depresyon ve İntihar

Depresyon yaygın ruhsal problemlerden biridir. Sosyal, psikolojik ve biyolojik faktörlerin oluşumunda etkisi olduğu inanılmaktadır. Etiyolojisinde genetik faktörler de olmakla birlikte çoğunlukla çocukluk ve ergenlik dönemlerinde maruz kalınan stres ve travmatik yaşantıların var olduğu görülmektedir (Thapar, 2012). DSM-5'te depresyon günün büyük bir bölümünde çökkün duygu durumu yaşama, hayata karşı

ilginin azalması etkinliklerden zevk alamama hali, diyet yapılmadığı halde belirgin kilo kaybı ya da alımı, iştahta azalma ya da artma, uykusuzluk çekme ya da aşırı uyuma, aşırı yavaşlama ya da ajitasyon hali, enerji düşüklüğü, değersizlik hissi, aşırı suçluluk duygusu, odaklanmada ve/ veya karar vermede güçlük yaşama, tekrarlayan ölüm düşünceleri, kendini öldürme girişimi ya da tasarlama hali gibi belirtiler ve bu belirtilerin günlük hayatta işlevselliği bozması ya da azaltması olarak tanımlanmıştır (Dsm5, s.95). Sosyal, psikolojik ve biyolojik faktörlerin oluşumunda etkisi olduğu inanılmaktadır. Ergenlik döneminde hormonların ve beyin gelişiminin yol açtığı değişiklikler nedeniyle duygularını yetişkinlere nazaran daha yoğun yaşarlar ve daha az mutlu olurlar (Thapar, 2012). Yaşamın erken dönemlerinde ebeveyn kaybı, boşanma, fiziksel ve cinsel istismar gibi olumsuz yaşam deneyimleri kişiyi depresyona yatkın hale getirmektedir. DSÖ tarafından 2015'te yapılan bir araştırmaya göre küresel nüfusun %4,4'ü depresyon yaşamaktadır. Depresyonun kişinin yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkilerinin yanı sıra intihar, kardiyovasküler ve diğer hastalıklara bağlı ölüm riski üzerinde oldukça büyük etkisi vardır (Lasgaard, 2011; Lépine, 2011).

Bu dönemdeki duygu yoğunluğu ve onlar üzerindeki kontrolün zayıf olması ergenlerde depresyon, intihar ve suçluluk risklerini artırır. İntihar, ergen ve genç yetişkinlerde cinayetin ardından ikinci ölüm nedenidir. Bu dönemde biyolojik, sosyal ve psikolojik alanlardaki yeniden yapılanma ergeni çevresel strese karşı savunmasız bırakabilir. Örneğin ergenlerin özellikle kişilerarası stres faktörlerinden kaynaklanan mutsuzluğun sebebi olarak kendilerini görme, suçu kendilerinde bulma eğilimleri vardır. Bu düşünme şekli intihar riskini arttırabilir. (Bee ve Boyd, 2009) İntihar girişiminde bulunmanın gelecekteki intihar davranışının en iyi yordayıcısı olduğu söylenebilir (Brown ve Prinstein, 2011). Nitekim 2009 yılında ABD'de yapılan bir araştırmada ergenlerin %15'i ciddi şekilde intiharı düşündüklerini, %11'i nasıl intihar edeceklerini planlandıklarını, %7'si ise son 12 ay içerisinde intihara teşebbüs ettiklerini bildirmişlerdir. Beliren yetişkinlikte ölümle sonlanan intihar girişimleri erkeklerde kadınlardan altı kat daha fazladır. Aşırı kilolu ergenlerde kilolu olmayan akranlarına nazaran intihar etmeyi düşünme, planlama ve girişimde bulunma daha yaygın görülür. Mutsuz olduklarında ya da üzüldüklerinde alkol kullanan ergenler intihar etme riski taşımaktadır. Cinsel istismara maruz kalma, ebeveyn kaybı, intihar öyküsü olan arkadaş gibi faktörlerde intihar riskini arttırmaktadır. (Santrock, 2012)

2.1.3.2. Anksiyete

Anksiyete yaygın, belirsiz bir endişe hissetme halidir. Kalp çarpıntısı, nefes almada zorluk, ellerde titreme, aşırı terleme gibi fiziksel belirtilerin yanında, heyecanlanma, çok kötü bir şey olacak korkusu gibi psikolojik belirtiler görülür. Kişi bu endişeyi teskin etmekte güçlük çeker. DSM-5 anksiyete bozukluğunu, asgari altı aylık bir süre boyunca bazı olaylar ve etkinliklerle ilgili olarak aşırı endişe, kuruntu, sürekli diken üstünde olma hali, kolay yorulma, odaklanma zorluğu veya zihinde boşalma, kolay öfkelenme, kaslarda gerginlik, uyku bozukluğu ve bu bozuklukların kişinin sosyal ya da iş hayatında işlevselliğinin azalması ya da bitmesine neden olması olarak tanımlamıştır (DSM5, 2014, s.121; Hovens, Wiersma, Giltay, Van Oppen, Spinhoven, ve Penninx, 2010; Wainwright ve Surtees, 2002; van der Vegt, Tieman, van der Ende, Ferdinand, Verhulst ve Tiemeier, 2009).

Depresyon ve anksiyete bozukluğu arasındaki ilişki ile ilgili çalışmalar incelendiğinde çocukluk çağında travma öyküsü olan hastalarda birlikte görülme oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde erken dönemde travma maruziyetinin iyileşebilirliği azalttığı bulgusuna ulaşılmıştır (Heim ve Nemeroff, 2001). 2012 yılında yapılan başka bir çalışmada ise duygusal ihmal ve fiziksel istismarın anksiyete bozukluğu- depresyon birlikte görülme olasılığını arttırdığı ancak fiziksel ihmal ve cinsel istismar mağduru olmanın bu ilişkiyi etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (Hovens, Giltay, Wiersma, Spinhoven, Penninx, ve Zitman, 2012; Karamustafalıoğlu ve Yumrukçal, 2011).

2.1.3.3. Somatizasyon

Somatizasyon strese yanıt olarak bedensel sıkıntı yaşamaktır. DSM-5 somatizasyon bozukluğunu sağlıkla ilgili belirgin düzeyde kaygı, sağlığa ilişkin endişelere aşırı zaman ve içsel güç harcama, belirtilerin önemiyle orantısız düşünceler, duygular ve davranışlar gibi belirtilerden birinin altı aydan uzun süreli yaşanması olarak tanımlamıştır (DSM-5, 2014). Tanımlanabilir fiziksel patoloji ile açıklanamayan ayrıca depresyon, anksiyete, hipokondriyazis veya psikoza atfedilemeyen somatik hastalık belirtileri yaşamak olarak tanımlanabilir. Somatizasyon bozukluğu genellikle ağrı, yorgunluk, halsizlik olarak açıklanan bir dizi şikâyeti içerir. Bu klinik durum bazı faktörlerin etkisi ile kronikleşebilir (Kallivayalil ve Punnoose, 2010). Bazı çocukluk deneyimlerinin yetişkinlikte somatizasyona yatkınlık konusunda etkili olduğu görülmüştür. Bunlardan birincisi abartılı bir

ebeveyn ilgisi ve sağlığa dikkat etme, ikincisi çocuklukta fiziksel ve cinsel istismar veya travmadır. Son olarak kişinin çocukluk çağında tıbbi olarak açıklanamayan belirtilerden ikincil kazanım elde eden bir kimlik figürüne maruz kalması da o kişiyi somatizasyon riski altına sokar. Olumsuz duygusallık gibi kişilik özellikleri ya da sınırdaki kişilik bozukluğu, antisosyal kişilik bozukluğu, histrionik ve narsistik kişilik bozukluğu yaşayan kişilerin tıbbi olarak açıklanamayan şikâyetleri bildirme olasılığı daha yüksektir. Bilişsel açıdan bakıldığında da bireyin bedensel duyuları ciddi, uğursuz ve endişe verici olarak yorumlama alışkanlığı ve bedensel rahatsızlıkları duygusal durumlardan çok hastalığa atfetme eğilimi gibi bazı düşünce tarzları somatize olma olasılığını arttırmaktadır. Pek çok psikiyatrik bozukluk özellikle duygudurum bozuklukları ve anksiyete bozuklukları somatik belirtilerle ortaya çıkar (Barsky, 1998; Brown, 2004).

2.1.3.4. Yeme Bozuklukları

Yeme bozuklukları olumsuz beden imajı ve bedeninden memnuniyetsizlik ile ilişkilidir. Ergenlikte ve beliren yetişkinlikte ortaya çıkan yeme bozuklukları aşırı yeme bozukluğu, anoreksiya nevroza ve bulimia nervozadır (Milan ve Acker, 2014). Anoreksiya aç kalarak sürekli kilo kaybıyla bedensel inceliğin sürdürülmesini sağlayan bir yeme bozukluğudur. Yaş ve boy için normal kabul edilen vücut ağırlığının %85'inin altında olmak, kilo kaybı devam etse de yoğun kilo alma korkusu yaşama, çok zayıf olsa bile kendini çok kilolu olarak algılama ile karakterizedir. (Touchette, 2011) Bazı vakalarda ölümlerle sonuçlanabilmektedir. Genelde ilk ergenlikle orta ergenlik döneminde sarsıcı yaşam olayları sonrasında ya da bir diyetin devamında başladığı bilinmektedir (Santrock, 2012).

Bulimia nevroza aşırı yemek yeme ve kilo almamak için kusma döngüsü olarak ilerleyen bir yeme bozukluğudur. Bulimik kişiler belli bir sürede birçok kişinin yiyebileceğinden daha çok yiyeceği yerler. Aşırı yeme davranışının ardından kusarak ya da laksatif ya da diüretik ilaç kullanarak yediklerini çıkarır. Yeme davranışı esnasında yediği şeyin ne olduğunu ya da ne kadar olduğunu kontrol edemediği hissi yaşar. Kişi haftada iki kez bu yeme-çıkarma davranışı gerçekleştiriyorsa ve bu üç aydan fazla sürdüyse ciddi bir yeme bozukluğu olarak kabul edilir. Genelde son ergenlik ya da erken yetişkinlik döneminde başladığı bilinmektedir (DSM-5, 2014, s.95).

Tıkınırcasına yeme bozukluğunda ise kusma davranışı gibi telafi edici davranışlar olmaksızın aşırı yeme davranışı görülmektedir. Başka kişilerden çok daha hızlı yerler ve yemek için açlık hissetmeye ihtiyaçları yoktur (DSM-5, 2014). Bu bireyler genelde aşırı kilolu olurlar, yemeyi sonlandıramazlar ve yiyecek miktarını kontrol edemediklerini hissederler. Bu hastalık aşırı kilolu bireylerde daha sık görülmekle birlikte normal vücut ağırlığı olan insanlarda da görülebilir (Erskine, 2018).

2.1.3.5. Madde Kullanımı

Batı dünyasında ergenlerde en sık görülen sorunlardan biri de madde kullanımınıdır. 18 yaşına ulaşan ergenlerin üçte ikisi alkol, yarısından fazlası sigara kullanmış, üçte biri de esrar denemiştir. ABD’de yaşayan ergenlerin %30’unda tehlikeli içme olarak adlandırılan bir kerede beş veya daha fazla içecek içme durumu bildirilmiştir. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi’nin 2018 yılında yayınladığı rapora göre 2016 yılında 192 milyon kişi esrar, 34 milyon kişi eroin, 21 milyon kişi ekstazi, 18 milyon kişi de kokain kullanmıştır.

Birçok çalışma sigara kullanımı ve alkol kullanımı arasında bir bağ olduğu ortaya koymuştur (Wiefferink, 2006). Madde kullanımı bireyde sağlık sorunlarına ya da okul ve iş hayatında olumsuz sonuçlara yol açmaya başladığında madde kötüye kullanımı olarak adlandırılır. Yetişkinlerde görülen bağımlılık bozukluklarının başladığı en sık başladığı dönem ergenlik veya genç yetişkinlik dönemidir (Brown ve Prinstein, 2011). 14 yaşından önce alkol almaya başlayan ergenlerin, alkol almaya 19 yaş ve daha sonrasında başlayanlara göre alkole bağımlı olma ihtimali daha yüksek olduğu birçok çalışmada rapor edilmiştir. (Crews, 2016; DeWit, 2000; Sartor, 2006;).

2.1.3.6. Saldırganlık/ Agresyon ve Suç

Saldırganlık doğrudan ve dolaylı olarak iki başlığa ayrılmaktadır. Doğrudan saldırganlık, fiziksel saldırganlık diye adlandırılan, vurma itme gibi davranışlar ve hakaret etme gibi yüz yüze yaşanan sözel saldırganlık davranışlarını içerir. Dışlama ve dedikodu yaymak vb. davranışlar ise dolaylı saldırganlık olarak tanımlanmaktadır. Ergenlik döneminde doğrudan saldırganlık erkeklerde kızlardan daha çok görülmektedir (Brown ve Prinstein, 2011).

Çocuk suçluluğu ise okul kurallarını çiğneme, evden kaçma gibi davranışlardan suç kabul edilen eylemlere kadar geniş bir yelpazede incelenmektedir. Ergen 15 yaşına

gelmeden önce okuldan kaçma, şiddetli nitelendirilebilecek kavga çıkarma, canlılara eziyet etme, yangın çıkarma gibi davranışların üç ya da daha fazlasının görülmesi halinde davranım bozukluğu olarak tanı konur. Araştırmalar erkeklerde 18-19 kızlarda ise 19-21 yaşlarında şiddet davranışları en üst noktasındayken fiziksel saldırganlık ve hırsızlık gibi davranışların 18 yaşından 26 yaşına doğru azaldığını göstermektedir (Santrock, 2012; Yavuzer, 2011).

2.2.Şiddet

2.2.1.Şiddetin Tanımı, Tarihçesi ve Epidemiyolojisi

Şiddet kelimesinin İngilizce karşılığı olan “violence” sözcüğünün kökenine bakıldığında Latince “violentia” kavramından türetilmiştir. “Violentia” gaddarlık, zalimlik ya da acımasız kişilik, güç anlamına gelmektedir (Parlak, 2019). Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise şiddet gücün derecesi, sertlik, hız, bir hareketin neticesinde meydana gelen güç, kaba kuvvet kullanma, duygu ve davranışlarda aşırılık olarak açıklanmıştır (Türk Dil Kurumu, t.y. [TDK]).

Şiddete dair en belirgin nitelik fiziksel zorlamayı ve güç kullanmayı içermesidir. Bununla birlikte her zorlama kendinde fiziksel bir şiddet içermeyebilir. Bir insanı engellemek ya da haklarından mahrum etmek amacıyla baskı kurmak ve güç kullanmak da şiddettir (Yavuzer, 2011). Şiddet iktidar kurma amacıyla kişi ya da kişilere yönelik zarar verme, cezalandırma davranışıdır.

Şiddet insan yaşamının her alanında var olan ve giderek artan bir halk sağlığı problemidir. Canlılara ve nesnelere yönelik düşmanlık ve nefret, öfke gibi duyguların yıkıcı bir şekilde dışa vurulmasıdır.

DSÖ'nün tanımına göre şiddet bir kişinin ya da grubun, yaralanmayla, kayıpla, psikolojik ve gelişimsel zararlarla sonuçlanabileceğinin farkında olarak bir başka canlıya, gruba ya da kendine güç kullanarak zarar vermesi veya tehditte bulunmasıdır (Mıhçıokur ve Akın, 2015). Savaş, işkence, terör, darbe, baskı, şantaj, sindirme gibi davranışlar da şiddet kapsamına dâhildir (Yumuşak ve Şahin). Güç kullanımıyla birlikte saldırganlığı dışavuran söz tutum ve eylemler, incitici fiziksel ya da ruhsal hareketler önemlidir. Şiddet uygulamak bir kişinin üzerinde güç ve baskı kullanarak iradesi dışında bir şey yapma veya yaptırma, zorlama, saldırma, kaba kuvvet uygulama, bedensel ve psikolojik acı çektirme ya da işkence yapmak, vurma, yaralama olarak tanımlanabilir (Birimoglu, 2012).

Şiddet davranışının ortaya çıkmasında toplumsal, ekonomik, psikolojik, politik birçok neden vardır (Tezcan, 1996). Şiddet olgusunun biyolojik yönünü inceleyenlere göre genetik etkenler ve sağlıksız psikolojik yapı şiddetin ortaya çıkmasını sağlarken, sosyolojik görüşe göre kişilerin içinde yetiştiği ve yaşadığı koşullar şiddet davranışlarını doğurmaktadır (İnanlı ve Yıldız, 2014).

Şiddet fikirlerin gösterilmesinde ve kabul ettirilmesinde etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Şiddetin oluşumu biyopsikososyal bakış açılarını kapsayacak şekilde incelenmelidir. Genetik, hormonal farklılıklar, bedensel ve ruhsal hastalıklar biyolojik nedenler arasındadır. Şiddet uygulayarak istediğini elde etme, engellenme, başkası üzerinde güç ve kontrol sahibi olma isteği, bağımlı olma, iletişim becerilerinin zayıflığı ise psikolojik nedenler arasındadır. Sosyal nedenler ise toplumsal olarak şiddetin mazur görülmesi ya da yüceltilmesi, eğitim eksikliği, toplumsal cinsiyet rolleri, göçler, ekonomik yetersizlikler olarak sayılabilir. Bu konudaki çalışmalara göre şiddet tipleri dörde ayrılmaktadır: Fiziksel şiddet, cinsel şiddet, duygusal şiddet ve ekonomik şiddettir (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan, 2011).

DSÖ'ye göre şiddet kendine yönelik, kişilerarası ve kolektif şiddet olarak üç ayrı başlıkta incelenmektedir (World Health Organization, [WHO], 2013). Kişinin şahsına yönelik şiddet eylemlerinde intihar, intihar girişimleri ve mazoşist davranışlar yer almaktadır. Kişilerarası şiddete ise bir kişinin bir başka insana yönelik olarak uyguladığı şiddet davranışından söz edilmektedir. Kolektif şiddette ise terör saldırıları, mafya çatışmaları, savaşlar, çete olayları, darbeler, ayaklanmalar sırasında gerçekleşen şiddet davranışları yer almaktadır (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan, 2011)

2.2.2. Şiddet İçin Risk Faktörleri

Aile içi şiddete tanık olmak, küçük yaşta cinsel ve fiziksel istismara uğramış olmak, ebeveyn kaybı yaşamak şiddet davranışı için riski arttırmaktadır (Bailey, 2021). Yoksulluk, alkol-madde kullanan ebeveyn, işsizlik, aile içi sorunlar, olumsuz ebeveyn tutumları şiddetle ilişkili bulunmuştur (Chiodo, 2011; Latzman, 2015). Ailede fazla çocuk sayısı ve ailede iletişimin zayıf olması ergenin gelişimini olumsuz etkileyebilmekte ve şiddet için ailevi risk faktörleri arasında yer almaktadır. Kişisel risk faktörleri içinde benlik saygısının düşük olması, akranları arasında kendine yer bulamama ya da zorba akran grubu üyesi olma ve akademik başarısızlık sayılabilir. (Haskan ve Yıldırım, 2014) Çocuklukta görülen ve çözülmemiş davranışsal ve duygusal problemler de yetişkinlikte şiddet davranışını oluşturan risk faktörlerinden

sayılabilir (Reef, 2009). Ayrıca grup ya da çete içinde yer alan kişilerde bireysel kararlar geri planda kalmakta ve şiddet davranışları artmaktadır. (Güleç, Topaloğlu, Ünsal ve Altıntaş, 2012)

2.2.3. Şiddet İçin Koruyucu Faktörler

Koruyucu faktörler içinde aile desteği önemli bir yer tutmaktadır. Daha yüksek aile desteği aldığını düşünen çocukların saldırganlık düzeyleri destek düzeyi az olan ergenlerden daha düşük bulunmuştur (Yalçın, 2014). Yapılan araştırmalar öğretmen desteğinin de şiddetten koruyucu olmakta önemli bir işlev taşıdığını göstermiştir. Malatya'da okullarda yapılan bir çalışmada öğretmenlerinden memnun olan öğrencilerin saldırganlık düzeyleri memnun olmayanlardan daha düşük çıkmıştır (Öztürk, 2008). Koruyucu faktörlerden bir diğeri akran desteğidir. Toplumsal şiddete maruz kalmış olan ancak sosyal kabul oranı yüksek olan bireyler arasında şiddet davranış düzeyi düşük bulunmuştur. (Haskan ve Yıldırım, 2014; Scarna, 2006)

2.2.4. Flört şiddeti

2.2.4.1. Tanım, Tarihçe ve Epidemiyolojisi

Romantik ilişki içinde bulunan bireylerden birinin diğere şiddet uygulaması ve istismar etmesi davranışı flört şiddeti olarak tanımlanmaktadır. Kişilerarası şiddet türlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Partnerlerin birbirine uyguladığı cinsel, fiziksel, sözel saldırı, tehdit ve gizli takip flört şiddeti olarak adlandırılabilir (Özdere ve Kürtül, 2018). DSÖ yakın partner şiddeti olarak da adlandırılan flört şiddetini yakın ilişki içerisinde fiziksel ve cinsel saldırganlık, cinsel zorlama, psikolojik istismar ve kontrol edici davranışlar dahil olmak üzere fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan davranış olarak tanımlamıştır (World Health Organization [WHO], 2013).

Bütün insan ilişkilerinde olduğu gibi romantik ilişkilerde de çatışma yaşanmaktadır. Flört ilişkisi içinde olan taraflar bazen bu çatışmaları şiddet içeren davranışlarla çözmeye çalışabilirler (Atakay, 2014).

Flört şiddeti, aile içi şiddet olgusunda olduğu gibi, kişilerin bilinmesini tercih etmedikleri için yardım almaktan sakınarak kendi kendine çözmeye çalıştığı, müdahalenin ve çözümlenmesinin zor olduğu bir şiddet türüdür (Baldan ve Avşar, 2017; Choi, 2016).

Kadınların %15 ila %71'i hayatları boyunca yakın partnerleri tarafından şiddete uğradığını bildirmiştir (Bailey, 2021). Ergenlik döneminde şiddet gören kadınların genç yetişkinlikte tekrar şiddet riski altında oldukları bulunmuştur. (Manchikanti ve Gomez, 2010). Bununla birlikte son zamanlarda yapılan bazı araştırmalar ergenler arasında erkeklerin de kadınlar kadar flört şiddetine maruz kaldığını göstermektedir (Cascardi, 2015; Reidy, 2016). Her 4 kadından biri ve her 10 erkekten biri flört şiddeti türlerinden en az birini yaşadığını belirtmiştir (Miller, 2019).

2.2.4.2. Flört Şiddeti Türleri

2.2.4.2.1. Fiziksel Şiddet

Romantik ilişkide bulunan taraflardan birinin diğerinin bedenini kasıtlı olarak incitmesi fiziksel flört şiddeti olarak adlandırılır (Fidan ve Yeşil, 2018). Öldürme, vurma, tokatlama, yumruklama, tekmeleme, boğma, yakma, ısırma, dürtme, itme, ve bir şeyler fırlatma gibi davranışlar fiziksel şiddete örnek olarak verilebilir (Özdere ve Kürtül, 2018).

2.2.4.2.2. Psikolojik Şiddet

Partnerlerden birinin diğerini şiddet uygulamak veya tehdit etmek yoluyla kontrol altına alma isteğini içerir. Hakaret, eleştirme, küçük düşürme, azarlama, davranışlarını kısıtlama şeklinde görülmekte olup bunlarla sınırlı değildir. İntiharla veya terk etmekle tehdit etmek, partneri görmezden gelmek gibi duygusal manipülasyonlar da psikolojik şiddete dâhildir. Sosyal flört şiddeti, ısrarlı takip (stalking), dijital flört şiddeti vb. şekillerde de görülebilmektedir.

Diğer yaygın biçimleri partnerin benlik saygısına yönelik saldırı, aileden, arkadaşlardan ve diğer sosyal desteklerden soyutlamaya çalışma, partneri kendi muhakemesinden şüpheye düşürecek şekilde manipüle etmek, yanlış söylentiler yayarak ya da özel olması amaçlanan bilgi ve görüntüleri açığa çıkararak ilişki içinde olan kişiye zarar vermektir. Birlikte olduğu kişinin başkalarıyla etkileşimini, nerede olduğu ve ne yaptığını aşırı takip ve izleme faaliyetleri de psikolojik şiddet kapsamındadır (Offenhauer ve Buchalter, 2011)

Ayrıca mağdurdan bilgi saklama, isteklerini göz ardı etme, tecrit etme, ulaşım veya telefona erişimini yasaklama, yaşa dışı faaliyetlere zorlama, çocukları ile tehdit etme, mallarını yok etme, itibarını zedeleyecek bilgileri ifşa etmeyi de içermektedir. (Atakay, 2014).

2.2.4.2.3. Cinsel Şiddet

İstenmeden cinsel ilişkiye girme, istenenden daha fazla seks yapma olarak tanımlanır. Doğum kontrolünü engelleme, kürtaja zorlama, korunmasız davranış da cinsel şiddet kapsamındadır. Rıza olmadan, acı verici, korunmasız ve aşağılayıcı her türlü cinsel davranış bu sınıflandırmaya girebilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018). Cinselliğin bir cezalandırma yöntemi olarak kullanılması, partneri aşağılayıcı bulduğu bir şeyi yapmaya zorlamak cinsel şiddet davranışlarına dâhildir (Ali, 2016).

2.2.4.3. Kuramsal Teoriler

2.2.4.3.1. Psikanalitik kuram

Psikanalitik kurama göre şiddet: Bir görüşe göre şiddet davranışı bir içgüdü olarak doğuştan gelmektedir. Diğer bir görüşe göre saldırganlığın sebebi engellenme neticesinde oluşan narsistik yaralanmadır. Freud'a göre birey içsel gerilimi azaltma ya da sabit tutmaya çalışmaktadır. Ölüm içgüdüsünün bir parçası olan saldırganlık dışarıya yönelik ya da içeriye yönelik yok edici hareketlerle kendini göstermektedir. Mazoşist davranışlar, kendini cezalandırma ve intihar bireyin kendine yönelik şiddeti olarak adlandırılmaktadır. Klein'a göre ölüm içgüdüleri biyolojik ve doğuştan olmakla birlikte saldırganlıkla eşanlıdır. Bireyin ölüm içgüdüsünün bir kısmının nesnelere yönelerek sadist davranışlara neden olduğunu, dışa vurulmayan kısmının ise iç sıkıntısı olarak kendini gösterdiğini söylemiştir. Doyurulmamış istekler neticesinde ortaya çıkan saldırganlığın temelini nefret duygusu oluşturmaktadır. Saldırganlığın tehdidi altında yaşayan benlik yıkıcılığı dışarıdaki kötülük nesnesine yansıtarak kendini korumaya çalışır. Bu yansıtma aynı zamanda korkunun doğmasına neden olur ve korkuyla birlikte nefret duygusu da artar (Parlak, 2019).

Varoluşçu psikoloji kuramcılarının olan May'e göre şiddet ve kayıtsızlık etkileşime girerek birbirini çoğaltır. Kayıtsızlık içinde yaşamak şiddete ortam hazırlar. Birey yaşamının anlamsız olduğu hissine kapıldığında ve yabancılaştığında, başka bir kişiyi etkileyemediğinde veya iletişime geçemediğinde şiddet bir temas biçimi olarak kendini göstermektedir. Kişi zor kullanma yoluyla ya da acı çektirerek hem kendisinin bir şeyler hissettiğinden hem de karşısındaki kişinin kendisini gördüğünden, ona bir şeyler hissettirebildiğinden emin olmaya çalışmaktadır. Aynı şekilde çocukluk ve ergenlik döneminde bireyler de fark edilmek için yıkıcı ve saldırgan davranışlar sergilemektedir. Maslow ise insanın içsel doğasının temelde kötü olmak yerine nötr

veya iyi olduğunu düşünmekte bu doğrultuda desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Maslow'a göre sadizm, gaddarlık, yıkıcılık, nefret gibi nitelikler insanın temel özellikleri değildir, şiddet davranışları insanların içinde yaşadığı koşullar, karşılanmayan ihtiyaçlar ve engellenmeler nedeniyle oluşur. (Parlak, 2019)

Psikanalitik kurama göre yakın partner istismarını bireyin kendi içindeki psikik güçleri etkilemektedir. Kendi kadını yönlerini baskılamaya ve denetlemeye çalışan erkek bu nedenle kadından nefret etmekte ve şiddet uygulamaktadır (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014). Freud'un psikoseksüel gelişim kuramına göre ödipal dönemdeki çatışmayı çözümlenememiş kadınlar romantik ilişkilerinde kendilerini mutlu etmeyen birliktelikleri sürdürme davranışına eğilimli olmaktadır. Erkeklerde ise ödipal dönemde kastrasyon korkusu ile anne ile olan ilişkisinin sınırlandırılması romantik ilişkileri etkilemektedir. Birey bu dönemde bakım veren nesnenin kaybının yerini doldurmak için maskülenleşebilmektedir. Adam Juke bu dönemde yaşanan birincil bakım veren kaybının ve ödipal karmaşanın erkeklerin kadınlardan nefret etmesine neden olabildiğini, bu nefretin de maskülenliği oluşturan parçalardan biri olduğunu iddia eder. Jukes'a göre erkeklik erkeklerin de peşinde koştuğu ve ulaşmış olmayı istediği büyük bir yanılsamadır. Erkeklerin ödipal karmaşanın doğurduğu korku, güvensizlik, mutsuzluk, savunmasızlık, kayıp, çaresizlik gibi duygulara karşı kendini savunabilmesi ihtiyacı sonucunda fallik maskülenliğe dönüşür. Çözülenememiş ödipal dönem çatışmaları romantik ilişkilerde kadınlarda olduğu gibi erkeklerde de kendisini mutlu etmeyen partnerlere bağlanmaya neden olabilmektedir (Juke, 2010; Justice ve Justice, 1976) Kernberg'e göre bu güven duyulmayan partnere bağlanma ve ilişkiyi sürdürme eğilimi tepkisel ve yansıtılmış düşmanlığa dönüşür. Bu düşmanlık genital dönem öncesi anneye karşı duyulan bastırılmış düşmanlık ve suçluluk duygularını hatırlatır (Kernberg, 1995). Psikanalitik kuram şiddet oluşumunu ve uygulanmasını sadece erkek bakış açısından incelediği için eksik bulunmaktadır (Yıldız, 2016).

2.2.4.3.2. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme teorisyenleri romantik partnerlere yönelik şiddet davranışının çocuklukta modelleme yoluyla edinildiğini varsaymaktadırlar. Toplumsal öğrenme kuramcısı Bandura'ya göre öğrenme yalnızca bir başkasının bir eylemini izleme sonucunda da gerçekleşebilir. Engellenme neticesinde oluşan saldırganlık hisleri doğrultusunda geliştirdiği tepki daha önce öğrendiği davranışlar tarafından

belirlenecektir. Çocuk yardım isteme, saldırma, içe kapanma, daha çok çabalama gibi davranışlar arasından hangisini seçeceğine daha önceki bilgilerine göre karar verir. Çocuklar birine vurmaya insanları gerçek hayatta ya da ekranda izleyerek öğrenirler (Bee ve Boyd, 2009) Güç teorisine benzer şekilde, sosyal öğrenme teorisi de insanın çatışma çözme yöntemlerini çocukluk döneminde ebeveyn ve akran ilişkilerini gözlemleyerek edindiğini ileri sürer. Şiddet kurbanı ya da faili olan kişilerin ya aile içi şiddete maruz kaldıkları veya aile içi şiddete tanık oldukları, bu nedenle de saldırgan davranışlara karşı hoşgörü ya da kabulün geliştiği düşünülmektedir (Bell ve Naugle, 2008; Lewis ve Fremouw, 2001). Tutarsız ve zorbaca disiplin teknikleri ve şefkat eksikliği ile yetiştirilen çocuklar saldırgan davranışları taklit etmeye, zorlayıcı ve şiddet içerikli davranış olmayan ailelerde büyüyen çocuklardan daha yatkın kabul edilmektedir. Sert ceza yöntemi kullanmak çocuk için zorlayıcı ve saldırgan bir model oluşturur, çocuğun kuralları tanıma ve sosyal olarak uygun davranış geliştirme yeteneğini engeller. Bu sert ebeveyn- çocuk etkileşimlerinin doğurduğu hayal kırıklığı ve öfke ebeveyn ve çocuk arasında sıcak bir ilişkinin oluşmasını sınırlar. Böyle ortamlarda yetişen çocuk ve ergenlerin gelecekte flörtleşme gibi yakın ilişkilerde saldırgan tutumlar benimseme riskinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir (Lavoie, Hebert, Tremblay, Vitaro, Vezina ve McDuff, 2002). Çocuk model alma yoluyla tutumlar, değerler, problem çözme yolları geliştirir ve kendini değerlendirirken bu öğrendiklerinden yararlanır (Bee ve Boyd, 2009). Eşe karşı şiddet davranışlarının aile ve sosyal çevre tarafından teşvik edilmesi, şiddetin başka çözüm yollarından daha yararlı olacağına dair inançlar oluşması istismarın yaygınlığını etkiler (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014). Daha önce yapılmış olan araştırmalarda da çocukken şiddet içerikli davranışa tanık olmanın ya da şiddet içerikli yaşantıya maruz kalmanın kişinin gelecekteki yaşamında şiddet faili olması ya da mağduriyetinin sürdürülmesi ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Bell ve Naugle, 2008; Hotaling ve Sugarman, 1986; Kalmuss, 1984; Leonard ve Senchak, 1996).

2.2.4.3.3. Güç Kuramı

Bu teoriye göre şiddetin kökleri toplumsal kültürden olduğu kadar aile yapısından da kaynaklanmaktadır. Aile çatışması, cinsiyet eşitsizliği, şiddetin kabulü eş şiddetinin ortaya çıkmasına sebep olur ve bu durum da aile şiddetinin sürmesine yol açabilir (Bell ve Naugle, 2008). Ekonomik zorluklar da dâhil olmak üzere psikososyal faktörlerin aile içi şiddet riskini yükselttiği düşünülmektedir. (Patel, Bhaju, Thompson

ve Kaslow, 2011) Güç kuramcılarını eşler arasındaki güç dengesizliklerinin aile içinde gerginliği arttırdığını ve romantik ilişkilerde şiddet davranışlarının ortaya çıkmasına sebep olduğunu savunmaktadır (Straus, 2008). Eşinden daha eğitimli ya da daha yüksek kazançta sahip kadınların eşi tarafından şiddet mağduru edilme riski daha yüksektir (Hotaling ve Sugarman, 1986). Sosyal öğrenme teorisi ile benzer şekilde aile içi çatışmalara yönelik şiddet kullanımının çocuklukta fiziksel istismara tanıklık ederek ya da deneyimleyerek öğrenildiği düşünülmektedir (Bell ve Naugle, 2008; Brown ve Dutton, 1995; Straus, 2008).

2.2.4.3.4. Feminist Kuram

Feminist teori ilişkilerde şiddeti bu ilişkilerin yaşandığı sosyokültürel bağlamı inceleyerek anlamaya çalışır. İlk olarak 1960'larda toplu kadın hareketlerinden doğan feminizm kendi içinde Radikal feminizm, Marksist ya da diğer adıyla Sosyalist feminizm ve Liberal feminizm şeklinde başlıklara ayrılmıştır. Feminist yaklaşıma göre ataerkil toplum yapısı içinde kontrol bağımlılığı ve gücün kötüye kullanımının oluşturduğu şiddetin cinsiyete göre incelenmesi gerekmektedir. Bu yaklaşıma göre şiddeti ve saldırganlığı doğuran sistem ataerkil toplum yapısıdır. Bu toplumlar kadınların üzerinde evlilik ve romantik ilişkiler konusunda baskı oluşturmaktadır. Ataerkil toplum yapısının yakın ilişki istismarının sebeplerinden biri olduğunu söyleyen araştırmacılardan biri de Dutton'dur (Brown ve Dutton, 1995). Feminist kuramcılardan bazıları ise yakın ilişki istismarının sadece ataerkil yapı ile açıklanamayacağını, yanı sıra işsizlik, madde kullanımı, stres, şiddeti onaylayan çevre gibi sebeplerin de etkili olduğunu öne sürmüşlerdir.

August Bebel kapitalizm ve ataerkilliğin birleşmesi ile kadınların daha fazla ezildiğini savunur (Yıldız, 2016). Lenton 'a (1995) göre yakın ilişki şiddetinin başlıca sebebi cinsiyet ayrımcılığı ve kadın erkek eşitsizliğinin var olmasıdır. Feminist teoriye göre erkekler gücün ve kontrolün kendilerinde olduğunu hissetmek için şiddete başvururlar. Ataerkil toplumlardaki cinsiyete dayalı ayrımcılık romantik ilişkilerde şiddetin esas nedenlerindedir. Toplum tarafından tanımlanan ve çocukluk döneminde bireylere öğretilen cinsiyet rolleri erkekleri kadınlar üzerinde hükmedici konuma yerleştirmektedir. Toplumsal olarak tanımlanan bu cinsiyet rolleri kadınların mağdur olmasına ve kadına yönelik şiddetin sürmesine neden olmaktadır (Bell ve Naugle, 2008).

Bu geleneksel tutuma göre ilişkide yetkili kişi erkek, ancak ilişkinin sürmesinden sorumlu olan kişi kadındır (Yıldız, 2016). Mevcut sosyal yapı erkeklerin yaşamın her alanında kontrol sahibi olarak egemenliğini sürdürmesi için gerekli ayrıcalıkları sağlarken kadınlardan ise itaat etmelerini beklemektedir. Bu eşit olmayan sosyal yapıya uyum sağlamanın şiddeti doğurması kaçınılmaz bir sonuç olmaktadır. Kadına yönelik şiddet davranışı erkek egemen toplumsal yapının devamını ve yeniden inşasını sağlamak üzere kullanılırken kadınların erkeklere yönelik şiddet girişimi çoğunlukla kurtulmaya yöneliktir (Winstok, 2012)

Ataerkil sistem kadınları olduğu kadar erkekleri de baskı altına almaktadır. Kendini kadına dair olan her şeyden ayrı tutarak inşa eden erkeklik için toplum tarafından kadınsı olarak tanımlanan durumlar tehlike oluşturmaktadır. Erkek toplum tarafından onaylanmış olan dayanıklı, güçlü ve yöneten rollerini üstlenirken, kadına besleyen, hassas, korunmaya ihtiyaç duyan kişi rolü yüklenmektedir (Parlak, 2019). Cinsiyete dair bu kalıplar bireylerin hayatını şekillendirmekte, inanç ve düşüncelerini etkilemektedir. Erkeğe kadının hayatını kontrol etme ve yönetmesi gerektiği inancı aşılırken kadınlara ise romantik ilişkilerde ortaya çıkan problemlerden kendisinin sorumlu olduğu düşüncesi oluşur. Bu kültürel kodlar kadınların romantik ilişkilerde yaşanan problemlerde kendini suçlu görmesini sağlamakta ve istismara yol açmaktadır. Erkeklik çocukluktan itibaren çeşitli toplumsal süreçler içinde şekillenir. Zaman içinde kazanılan erkekliğin gerekleri yerine getirilmezse kaybedilme korkusunu da beraberinde taşımaktadır. Bu nedenle erkekliğin en büyük göstergesi olarak algılanan şiddet ile erkekliğin yeniden üretilmesi sonucu yaşanmaktadır. Şiddetin erkekliğin inşasındaki önemi nedeniyle kadına yönelik şiddet ve dolayısıyla flört şiddeti ile bağlantılıdır (Demirel, 2013). Toplum erkekleri birbirleri ve kadınlar üzerinde iktidar kurmaya yönelmektedir. Bu kuramın savunucularına göre flört şiddetinin önlenmesi için toplumsal inanç ve tutumların değişmesi gerekmektedir. Bu erkek egemen sistem hem kadına yönelik istismara kültürel onay sağlar hem de erkeği cezalandırmayarak bu istismar davranışlarının sürdürülmesine ortam hazırlar ve katkıda bulunur. Feminist kuramcılara göre kadına yönelik şiddet olayları bireysel patolojik bir yapıya işaret etmekten çok sosyal bir problem olarak ele alınmalıdır. Özellikle kişilerarası şiddetin önlenmesi için güç ve kontrol ilişkileri ve toplumsal cinsiyet rolleri değişmelidir (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014).

2.2.4.3.5. *Çatışma Kuramı*

Bu kuramı savunanlar çatışmayı medeniyetin bir parçası olarak görmektedirler. Kişilerarası ilişkilerde yaşanan çatışmalar ilişki boyunca taraflarda depresyon, kronik ağrı, kaygı gibi pek çok ruhsal problemlere yol açabilmektedir. Yanı sıra aile içi şiddet, iş hayatında sorunlar, madde kullanım bozukluğu, ebeveyn görevlerinde eksiklik, çocuğun ruhsal ve bedensel sağlığının bozulması gibi birçok soruna neden olabilir. Ancak çatışma kuramcılarına göre her çatışma böyle sonuçlara yol açmaz. Bazı çatışmalar taraflara duygularını ifade etme ve anlaşmazlıklara çözüm bulma fırsatı verir. Başarıyla yönetilen çatışmalar ilişkinin devamlılığına olumlu yönden katkı sağlar ve bağları güçlendirir. Bu çatışmalar tarafların ilişkilerini, kendilerini ve birbirlerini daha gerçekçi bir şekilde tanıyabilmelerine imkân verir. Çatışmalar bastırıldığı takdirde ilişkide tıkanmalar oluşabilir ve tarafların birbirine nefreti birikebilir. Böyle bir durum grup dayanışmasını bozarak ailenin veya herhangi bir grubun sonlanmasına sebep olabilir (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014). Bazı araştırmalar çatışmadan mümkün olduğunca kaçınma tutumunun ilişkide düşmanlık ve şiddet eğilimini çoğalttığını göstermektedir. İlişkideki problemleri çözmek ileride bunların çözülmeden büyümesinin, öfke patlamalarının ve daha birçok olumsuz sonucun önüne geçebilir. Çatışmaları olumlu bir şekilde yönetebilen ve çözüme ulaştırabilen çiftlerin ilişki doyumları daha yüksek bulunmuştur (Solmuş, 2012.).

2.2.4.3.6. *Durumsal Model*

Bu yaklaşım yakın ilişkilerde yaşanan şiddet olaylarını durumsal ve arka plan olmak üzere iki temel unsurda inceler. Kimin saldırgan olacağını belirlemeyi sağlayan tarihsel, toplumsal ve bireysel özellikler arka plan unsurlarını oluşturur. İstismara maruz kalma veya tanık olma, aile içi şiddet, saldırgan mizaç yapısı, şiddetin çözüm olarak toplumsal kabulü gibi etkenler arka plan faktörlerini oluşturur. Durumsal unsurlar ise sorun çözme becerileri, madde kullanımı, iletişim becerileri, ilişki doyumu ve süresi, kişilerarası çatışma, saldırgan davranışın sonuçlarından beklentiler gibi faktörlerden oluşur. Bu faktörler arka plan unsurları ile birleşerek yakın ilişkilerde istismar davranışlarını oluşturur (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014). Araştırmalarda bu modeli doğrulayıcı sonuçlar elde edilmiştir. Şiddet yaşıntılarına tanık olma, anne baba şiddeti, daha önceki ilişkilerde şiddete maruz kalmış veya uygulamış olmak şiddetin tetikleyicileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Romantik ilişkide yaşanan çatışmanın

düzeyi ve alkol kullanım problemlerinin de partner şiddetinde etkili olduğu bulgusu elde edilmiştir (Bell ve Naugle, 2008).

2.2.4.3.7. Kaynak Kuramı

Kaynak kuramcılarını aileyi de kapsar şekilde bütün sosyal sistemlerin belli bir derecede güce dayanması nedeniyle aile içi şiddetin temelini oluşturduğunu ileri sürmektedir. Bu kurama göre ilişkilerin temelini oluşturan ve bireylerin davranışını yönlendiren şey güçtür. İlişkide karar verme yetkisi eşlerden birinin o ilişkiye kattığı kaynakların değeri ile bağlantılıdır. Bu kaynaklar ekonomik, sosyal ve kişisel olabilir. Ancak çoğunlukla bireyler bu katkıları kendi lehine kullanma eğilimindedir ve bu durumu sürdürebilmek için de şiddete başvurabilirler.

Kişilerin ne kadar çok kaynağa sahipse o kadar çok güç kullandığı görüşüne karşı çıkan William Goode'a (1971) göre kişi ne kadar çok kaynağa sahipse o kadar az güç kullanır. Goode, ilişkilerde zenginlik ve şiddet uygulama davranışı arasında bir bağlantı olduğunu söyler. Aile sisteminin temelini oluşturan şey güçtür. Ekonomik gelir yüksekliği, eğitim seviyesi, statü gibi çeşitli kaynaklara sahip olan kişilerin yakın ilişkilerinde çok nadir güç kullandığını öne sürmektedir. İlişkide en çok kaynağı kontrol eden taraf en az güç kullanma ihtiyacı duyan taraftır. Birey kontrol ettiği kaynak azaldıkça o oranda güç ve şiddet kullanımını arttırabilir. Düşük sosyoekonomik düzeyde yer alan ya da işsiz olan bireylerin şiddete daha sık yönelmeleri bu kuramla açıklanabilir.

Zenginlik ve şiddet arasında bağlantı olduğunu savunanlardan biri olan Anderson'a (1997) göre güç ve şiddet çatışmaları çözmek için kullanılabilir ancak modern toplumlarda bunlar tercih edilen yöntemler değildir. Ekonomik geliri yüksek olan ve sosyal imkânları olan bir erkek partnerine hükmedebilmek ve onu kontrol için birçok kaynağa sahiptir ancak bu imkânlarla sahip olmayan bir erkek partnerini kontrol etmek için güç ve şiddeti kullanır (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014). Bazı çalışmalar erkek eşin ev ortamında parasal ve sosyal yönden kendini güçlü hissetmesi halinde şiddet uygulamadığını göstermektedir (Ünal, 2005).

2.2.4.4. Flört Şiddeti ve Ergenlik

Freud'a göre bu dönemde bilinçdışı süreçlerden kaynaklanan çatışmalar ve travmalar tekrar ortaya çıkar. Ergenlikle birlikte yakınlık ihtiyacına cinsel dürtüler de eklenir ve kişi romantik ilişkilere yönelir. Ergen cinsellik ve yakınlık gereksinimini

birleştirme konusunda zorluk yaşar. Bu dönemde de partnerler arasında fiziksel, duygusal ve cinsel istismar davranışları, zorlayıcı ve saldırgan davranışlar görülmektedir. Ergen bireylerin romantik ilişkilere dair varsayımları genelde ailelerinde, arkadaş çevrelerinde ve medyada gördükleri ile oluşmaktadır. Romantik ilişkileri şiddet içerikli davranışlarla deneyimlemek bireyin gelişimi açısından bozulmalara, bu yaşantıları bir norm olarak kabul etmesine neden olur.

Bu tarz deneyimler ergenin kendini sevilmeyen, kusurlu, değersiz biri olarak algılamasına, dünyayı ve diğer insanlar tarafından haksızlığa uğradığını düşünmesine ve yetersizlik hissine sebep olabilmektedir. İstismar ve şiddete dair bu deneyimler erişkin yaşamında da devam etmekte ve yetişkin partner ilişkisini şekillendirmektedir.

ABD’de yapılan araştırmalara bakıldığında ergen romantik ilişkilerinin yaklaşık %25’inde psikolojik veya fiziksel şiddet yaşanmakta olduğu görülmüştür (Brown ve Prinstein, 2011).

Ergenlik döneminde partner şiddetinin ilişkinin ilk başladığı dönemlerde daha sık yaşandığı görülmüştür. Rennison ve Welchans (2000) tarafından yapılan araştırmaya göre partnerler tarafından işlenen şiddet suçlarının %85’i kadınlara yöneliktir (Rennison, 2000). Bir araştırmada ergenlik döneminde iki cinsiyet tarafından da karşıdakine şiddet uygulandığı ve romantik ilişkilerde ortaya çıkan şiddetin ilişkinin bitirilmesine bir etkisi olmadığı görülmüştür. DSÖ saldırgan davranışların kişinin yaşamının ilerleyen evrelerinde de devam ettiğini ve kalıcı bir şiddet örüntüsü olduğunu bildirmektedir. Ergen romantik ilişkilerinde en sık görülen şiddet türü fiziksel şiddettir. Erken yasta romantik ilişkiye başlama, alkol ve madde bağımlılığı, toplumsal cinsiyet rolleri, aile içinde şiddete uğrama gibi nedenlerin partner şiddetinin oluşmasında etkili olduğu görülmektedir (Parlak, 2019).

2.2.4.5. Flört Şiddeti ve Psikopatoloji

Tekrarlayan cinsel taciz ve flört şiddeti ergenlerde duygusal sıkıntılar, intihar düşünceleri, okul ve diğer sosyal aktivitelerden uzaklaşma ve madde kötüye kullanımı gibi birçok olumsuz sonuca sebep olmaktadır. Kız çocuklarında beden imajının olumsuzlaşmasına yol açabilir veya bu yıkıcı davranışları ilişkinin bir parçası olarak algılamasına ve bu algıyı yetişkin hayatına taşımasına da yol açabilir. (Brown ve Prinstein, 2011).

Ergenlik ve erken yetişkinlik dönemleri yoğun sevgi, bağlılık, tutku duygularının yanı sıra endişe, korku gibi olumsuz duyguların da yoğun deneyimlendiği bir dönemdir (Godpout, Daspe, Lussier, Sabourin, Dutton ve Hebert, 2017). Romantik ilişkilerinde şiddete maruz kalanlarda depresyon, düşük benlik saygısı, intihar eğilimi, madde bağımlılığı gibi birçok psikolojik soruna yol açmaktadır. Ergen flört şiddeti ile ilgili yapılan bir çalışmada şiddet mağduriyetinden beş yıl sonra kadın mağdurlarda alkol ve sigara kullanmada artış, depresyon belirtileri, intihar düşünceleri arttığını belirtmişlerdir. Erkek mağdurlarda ise anti sosyal davranışlar, intihar düşüncesi, esrar kullanımı olduğu görülmüştür. Her iki grup da yetişkin flört şiddetine maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (Exner-Cortens, Eckenrode ve Rothman, 2013; Halpern, 2009).

2.3. Travma

2.3.1. Tanım ve Tarihçe

Travma bireye fiziksel ve ruhsal olarak zarar veren, yaralayan, sarsan her türlü olay şeklinde tanımlanır. 19. Yüzyıldaki psikanalitik literatür dışında travma kavramı yalnızca fiziksel travmayı içerecek şekilde kullanılmıştır (Herman, 2016). Travma kavramının fiziksel travma anlamı dışında ilk kez 1870 yılında Fransa Prusya Savaşı sonrası dönen askerlerde görülen ruhsal sorunların tanımlanmasında kullanılmıştır. 1.dünya Savaşı sonrasında psikolojik travma kavramı tekrar gündeme gelmiş ve travmanın psikolojik belirtilerinin daha iyi gözlemlenme imkânı olmuştur (Kokurcan ve Özsan, 2012).

Fizyoloji ve davranışsal psikolojideki paralel gelişim travmatik stres reaksiyonunda çoklu boyutların varlığının kabul görmesine yol açmıştır (Turnbull, 1998). 1940'ta Kardiner ve Spiegel'in askeri kurbanlarda gözlemleri neticesinde savaş stresi, savaş şoku, savaş yorgunluğu gibi çeşitli durumların duygusal gerginlik, bilişsel bozukluk, somatik şikâyetlerle nasıl birleştiği anlaşılmıştır (Ramsay, 1990).

Dünyadaki ölüm nedenlerinin %9-10'u travmaya bağlıdır ve her yıl 45 milyondan fazla insan travma kaynaklı orta ya da şiddetli sakatlıkla yaşamını sürdürmek zorunda kalmaktadır (World Human Organization [WHO], 2010). Amerika Hastalık Korunma ve Kontrol Merkezi olan CDC'nin öngörülerine göre travma 2030 yılına kadar dünya genelinde üçüncü büyük engelli olma sebebi olacaktır (Centers for Disease Control and Prevention [CDC], 2004).

2.3.2. Çocukluk Çağı Travmaları

2.3.2.1. Tanım, Tarihçe ve Epidemiyolojisi

2. Dünya Savaşı sonrasında çok sayıda çocuk şiddete tanıklık etmiş, ebeveynini ve sosyal çevresini kaybetmiş, beslenme ve eğitim ihtiyaçları karşılanamayan bir ortamda yaşamaktaydı. Bu çocuklarla üzerinde yapılan gözlemler neticesinde Rene Spitz çocukluk travmalarının yol açtığı sonuçların anlaşılmasını sağlayan psişik hospitalizm ve anaklitik depresyon tablolarını tanımlamıştır. John Bowlby ise ayrılma ve kayıp yaşantılarını incelemiş bu incelemelerin neticesinde çocuğun yaşamının biyolojik ve psikolojik olarak gelişebilmesi için gerekli olan bağlanma kavramını oluşturmuştur. 1962 yılında Kempe ve arkadaşları tarafından dövülmüş çocuk sendromu tanımlanmış, 1972 yılında ise Caffey ve arkadaşları dövülmüş bebek sendromunu kavramlaştırmışlardır (Zoroğlu, Tüzün, Şar, Öztürk, Kora ve Alyanak, 2001).

Olumsuz çocukluk çağı yaşantıları incelendiğinde en yaygın rastlanan travma nedenlerinin fiziksel, cinsel ve duygusal istismar, aile içi şiddet, madde bağımlılığı, akıl hastalığı, suç faaliyeti, ebeveyn yokluğu, aşırı ekonomik sıkıntı, zorbalık, okul şiddeti ve toplumsal şiddet olduğu görülmüştür. Sevilen birinin kaybı, ani ve sık yer değiştirme, ciddi kazalar, hayati tehlikesi olan hastalıklar, yaralanma, doğal afet, adam kaçırmaya, işkence, savaş, mülteci kampları ve terörizm de diğer travmatik yaşantılar arasındadır (Oral vd., 2015). 2-14 yaşları arasındaki her 10 çocuktan 6'sı eğitimcisi ya da bakıcısı tarafından cezalandırmaktadır (The United Nations Children's Fund [UNICEF], 2006).

2.3.2.2. Çocukluk Çağı İstismar ve İhmali

Çocukluk çağı istismarları fiziksel, duygusal ve cinsel olarak üçe ayrılabilir. Çocukluk çağı ihmali de fiziksel ve duygusal olarak görülebilir.

2.3.2.2.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar çocuğunun ya da ergenin bedeninin, ebeveynleri ya da başka yetişkinler tarafından yaralanmasıdır. En sık görülen fiziksel istismar çocuğun ya da ergenin dövülmesidir (Dereboy, Şahin Demirkapı, Şakiroğlu ve Şafak Öztürk, 2018). Çoğu kez cezalandırma ya da otoriteyi sağlama amacı ile başvurulur. Türkiye'de ailelerin disiplin yöntemi olarak fiziksel cezayı kullandığı bilinmektedir (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009).

2.3.2.2.2. Duygusal İstismar

Duygusal istismar DSÖ tarafından çocuğun duygusal gelişiminin engellenmesi ya da desteklenmemesidir. Çevredeki yetişkinler tarafından çocuğa yönelik kişiliğine zarar verici eylemler, fiziksel olmayan ancak cezalar, tehdit etmek duygusal istismar olarak adlandırılır (Taner ve Gökler, 2004). Çocuğa küfür etme, aşağılama, küçük düşürme, aşırı otoriter muamele, yaşının üstünde sorumluluklar bekleme gibi davranışlar da duygusal istismara dâhildir (Karasu ve Bilgen, t.y.).

2.3.2.2.3. Cinsel İstismar

Cinsel istismar, henüz gelişimini tamamlamamış bir çocuk ya da ergenin kendisinden 5 yaş büyük birey veya bir yetişkin tarafından cinsel aktiviteye teşebbüs edilmesi veya maruz bırakılmasıdır. Çocuğun cinsel faaliyetlere katılımının izlenmesi, çocuğa cinsel ilişki veya cinsel içerikli görüntüler izletme, cinsel içerikli fotoğraf çekme ya da video kaydetme gibi fiziksel dokunma içermeyen eylemlerde cinsel istismara dâhildir. Bazı durumlarda mağdur mağduriyetinin farkında olmayabilir (Murray, Nguyen ve Cohen, 2014).

2.3.2.2.4. Fiziksel İhmal

Çocuğun beslenme, giydirme, hijyen gibi ihtiyaçlarında eksiklik ve bakımsızlık sonucunda zarar görmesi fiziksel ihmal olarak adlandırılır (Taner ve Gökler, 2004).

2.3.2.2.5. Duygusal ihmal

Duygusal ihmal çevredeki yetişkinlerin ya da bakım veren kişinin çocuğa sevgi göstermemesi, yeterli duygusal destek vermemesi ve ilgilenmemesidir. Duygusal ihmalin tespiti diğerlerine göre daha zor olmaktadır (Kaplan, Pelcovitz ve Labruna, 1999). 3 yaşına gelmiş olan bir çocuk beyni yetişkinlik dönemindeki beyin büyüklüğünün %90'ini oluşturmaktadır. İlgisizlik ve yeterli uyaran olmaması halinde beyin gelişimi negatif yönde etkilenmektedir. Yoğun stres beynin korku ve endişe ile ilgili bölümlerini aşırı çalıştırmaktayken diğer bölümlerin gelişimi yavaşlamakta bireyin ileriki yaşamında öğrenme güçlüğü gibi sorunlara sebep olabilmektedir (Information, 2003).

2.3.3. Travma ve Psikopatoloji

Çocukluk döneminde ihmal ve istismara uğramış kişilerin ergenlikte ve erişkinlikte psikolojik sağlık açısından risk altında olduğunu bilinmektedir.

Çalışmalarda çocukluk çağında kötü muameleye maruz kalmış kişilerin %35-%57'sinin yetişkinliğinde depresyon, yeme bozukluğu, psikotik bozukluklar gibi çeşitli ruhsal belirtiler gösterdiği sonucu elde edilmiştir (Mueser vd., 2004)

Cinsel istismar mağduru olan çocuklarda bu sonuçlara ek olarak dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve ikincil enürezis daha sık görülmüştür. Depresyon görülme oranı yüksektir ve kişinin benlik saygısı oldukça zedelenmiştir. Dissosiyatif bozukluklar, konversiyon bozukluğu, cinsel işlev bozukluğu, alkol ve madde kötüye kullanımı, yemek bozuklukları, uyku bozuklukları, borderline kişilik bozukluğu ortaya çıkabilmektedir. İstismarın yaşandığı ilk dönemde amnezi, uyurgezerlik, aşırı fantezi düşünceleri, düşünceye dalma hali görülebilmektedir. Travma mağduru olmanın ilerleyen dönemlerde suç işleme eylemlerinde artış, kendine ve başkalarına zarar verme ve intihar eğilimi ilişkisi olduğunu gösteren birçok çalışma yapılmıştır.

Çocukluk çağında cinsel istismara uğradığını bildiren bireylerden kadınların %56'sının erkeklerin ise %47'sinin psikiyatrik tanı aldığı görülmüştür. Sınırdaki kişilik bozukluğu, disosiyatif kişilik bozukluğu, madde bağımlılığı, travma sonrası stres bozukluğu bu tanımlar içinde yer almaktadır (Hornor, 2010).

Dutton'a (2007) göre çocukluk çağında yaşanan travma deneyimi, özellikle güvensizlik ve duygusal düzensizlik gibi daha sonra normatif romantik ilişkilerin gelişimini engelleyebilecek ve partner şiddeti riskini arttırabilecek çeşitli psikolojik rahatsızlıklara yol açmaktadır. Dutton bir çocuğun gözlem ve deneyim yoluyla saldırgan ve muhalif davranışlar geliştirmesinin partner şiddetini yordayıcı nitelikte olduğunu vurgulamaktadır (Cattaneo, Bell, Goodman, ve Dutton, 2007).

Travma mağduru olan çocuklarda tepkisellik, kaçınma, çaresizlik hissi, yıkıcı eylemler gibi olumsuz davranışların geliştiği ve bu davranış kalıplarının erişkin dönemde kurdukları ilişkilerde şiddet, saldırıya uğrama, zarar görme yaşantılarının yinelenildiği görülmüştür. Travmatik yaşantılara maruz kalmak kişilerin farklı seçenekler kullanarak ve sakin kalarak problem çözme becerilerini geliştirmesini engellemekte, öfke denetiminde zorluklar yaşamalarına sebep olmaktadır. İstismara uğramış çocuklarda zamanla paranoid yanlış anlama geliştiği gözlenmiştir. Bu çocuklar bilişsel olarak çevrelerindeki uyaranları yanlış ya da olduğundan daha tehlikeli olarak algılamaktadır. Aynı zamanda akranlarının duyguları ile empati kurma konusunda zorluk yaşadıkları bildirilmiştir (Güleç, Topaloğlu, Unsal ve Altıntaş, 2012).

2.3.4. Travma ve Flört Şiddeti

Çocukluk çağı istismarı gelecekteki yakın ilişkileri özellikle flört ilişkilerini olumsuz etkilemektedir. ABD’de ergen flört ilişkilerinin %25’inden fazlasında şiddet ve istismar meydana geldiği tahmin edilmektedir. Ailede şiddet görmüş olmak flört şiddeti için önemli bir risk faktörü oluşturmaktadır. Kanada’da yapılan bir çalışmada geçmişinde kötü muamele öyküsü olan erkek ergenlerin partnerlerine karşı kötü niyetli olma olasılığı daha yüksek bulunmuştur. Kötü muamele öyküsü olan kadın ergenler ise şiddet içerikli olan veya olmayan suçluluk duyguları bildirmişlerdir (Wolfe, Scott, Wekerle ve Pittman, 2001).

Kötüye kullanım öyküsü olan çocukların sorunlu davranışların farkında olma ve davranışları düzenleme becerileri daha zayıf olabilmektedir. Böyle çocukların ergenliğinde ve yetişkinliğinde şiddet uygulayıcısı veya mağdur olarak bir döngünün içine girme ve ilişki deneyimlerini tekrarlama olasılığı yüksektir (Wolfe, Crooks, Chiodo ve Jaffe, 2009).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1 Araştırma Süreci

Bu araştırmada iki ya da daha fazla değişkenin aralarındaki ilişkinin belirlenmesine dayanan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Gelişim Üniversitesi öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Çalışmaya 2019-2020 döneminde üniversitede öğrenim görmekte olan öğrenciler alınmıştır. 18-24 yaş aralığında olmak, bilgilendirilmiş onam formunu doldurmak ve çalışmaya gönüllü olarak katılmış olma gereklilik olarak belirlenmiştir. Veriler, kişisel bilgi formu, ÇÇRTÖ, KSE, Flörtte Şiddete Yönelik Tutum ölçekleri aracılığıyla toplanmış sosyal bilimler için veri analiz aracı olan SPSS programında analiz edilerek yorumlanmıştır.

3.2 Veri Toplama Araçları

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara uygulamak üzere araştırmacı tarafından hazırlanan ve 11 maddeden oluşan bir sosyodemografik veri formudur. Bu form katılımcıların kişisel, sosyal, ailevi ve mali durumlarına dair bir takım sorular içermektedir.

3.2.2. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği

Özgün adı Childhood Trauma Questionnaire olan bu ölçek 1998 yılında psikiyatrik tanı almış ergenlerde travma öyküsünü değerlendirmek üzere Bernstein ve Fink tarafından geliştirilmiştir (Bernstein ve Fink, 1998). 12 yaş ve üstü katılımcıların cinsel, fiziksel ve duygusal istismar öyküleri ile birlikte duygusal ve fiziksel ihmal öyküsünü de değerlendiren beşli Likert tipi bir öz bildirim ölçeğidir. İlk versiyonu 70 madde olarak geliştirilen ölçek daha sonra uygulanan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin sonuçları doğrultusunda 28 maddeye indirilerek son halini almıştır. Ölçeğin Türkçe standardizasyonu, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından yılında gerçekleştirilmiş ve psikometrik değerleri oldukça yüksek bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe iç tutarlılık katsayısı .64 ve .87 arasındadır. Ölçekten ve alt boyutlarından alınan puanın yüksek olması o boyutta yer alan travmanın yüksek olduğunu göstermektedir. Alt boyutlar kendi içlerinde en az 5, en fazla 25 puan alırken; toplam puan 25-125 arasındadır. 2,5,7,13,19,26 ve 28. Maddeler

ters madde olarak kodlanmıştır. 10,16 ve 22. maddeler travmanın inkarını ölçen maddeler olarak değerlendirilmekte ve puanlamayı etkilememektedir. Bu nedenle puanlamaya dâhil edilmemektedir. Duygusal (emosyonel) İstismar: 3,8,14,18,25 numaralı maddelerle; Fiziksel İstismar: 9,11,12,15,17 numaralı maddelerle; Cinsel İstismar: 20,21,23,24,27 numaralı maddelerle; Fiziksel İhmal: 1,4,6,2,26 numaralı maddelerle, Duygusal (emosyonel) İhmal: 5,7,13,19,28 numaralı maddelerle değerlendirilmektedir. Cinsel ve fiziksel istismarda 5 puanının üstü, fiziksel ve duygusal istismarda 7 puanın üstü, duygusal ihmalde 12 puanın üstü ve genel olarak toplamda 35 puanın üstü travmanın varlığını gösteren kesme noktaları olarak değerlendirilmiştir.

3.2.3.Kısa Semptom Envanteri

KSE 90 maddeden oluşan SCL-90 belirti belirleme listesinden temellendirilmiş olup, kısaltılmış versiyonudur. 1992 yılında Derogatis tarafından geliştirilmiştir (Derogatis LR, 1992). Bireylerde son bir haftada oluşan psikolojik belirtileri 9 alt ölçek (Obsesif-Kompulsif, Fobik anksiyete, Paranoid düşünceler, Anksiyete, Hostilite, Psikotizm, Kişilerarası ilişkiler, Somatizasyon, Depresyon) ve 3 küresel ölçek (Sosyal karşılaştırma, Boyun eğicilik, Strese Yatkınlık) üzerinden değerlendirir. Ölçekten alınabilecek puan 0 ile 212 arasında değişmektedir. Her alt ölçek için elde edilen toplam o alt ölçek için belirtilen madde sayısına bölüldüğünde o boyut için puan elde edilmektedir. Özgün adıyla Brief Symptom Inventory'nin Türkçe uyarlaması Şahin ve Durak (1994) tarafından yapılmıştır.

3.2.4.Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri

“Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri” kız ve erkeklerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet tutumlarını tesbit etmek amacıyla Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi tarafından 1999 yılında geliştirilmiştir (Price vd., 1999). Ölçekler 5'li Likert tipindedir ve 1: “Kesinlikle katılmıyorum” ve 5:” Kesinlikle katılıyorum” şeklinde olup ölçekler; “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Erkek Seksüel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının seksüel flört şiddetine yönelik tutumlar ölçeği” şeklindedir.

Ölçeklerden alınan yüksek puanlar flört şiddetine yönelik kabul düzeyinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe standardizasyon, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından yapılmıştır.

3.3.Verilerin Analizi

Kullanılan ölçme araçları yoluyla edinilen veriler, alt amaçlara uygun olacak şekilde istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Katılımcılara uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler, SPSS programı kullanılarak bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Katılımcılar, flört şiddetine uğrayıp uğramama durumunu gözönüne alınarak gruplandırılmıştır. Kategorik demografik değişkenlerin flört şiddetine uğrama durumuna göre dağılımları verilmiş, aralarındaki ilişkiye “Ki kare” testiyle bakılmıştır. Yaş, ilişki süresi, ÇÇRTÖ, KSE, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri ve alt boyutlarının flört şiddetine uğrama durumuna göre farklılaşmasına “bağımsız gruplar t-testi” ile bakılmıştır. Flört şiddetine uğrayan grupta, ölçeklerin birbiriyle olan ilişkisine “Pearson Korelasyon” analiziyle bakılmıştır. Son olarak, flört şiddetine uğrayan grupta, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeklerinin, yaş, ÇÇRTÖ, KSE ve alt boyutlarıyla yordanması “Basit doğrusal (lineer) regresyon” analizi ile test edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1.Bulgular

Katılımcıların %12,4'ü (n=35) şiddet maruz kaldığını belirtirken %87,6'sı (n=247) maruz kalmadıklarını söylemiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmaya alınan katılımcıların şiddete maruz kalma dağılımı

Şiddete Maruziyet	N	%
Evet	35	12,4
Hayır	247	87,6
Toplam	282	100,0

Cinsiyet

Katılımcıların 189'u kadın (%67), 93'ü erkek (%33)'ti. Flört şiddetine uğramışlarda 21 kadın (%60), 14 erkek (%40); uğramayanlarda 168 kadın (%68) ve 79 erkek (%32) şeklindedir (Tablo 2).

Tablo 2. Çalışmaya dâhil edilen katılımcıların cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	Flört Şiddeti		Kontrol	
	n	%	n	%
Kadın	21	60,0	168	68,0
Erkek	14	40,0	79	32,0
Toplam	35	100,0	247	100,0

Yaş

Çalışmada yer alan katılımcıların yaş ortalaması hesaplandığında $20,83 \pm 1,618$ olarak bulunmuştur ve yaş dağılımının 18-24 arasında olduğu görülmektedir. Kadınlarda yaş ortalaması $20,9 \pm 1,583$; erkeklerin yaş ortalaması $20,69 \pm 1,687$ idi.

Flört şiddetine maruz kalanlarda katılımcıların yaş ortalaması $20,83 \pm 1,76$ olarak bulunmuştur. Kontrol grubunda katılımcıların yaş ortalaması $20,83 \pm 1,60$ olarak hesaplanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Çalışmaya dahil edilen katılımcıların yaş ortalamaları

Ölçek	Min	Max	Ort	Ss	N	t	P
Flört Şiddeti	18	24	20,83	1,76	35		
Kontrol	18	24	20,83	1,60	247	-,005	0,996
Toplam	18	24	20,83	1,62	282		

Sosyodemografik Özelliklerin Değerlendirilmesi

Ekonomik Durum

Katılımcılar %6,4'ü (n=18) düşük, %84'ü (n=237) orta ve %9,6'sı (n=27) yüksek ekonomik düzeylerinin olduklarını belirtmişlerdir.

Flört şiddetine uğramış katılımcıların %11,4'ü (n=4) düşük, %74,3'ü (n=26) orta ve %14,3'ü (n=5) yüksek ekonomik düzeylerinin olduklarını belirtmişlerdir. Kontrol grubu katılımcıların ise %5,7'si (n=14) düşük, %85,4'ü (n=211) orta ve %8,9'u (n=22) yüksek ekonomik düzeylerinin olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 4).

Tablo 4. Çalışmaya alınan katılımcıların ekonomik durum dağılımı

Ekonomik Durum	Flört Şiddeti		Kontrol	
	N	%	N	%
Düşük	4	11,4	14	5,7
Orta	26	74,3	211	85,4
Yüksek	5	14,3	22	8,9
Toplam	35	100,0	247	100,0

Romantik İlişki

Katılımcıların %35,8'ı (n=101) romantik ilişkilerinin olduğunu belirtirken %64,2'si (n=181) olmadığını söylemiştir. Flört şiddetine uğramış katılımcıların %40'ı (n=14) romantik ilişkilerinin olduğunu belirtirken %60'ı (n=21) olmadığını söylemiştir. Kontrol grubu katılımcıların ise %35,2'si (n=87) romantik ilişkilerinin olduğunu belirtirken %64,8'i (n=160) olmadığını söylemiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Çalışmaya alınan katılımcıların romantik ilişki durumu dağılımı

Romantik İlişki	Flört Şiddeti		Kontrol	
	N	%	N	%
Evet	14	40,0	87	35,2
Hayır	21	60,0	160	64,8
Toplam	35	100,0	247	100,0

İlişki Süresi

Çalışmaya alınan romantik ilişkisi olan katılımcıların ilişki süresi ortalaması $23,46 \pm 23,93$ ay olarak hesaplanmış olup süre dağılımı 1-120 arasındadır.

Flört şiddetine maruz kalanlarda katılımcıların süre ortalaması $13,93 \pm 16,87$ olarak bulunmuştur. Kontrol grubunda katılımcıların süre ortalaması $25,01 \pm 24,61$ olarak hesaplanmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Romantik ilişkisi olan katılımcıların ilişki süresi ortalamaları

Ölçek	Min.	Max.	Ort.	Ss	N	T	p
Flört Şiddeti	2	56	13,93	16,87	14	-1,581	0,117
Kontrol	1	120	25,01	24,61	87		
Toplam	1	120	23,46	23,93	101		

Ebeveyn İlişki Durumu

Katılımcıların %94,3'ü (n=266) ebeveynlerinin evli olduğunu belirtirken %5,7'si (n=16) boşandıklarını söylemiştir.

Flört şiddetine uğramış katılımcıların %97,1'i (n=34) ebeveynlerinin evli olduğunu belirtirken %2,9'u (n=1) boşandıklarını söylemiştir. Kontrol grubu katılımcıların ise %93,9'u (n=232) ebeveynlerinin evli olduğunu belirtirken %6,1'i (n=15) boşandıklarını söylemiştir (Tablo 7).

Tablo 7. Çalışmaya alınan katılımcıların ebeveyn ilişki durumu dağılımı

Ebeveyn İlişki Durumu	Flört Şiddeti		Kontrol	
	N	%	N	%
Evli	34	97,1	232	93,9
Boşanmış	1	2,9	15	6,1
Toplam	35	100,0	247	100,0

Anne Eğitim Düzeyi

Katılımcıların anne eğitim düzeylerine bakıldığında anneleri ilkokul mezunu 95 (%33,7), ortaokul mezunu 71 (%25,2), lise mezunu 80 (%28,4), üniversite mezunu 32 (%11,3) ve lisansüstü mezunu 1 (%0,4) kişi vardır.

Tablo 8’de katılımcıların anne eğitim düzeyleri incelendiğinde flört şiddetine uğramış kişilerin yer aldığı grupta anneleri yalnızca ilkokulu bitirmiş olanlar 9 (%25,7), ortaokul mezunu 10 (%28,6), lise mezunu 8 (%22,9), ve üniversite mezunu 8 (%22,9) kişi vardır. Kontrol grubunu oluşturanlarda ise anneleri ilkokul mezunu 86 (%34,8), ortaokul mezunu 61 (%24,7), lise mezunu 72 (%29,1), üniversite mezunu 24 (%9,7) ve lisansüstü mezunu 1 (%0,4) kişi bulunmaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların annelerinde eğitim düzeyi dağılımı

Anne Eğitim Düzeyi	Flört Şiddeti		Kontrol	
	N	%	n	%
İlkokul	9	25,7	86	34,8
Ortaokul	10	28,6	61	24,7
Lise	8	22,9	72	29,1
Üniversite	8	22,9	24	9,7
Lisansüstü	-	-	1	,4
<i>Eksik</i>	-	-	3	1,2
Toplam	35	100,0	247	100,0

Baba Eğitim Düzeyi

Katılımcıların baba eğitim düzeylerine bakıldığında babaları ilkokul mezunu 53 (%18,8), ortaokul mezunu 65 (%23), lise mezunu 87 (%30,9), üniversite mezunu 69 (%24,5) ve lisansüstü mezunu 7 (%2,5) kişi vardır.

Tablo 9’da katılımcıların babalarının eğitim seviyesine bakıldığında flört şiddetine uğramış olan grupta babaları sadece ilkokulu bitirmiş olanlar 8 (%22,9), ortaokul mezunu 3 (%8,6), liseyi bitirmiş olanlar 11 (%31,4), üniversite mezunu 9 (%25,7) ve lisansüstü mezunu 4 (%11,4) kişi vardır. Kontrol grubunda ise babaları ilkokul mezunu 45 (%18,2), ortaokul mezunu 62 (%25,1), lise mezunu 76 (%30,8), üniversite mezunu 3 (%1,2) ve yüksek lisans yapmış olan 1 (%0,4) kişi vardır.

Tablo 9. Katılımcıların babalarının eğitim düzeylerinin dağılımı

Baba Eğitim Düzeyi	Flört Şiddeti		Kontrol	
	N	%	n	%
İlkokul	8	22,9	45	18,2
Ortaokul	3	8,6	62	25,1
Lise	11	31,4	76	30,8
Üniversite	9	25,7	60	24,3
Lisansüstü	4	11,4	3	1,2
<i>Eksik</i>	-	-	1	,4
Toplam	35	100,0	247	100,0

Ebeveyn Şiddeti

Katılımcıların %16,7’si (n=47) ebeveyn şiddetine uğradıklarını belirtirken %83,3’ü (n=235) uğramadıklarını söylemiştir.

Flört şiddetine uğramış katılımcıların %40’ı (n=14) ebeveyn şiddetine uğradıklarını belirtirken %60’ı (n=21) uğramadıklarını söylemiştir. Kontrol grubu katılımcıların ise %13,4’ü (n=33) ebeveyn şiddetine uğradıklarını belirtirken %86,6’sı (n=214) uğramadıklarını söylemiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Çalışmaya alınan katılımcıların ebeveyn şiddetine uğrama dağılımı

Ebeveyn Şiddeti	Flört Şiddeti		Kontrol	
	N	%	n	%
Evet	14	40,0	33	13,4
Hayır	21	60,0	214	86,6
Toplam	35	100,0	247	100,0

Şiddet Uygulama

Katılımcıların %7,1'i (n=20) şiddet uyguladıklarını belirtirken %92,9'u (n=262) uygulamadıklarını söylemiştir.

Flört şiddetine uğramış katılımcıların %34,3'ü (n=12) şiddet uyguladıklarını belirtirken %65,7'si (n=23) uygulamadıklarını söylemiştir. Kontrol grubu katılımcıların ise %3,2'si (n=8) şiddet uyguladıklarını belirtirken %96,8'i (n=293) uygulamadıklarını söylemiştir (Tablo 11).

Tablo 11. Çalışmaya alınan katılımcıların şiddet uygulama dağılımı

Şiddet Uygulama	Flört Şiddeti		Kontrol	
	N	%	n	%
Evet	12	34,3	8	3,2
Hayır	23	65,7	239	96,8
Toplam	35	100,0	247	100,0

Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri

Katılımcıların ÇÇRTÖ toplam puanları ortalama $34,29 \pm 9,25$; duygusal istismar puanları ortalama $7,26 \pm 3,11$; fiziksel istismar puanları ortalama $5,44 \pm 1,33$; fiziksel

ihmal puanları ortalama $6,21 \pm 1,89$; duygusal ihmal puanları ortalama $9,59 \pm 4,48$; cinsel istismar puanları ortalama $5,77 \pm 2,03$; minimizasyon puanları ortalama $1,01 \pm 1,05$ olarak hesaplanmıştır.

Tablo 12’de ÇÇRTÖ toplam puanlarının ve alt boyutlarının flört şiddetine uğrayan grupta yer alanlar ve kontrol grubunda yer alanlardan elde edilen en küçük-en büyük değerler, ortalama, standart sapma değerleri ve çarpıklık-basıklık değerleri verilmiştir. Flört şiddeti ve kontrol grubunun karşılaştırılması bağımsız gruplar t-testi ile analiz edilmiştir.

Bağımsız gruplar t-testi analizi sonucunda, ÇÇRTÖ toplam puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort: $42,80 \pm 10,05$) kontrol grubuna (Ort: $33,09 \pm 8,48$) göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür ($t(279)=6,188, p<0,05$).

Duygusal istismar puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort: $9,89 \pm 4,36$) kontrol grubunda olanlara (Ort: $6,88 \pm 2,70$) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(37,790)=3,971, p<0,05$).

Fiziksel ihmal puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort: $7,34 \pm 2,30$) kontrol grubuna (Ort: $6,05 \pm 1,78$) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(39,967)=3,186, p<0,05$).

Duygusal ihmal yaşantısı puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort: $12,20 \pm 4,32$) kontrol grubunda bulunanlara (Ort: $9,22 \pm 4,39$) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(279)=3,759, p<0,05$).

Cinsel istismar puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort: $7,66 \pm 3,94$) kontrol grubuna (Ort: $5,51 \pm 1,42$) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(35,255)=3,200, p<0,05$).

Minimizasyon puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort: $0,57 \pm 0,65$) kontrol grubuna (Ort: $1,07 \pm 1,08$) göre anlamlı derecede daha düşüktür ($t(64,168)=-3,846, p<0,05$).

Tablo 12. Çalışmada bulunan katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği ve alt boyutlarını içeren betimleyici istatistikleri

Ölçek	Gruplar	Min.	Max.	Ort.	ss	Çarpıklık/ Sh	Basıklık/ Sh	t	p
ÇÇRTÖ TOPLAM	Flört Şiddeti	25,00	70,00	42,80	10,05	1,380/ ,145	1,849/ 290	6,188	<,001**
	Kontrol	25,00	69,00	33,09	8,48				
Duygusal İstismar	Flört Şiddeti	5,00	22,00	9,89	4,36	1,859/ ,145	3,675/ 289	3,971	<,001**
	Kontrol	5,00	19,00	6,88	2,70				
Fiziksel İstismar	Flört Şiddeti	5,00	11,00	5,71	1,38	4,197/ ,145	20,220/ 289	1,294	,197
	Kontrol	5,00	14,00	5,40	1,32				
Fiziksel İhmal	Flört Şiddeti	5,00	14,00	7,34	2,30	1,792/ ,145	2,933/ 289	3,186	,003**
	Kontrol	5,00	14,00	6,05	1,78				
Duygusal İhmal	Flört Şiddeti	5,00	20,00	12,20	4,32	1,178/ ,145	1,067/ 290	3,759	<,001**
	Kontrol	5,00	25,00	9,22	4,39				
Cinsel İstismar	Flört Şiddeti	5,00	21,00	7,66	3,94	3,591/ ,145	16,099/ 289	3,200	,003**
	Kontrol	5,00	13,00	5,51	1,42				
Minimizasyon	Flört Şiddeti	0,00	2,00	0,57	0,65	0,551/ ,145	-1,028/ 289	-3,846	<,001**
	Kontrol	0,00	3,00	1,07	1,08				

*p<0,05; **p<0,01

KSE toplam puanları ortalama 55,97±40,21; anksiyete puanları ortalama 12,38±10,49; depresyon puanları ortalama 16,17±11,56; olumsuz benlik puanları ortalama 11,29±10,19; somatizasyon puanları ortalama 7,40±6,46; hostilite puanları ortalama 8,73±5,71 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 13'de çocukluk KSE toplam puan ve alt boyutlarının flört şiddetine uğrayanlardan oluşan grup ve kontrol grubu için en küçük-en büyük değerler, çarpıklık-basıklık, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Flört şiddeti ve kontrol grubundan elde edilen veriler karşılaştırma analizi için bağımsız gruplar t-testi

kullanılmıştır.

Bağımsız gruplar t-testi analizinden elde edilen sonuçlara göre, KSE toplam puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:77,57±38,07) kontrol grubuna (Ort:52,91±39,63) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(280)=3,461$, $p<0,05$).

Anksiyete puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:17,34±10,22) kontrol grubuna (Ort:11,68±10,35) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(280)=3,035$, $p<0,05$).

Depresyon puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:21,74±10,21) kontrol grubuna dahil olanlara (Ort:15,38±11,54) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(280)=3,091$, $p<0,05$).

Olumsuz benlik puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:16,11±10,46) kontrol grubuna (Ort:10,61±9,99) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(280)=3,034$, $p<0,05$).

Somatizasyon puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:10,40±7,20) kontrol grubuna (Ort:6,98±6,25) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($t(280)=2,975$, $p<0,05$).

Hostilite puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:11,97±6,01) kontrol grubuna (Ort:8,27±5,53) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur($t(280)=-3,669$, $p<0,05$).

Tablo 13. Araştırmaya alınan katılımcıların KSE ve alt boyutlarına ait betimleyici istatistikleri

Ölçek	Gruplar	Min.	Max	Ort.	ss	Çarpıklık/ Sh	Basıklık/ Sh	t	p
KSE Toplam	Flört Şiddeti	5,00	174,00	77,57	38,07	0,768/ ,145	-0,057/ ,289	3,461	,001**
	Kontrol	0,00	179,00	52,91	39,63				
Anksiyete	Flört Şiddeti	1,00	43,00	17,34	10,22	0,954/ ,145	0,373/ ,289	3,035	,003**
	Kontrol	0,00	46,00	11,68	10,35				
Depresyon	Flört Şiddeti	0,00	42,00	21,74	10,21	0,594/ ,145	-0,555/ ,289	3,091	,002**

	Kontrol	0,00	47,00	15,38	11,54				
Olumsuz_Benlik	Flört Şiddeti	0,00	42,00	16,11	10,46	1,088/ ,145	0,781/ ,289	3,034	,003**
	Kontrol	0,00	45,00	10,61	9,99				
Somatizasyon	Flört Şiddeti	0,00	31,00	10,40	7,20	0,932/ ,145	0,182/ ,289	2,975	,003**
	Kontrol	0,00	26,00	6,98	6,25				
Hostilite	Flört Şiddeti	1,00	24,00	11,97	6,01	0,542/ ,145	-0,428/ ,289	3,669	<,001**
	Kontrol	0,00	23,00	8,27	5,53				

*p<0,05; **p<0,01

Katılımcıların Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum (EFUPŞYT) ölçeği ortalama 28,80±9,26; Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum (EFUFŞYT) ölçeği ortalama 19,17±8,31; Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum (KFUPŞYT) ölçeği ortalama 21,87±8,34; Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum (KFUFŞYT) ölçeği puanları ortalama 21,67±9,18 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 14’de çocukluk flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin flört şiddetine uğrayan grup ve kontrol grupları için en küçük-en büyük değerler, standart sapma değerleri, ortalama, çarpıklık-basıklık değerleri verilmiştir. Flört şiddeti ve kontrol grubunun karşılaştırılması bağımsız gruplar t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bağımsız gruplar t-testi analizine göre, EFUPŞYT ölçeği puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:22,40±9,55) kontrol grubuna (Ort:18,71±8,04) göre anlamlı derecede daha yüksektir (t(280)=2,478, p<0,05).

KFUPŞYT ölçeği puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:25,74±8,93) kontrol grubuna (Ort:21,33±8,12) göre anlamlı derecede daha yüksektir (t(280)=2,970, p<0,05).

KFUFŞYT ölçeği puanları flört şiddetine uğrayanlarda (Ort:25,37±9,35) kontrol grubu ile kıyaslandığında (Ort:21,14±9,05) anlamlı derecede daha yüksektir (t(280)=2,577, p<0,05).

Tablo 14. Çalışmaya alınan katılımcıların Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeklerine ait betimleyici istatistikleri

Ölçek	Gruplar	Min.	Max	Ort.	ss	Çarpıklık/ Sh	Basıklık/ Sh	t	p
EFUPŞYT	Flört Şiddeti	15,00	45,00	31,23	9,35	0,565/ ,145	-0,334/ ,289	1,662	,098
	Kontrol	15,00	55,00	28,46	9,22				
EFUFŞYT	Flört Şiddeti	12,00	44,00	22,40	9,55	1,370/ ,145	1,152/ ,289	2,478	,014*
	Kontrol	12,00	47,00	18,71	8,04				
KFUPŞYT	Flört Şiddeti	11,00	46,00	25,74	8,93	0,662/ ,145	-0,031/ ,289	2,970	,003**
	Kontrol	11,00	48,00	21,33	8,12				
EFUFŞYT	Flört Şiddeti	12,00	43,00	25,37	9,35	0,789/ ,145	-0,328/ ,289	2,577	,010**
	Kontrol	12,00	49,00	21,14	9,05				

*p<0,05; **p<0,01

Ölçeklerin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Tablo 15’de ÇÇRTÖ toplam puanları ve alt boyutlarından elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşması verilmiştir. Kadın ve erkek grubun karşılaştırılmasının analizi bağımsız gruplar t-testi ile yapılmıştır.

Bağımsız gruplar t-testi analizi incelendiğinde, ÇÇRTÖ’den elde edilen toplam puanlar kadınlarda erkeklerle kıyaslandığında anlamlı derecede daha düşüktür ($t(142,793)=-2,564$, $p<0,05$). Fiziksel istismar puanları kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede daha düşüktür ($t(127,638)=-2,442$, $p<0,05$). Fiziksel ihmal puanları kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede daha düşüktür ($t(127,638)=-3,361$, $p<0,05$). Duygusal ihmal alt boyutundan elde edilen puanların kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede daha düşük olduğu görülmüştür ($t(147,539)=-3,107$, $p<0,05$).

Diğer alt boyutlarda, cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 15. Çalışmaya alınan katılımcıların cinsiyete göre ÇÇRTÖ ve alt boyutlarına ait betimleyici istatistikleri

Ölçek	Gruplar	Ort.	ss	t	p
ÇÇRTÖ TOPLAM	Kadın	33,2074	8,07614	-2,564	,011*
	Erkek	36,4946	10,98084		
Duygusal İstismar	Kadın	7,1376	2,97008	-,906	,366
	Erkek	7,4946	3,38033		
Fiziksel İstismar	Kadın	5,2751	,85581	-2,442	,016*
	Erkek	5,7849	1,92156		
Fiziksel İhmal	Kadın	5,9101	1,49373	-3,361	,001**
	Erkek	6,8280	2,41654		
Duygusal İhmal	Kadın	8,9681	3,97439	-3,107	,002**
	Erkek	10,8602	5,16592		

*p<0,05; **p<0,01

Tablo 16’da çocukluk KSE toplam puan ve alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaşması verilmiştir. Kadın ve erkek grubun karşılaştırılması analizinde bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır.

Bağımsız gruplar t-testi analizi neticesine göre, KSE toplam ve alt boyut puanları cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmamaktadır (p>0,05).

Tablo 16. Çalışmaya alınan katılımcıların cinsiyete göre KSE ve alt boyutlarının betimleyici istatistikleri

Ölçek	Gruplar	Ort.	ss	t	p
KSE Toplam	Kadın	56,1217	41,19945	,089	,929
	Erkek	55,6667	38,33529		
Anksiyete	Kadın	12,1693	10,61828	-,479	,632

	Erkek	12,8065	10,25995		
Depresyon	Kadın	16,7354	11,81164	1,164	,245
	Erkek	15,0323	11,00736		
Olumsuz Benlik	Kadın	10,7831	10,17352	-1,193	,234
	Erkek	12,3226	10,21631		
Somatizasyon	Kadın	7,8995	6,66329	1,931	,055
	Erkek	6,3871	5,93448		
Hostilite	Kadın	8,5344	5,80949	-,807	,421
	Erkek	9,1183	5,51845		

*p<0,05; **p<0,01

Tablo 17’de çocukluk flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin cinsiyete göre farklılaşması verilmiştir. Kadın ve erkek grubu karşılaştırılmasını analiz etmek için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır.

Bağımsız gruplar t-testi analizine göre, EFUPŞYT ölçeği kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede daha düşüktür ($t(153,478)=-8,766$, $p<0,05$).

EFUFŞYT ölçeği kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede daha düşüktür ($t(133,403)=-5,738$, $p<0,05$).

KFUPŞYT ölçeği puanları kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur ($t(280)=-2,976$, $p<0,05$).

KFUFŞYT ölçeği puanları kadınlarda erkeklere göre anlamlı derecede daha düşüktür ($t(280)=-3,096$, $p<0,05$).

Tablo 17. Çalışmada yer alan katılımcıların cinsiyete göre Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeklerine ait betimleyici istatistikleri

Ölçek	Gruplar	Ort.	ss	t	p
EFUPŞYT	Kadın	25,6243	7,47774	-8,766	<,001**
	Erkek	35,2581	9,20881		

EFUFŞYT	Kadın	17,0476	6,52514	-5,738	<,001**
	Erkek	23,4839	9,80086		
KFUPŞYT	Kadın	20,8571	7,96640	-2,976	,003**
	Erkek	23,9570	8,72143		
KFUFŞYT	Kadın	20,4974	8,82913	-3,096	,002**
	Erkek	24,0430	9,45690		

*p<0,05; **p<0,01

Ölçeklerin Cinsiyete Göre Birbiriyle İlişkisi

Tablo 18’de kadınlarda ÇÇRTÖ, KSE ve alt boyutlarının ve flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin birbiriyle ilişkisinin incelenmesine dair Pearson korelasyon analizinin sonuçları yer almaktadır.

ÇÇRTÖ toplam puanları ile duygusal istismar ($r=,762$; $p<0,05$), cinsel istismar ($r=,499$; $p<0,05$), fiziksel istismar ($r=,533$; $p<0,05$), fiziksel ihmal ($r=,609$; $p<0,05$), duygusal ihmal ($r=,831$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,535$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,483$; $p<0,05$), hostilite ($r=,473$; $p<0,05$), depresyon ($r=,455$; $p<0,05$), olumsuz benlik ($r=,562$; $p<0,05$), somatizasyon ($r=,458$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,198$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,227$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,274$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. ÇÇRTÖ toplam puanları ile minimizasyon ($r=-,527$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Duygusal istismar ile fiziksel istismar ($r=,368$; $p<0,05$), duygusal ihmal ($r=,490$; $p<0,05$), fiziksel ihmal ($r=,269$; $p<0,05$), cinsel istismar ($r=,230$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,469$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,403$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,416$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,489$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,398$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,427$; $p<0,05$), EFUPŞYT ($r=,143$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,204$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,203$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,212$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Duygusal istismar ile minimizasyon ($r=-,388$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Fiziksel istismar ile fiziksel ihmal ($r=,319$; $p<0,05$), cinsel istismar ($r=,228$; $p<0,05$), duygusal ihmal ($r=,341$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,326$; $p<0,05$), “anksiyete”

($r=,282$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,277$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,354$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,284$; $p<0,05$), ve “hostilite” ($r=,286$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Fiziksel istismar ile minimizasyon ($r=-,302$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Fiziksel ihmal ile duygusal ihmal ($r=,459$; $p<0,05$), cinsel istismar ($r=,233$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,320$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,249$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,337$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,303$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,282$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,285$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,226$; $p<0,05$), KFUFŞYT ($r=,236$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,240$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Fiziksel ihmal ile minimizasyon ($r=-,311$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Duygusal ihmal ile KSE toplam ($r=,376$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,372$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,317$; “depresyon” ($r=,286$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,436$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,277$; $p<0,05$), ve KFUFŞYT ($r=,199$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Duygusal ihmal ile minimizasyon anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir ($r=-,516$; $p<0,05$).

Cinsel istismar ile KSE toplam ($r=,299$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,272$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,243$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,261$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,343$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,274$; $p<0,05$), KFUFŞYT ($r=,144$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,148$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Cinsel istismar ile minimizasyon ($r=-,147$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Minimizasyon ile KSE toplam ($r=-,334$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,345$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=-,306$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=-,292$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=-,248$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=-,315$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=-,183$; $p<0,05$), KFUFŞYT ($r=-,265$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=-,200$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

KSE toplam ile “anksiyete” ($r=,947$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,938$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,925$; $p<0,05$) “somatizasyon” ($r=,863$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,843$; $p<0,05$) ve EFUFŞYT ($r=,177$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,161$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Anksiyete ile depresyon ($r=,832$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,744$; $p<0,05$),

“olumsuz benlik” ($r=,876$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,803$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,158$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Depresyon ile olumsuz benlik ($r=,822$; $p<0,05$) “somatizasyon” ($r=,751$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,801$; $p<0,05$) ve EFUFŞYT ($r=,202$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Olumsuz benlik ile somatizasyon ($r=,738$; $p<0,05$), hostilite ($r=,688$; $p<0,05$), erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ($r=,153$; $p<0,05$) ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ($r=,160$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

“Somatizasyon ile hostilite” ($r=,686$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Hostilite ile EFUFŞYT ($r=,168$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,180$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

EFUPŞYT ve EFUFŞYT ($r=,565$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,523$; $p<0,05$), KFUFŞYT ($r=,374$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

EFUFŞYT ile KFUPŞYT ($r=,488$; $p<0,05$), ve KFUFŞYT ($r=,547$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

KFUPŞYT ile KFUFŞYT ($r=,619$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Diğer korelasyonlar, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir ($p>0,05$)

Tablo 18. Kadınlarda Ölçeklerin Birbiriyle İlişisini Gösteren Pearson Korelasyon Analizi

Ölçek	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.ÇÇRTÖ Toplam																
2.Duygusal İstismar	,762**															
3.Fiziksel İstismar	,533**	,368**														
4.Fiziksel İhmal	,609**	,269**	,319**													

5. Duygusal İhmal	,831**	,499**	,490**	,341**	,459**														
6. Cinsel İstismar	,499**	,230**	,228**	,233**	,132														
7. Minimizasyon	-,527**	-,388**	-,302**	-,311**	-,516**	-,147													
8. KSE Toplam	,535**	,469**	,326**	,320**	,376**	,299**	-,334**												
9. Anksiyete	,483**	,403**	,282**	,249**	,372**	,274**	-,306**	,947**											
10. Depresyon	,455**	,416**	,277**	,303**	,286**	,272**	-,292**	,938**	,832**										
11. Olumsuz Benlik	,562**	,489**	,354**	,337**	,436**	,243**	-,345**	,925**	,876**	,822**									
12. Somatizasyon	,458**	,398**	,284**	,282**	,317**	,261**	-,315**	,863**	,803**	,751**	,738**								
13. Hostilite	,473**	,427**	,286**	,285**	,277**	,343**	-,248**	,843**	,744**	,801**	,688**	,686**							
14. ErkekPsk Tutum	,123	,143*	,091	,116	,039	,075	-,116	,038	,033	,044	,019	,070	,008						
15. ErkekFiz Tutum	,198**	,204**	,077	,226**	,124	,043	-,183*	,177*	,137	,202**	,153*	,137	,168*	,565**					
16. KadınPsk Tutum	,227**	,203**	,138	,236**	,113	,144*	-,265**	,109	,116	,055	,127	,084	,132	,523**	,488**				
17. KadınFiz Tutum	,274**	,212**	,124	,240**	,199**	,148*	-,200**	,161*	,158*	,130	,160*	,111	,180*	,374**	,547**	,619**			

* $p<0,05$; ** $p<0,01$

Tablo 19’da ÇÇRTÖ, KSE ve alt boyutlarının ve flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin erkeklerde birbiriyle ilişkilerinin incelenmesine dair Pearson korelasyon analizi sonuçları bulunmaktadır.

ÇÇRTÖ toplam puanları ile “duygusal istismar ($r=,761$; $p<0,05$), fiziksel istismar ($r=,647$; $p<0,05$), fiziksel ihmal ($r=,763$; $p<0,05$), duygusal ihmal ($r=,857$; $p<0,05$), cinsel istismar ($r=,637$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,463$; $p<0,05$), anksiyete ($r=,456$; $p<0,05$), depresyon ($r=,392$; $p<0,05$), hostilite ($r=,373$; $p<0,05$), olumsuz benlik ($r=,419$; $p<0,05$), somatizasyon ($r=,409$; $p<0,05$), erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ($r=,238$; $p<0,05$), erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ($r=,366$; $p<0,05$), kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete

yönelik tutum ($r=,305$; $p<0,05$) ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ($r=,363$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. ÇÇRTÖ toplam puanları ile minimizasyon ($r=-,448$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.”

Duygusal istismar ile “fiziksel istismar” ($r=,445$; $p<0,05$), “cinsel istismar” ($r=,526$; $p<0,05$), “fiziksel ihmal” ($r=,374$; $p<0,05$), “duygusal ihmal” ($r=,481$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,477$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,427$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,449$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,435$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,455$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,338$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,303$; $p<0,05$), ve KFUFŞYT ($r=,268$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Duygusal istismar ile minimizasyon ($r=-,352$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Fiziksel istismar ile “fiziksel ihmal” ($r=,493$; $p<0,05$), “duygusal ihmal” ($r=,342$; $p<0,05$), “cinsel istismar” ($r=,514$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,371$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,366$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,262$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,346$; $p<0,05$), ve “hostilite” ($r=,308$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,374$; $p<0,05$), EFUPŞYT ($r=,326$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,382$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,297$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,284$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Fiziksel ihmal ile “duygusal ihmal” ($r=,610$; $p<0,05$), “cinsel istismar” ($r=,424$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,238$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,230$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,307$; $p<0,05$), ve “hostilite” ($r=,246$; $p<0,05$), anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Fiziksel ihmal ile minimizasyon ($r=-,268$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Duygusal ihmal ile “cinsel istismar” ($r=,348$; $p<0,05$), KSE toplam ($r=,368$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,388$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,317$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,333$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,250$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,322$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,274$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,279$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,372$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Duygusal ihmal ile minimizasyon anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir ($r=-,463$; $p<0,05$).

Cinsel istismar ile “olumsuz benlik” ($r=,207$; $p<0,05$), “anksiyete” ($r=,216$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,144$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,331$; $p<0,05$) ve KFUPŞYT ($r=,206$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. Cinsel istismar

ile minimizasyon ($r=-,281$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Minimizasyon ile KSE toplam ($r=-,253$; $p<0,05$), anksiyete ($r=-,251$; $p<0,05$), olumsuz benlik ($r=-,232$; $p<0,05$) ve depresyon ($r=-,280$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

KSE toplam ile “anksiyete” ($r=,942$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,730$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,951$; $p<0,05$) “hostilite” ($r=,787$; $p<0,05$), “depresyon” ($r=,934$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,255$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,206$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,225$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Anksiyete ile “depresyon” ($r=,835$; $p<0,05$), “somatizasyon” ($r=,612$; $p<0,05$), “olumsuz benlik” ($r=,900$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,697$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,241$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,208$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Depresyon ile olumsuz benlik ($r=,860$; $p<0,05$) somatizasyon ($r=,620$; $p<0,05$), ve hostilite ($r=,685$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Olumsuz benlik ile “somatizasyon” ($r=,620$; $p<0,05$), “hostilite” ($r=,699$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,262$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,208$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Somatizasyon ile hostilite ($r=,473$; $p<0,05$), erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel ($r=,281$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,398$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,260$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Hostilite ile EFUFŞYT ($r=,249$; $p<0,05$), EFUFŞYT ($r=,221$; $p<0,05$) ve KFUFŞYT ($r=,212$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

EFUPŞYT ile EFUFŞYT ($r=,657$; $p<0,05$), KFUPŞYT ($r=,601$; $p<0,05$), ve KFUFŞYT ($r=,469$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

EFUFŞYT ile KFUPŞYT ($r=,573$; $p<0,05$), ve KFUFŞYT ($r=,675$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir

KFUPŞYT ile KFUFŞYT ($r=,505$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Diğer korelasyonlar, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir ($p>0,05$)

Tablo 19. Ölçeklerin Erkeklerde Birbiri ile İlişkisine Dair Pearson Korelasyon Analizi

Ölçek	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.ÇÇRTÖ Toplam																
2.Duygusal İstismar	,761**															
3.Fiziksel İstismar	,647**	,445**														
4.Fiziksel İhmal	,763**	,374**	,493**													
5.Duygusal İhmal	,857**	,481**	,342**	,610**												
6.Cinsel İstismar	,637**	,526**	,514**	,424**	,348**											
7.Minimizasyon	-	-	-,152	-	-	-,281**										
8. KSE Toplam	,463**	,477**	,371**	,238*	,368**	,203	-,253*									
9. Anksiyete	,456**	,427**	,366**	,230*	,388**	,216*	-,251*	,942**								
10. Depresyon	,392**	,435**	,262*	,164	,322**	,194	-,280**	,934**	,835**							
11. Olumsuz Benlik	,419**	,455**	,374**	,175	,317**	,207*	-,232*	,951**	,900**	,860**						
12. Somatizasyon	,409**	,338**	,346**	,307**	,333**	,159	-,149	,730**	,612**	,620**	,620**					
13. Hostilite	,373**	,449**	,308**	,246*	,250*	,069	-,146	,787**	,697**	,685**	,699**	,473**				
14. ErkekPsk Tutum	,238*	,187	,326**	,120	,152	,199	-,151	,151	,171	,018	,133	,188	,249*			
15. ErkekFiz Tutum	,366**	,303**	,382**	,159	,274**	,331**	-,107	,255*	,241*	,157	,262*	,281**	,221*	,657**		
16. KadınPsk Tutum	,305**	,191	,297**	,164	,279**	,206*	-,181	,206*	,175	,102	,172	,398**	,152	,601**	,573**	
17. KadınFiz Tutum	,363**	,268**	,284**	,135	,372**	,202	-,130	,225*	,208*	,150	,208*	,260*	,212*	,469**	,675**	,505**

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

Ölçeklerin Flört Şiddetine Uğrayan Grupta Birbiri ile İlişkisi

Tablo 20’de KSE ve alt boyutları, ve flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri ve ÇÇRTÖ’ nün flört şiddetine uğrayan grupta birbiriyle ilişkilerini inceleyen Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

ÇÇRTÖ toplam puanları ile “fiziksel istismar” ($r=,719$; $p<,001$), “duygusal istismar” ($r=,745$; $p<,001$), “cinsel istismar” ($r=,338$; $p=,047$), “fiziksel ihmal” ($r=,517$; $p=,001$), “duygusal ihmal” ($r=,762$; $p<,001$), KSE toplam ($r=,351$; $p=,039$), “somatizasyon” ($r=,441$; $p=,008$), “hostilite” ($r=,479$; $p=,004$) ve KFUPŞYT ($r=,383$; $p=,023$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir. ÇÇRTÖ toplam puanları ile minimizasyon ($r=-,562$; $p=,003$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

Duygusal istismar ile “fiziksel istismar” ($r=,467$; $p=,005$), “duygusal ihmal” ($r=,490$; $p=,003$), KSE toplam ($r=,427$; $p=,010$), “anksiyete” ($r=,414$; $p=,013$), “olumsuz benlik” ($r=,415$; $p=,013$) “somatizasyon” ($r=,367$; $p=,00$), “hostilite” ($r=,377$; $p=,026$) ve EFUFŞYT ($r=,413$; $p=,014$) incelendiğinde anlamlı düzeyde pozitif korelasyon olduğu görülmüştür .

Fiziksel istismar ile “fiziksel ihmal” ($r=,420$; $p=,012$), “duygusal ihmal” ($r=,526$; $p=,001$), “somatizasyon” ($r=,502$; $p=,002$), “hostilite” ($r=,345$; $p=,042$) ve KFUPŞYT ($r=,337$; $p=,048$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Fiziksel ihmal ile duygusal ihmal ($r=,466$; $p=,005$) ve KFUPŞYT ($r=,433$; $p=,009$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Duygusal ihmal ile minimizasyon anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir ($r=-,509$; $p=,002$).

Cinsel istismar ile hostilite anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir ($r=,425$; $p=,011$).

Minimizasyon ile olumsuz benlik ($r=-,341$; $p=,045$) ve KFUPŞYT ($r=-,382$; $p=,024$) anlamlı düzeyde negatif korelasyon göstermektedir.

KSE toplam ile “anksiyete” ($r=,923$; $p<,001$), “depresyon” ($r=,917$; $p<,001$), “olumsuz benlik” ($r=,903$; $p<,001$) “somatizasyon” ($r=,759$; $p=,00$), “hostilite” ($r=,728$; $p<,001$) ve KFUFŞYT ($r=,338$; $p=,047$) ve KFUPŞYT ($r=,345$; $p=,042$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Anksiyete ile “depresyon” ($r=,793$; $p<,001$), “olumsuz benlik” ($r=,828$; $p<,001$) “somatizasyon” ($r=,612$; $p=,00$), “hostilite” ($r=,625$; $p<,001$) ve KFUFŞYT ($r=,365$; $p=,031$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Depresyon ile “olumsuz benlik” ($r=,796$; $p<,001$) “somatizasyon” ($r=,610$; $p=,00$), “hostilite” ($r=,642$; $p<,001$) ve KFUFŞYT ($r=,353$; $p=,038$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Olumsuz benlik ile “somatizasyon” ($r=,509$; $p<,001$) ve “hostilite” ($r=,501$; $p=,002$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Somatizasyon ile hostilite ($r=,489$; $p=,003$) ve KFUPŞYT ($r=,338$; $p=,047$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Hostilite ile KFUFŞYT arasında anlamlı düzeyde pozitif korelasyon bulunmuştur($r=,375$; $p=,026$).

EFUPŞYT ile EFUFŞYT ($r=,807$; $p<,001$), KFUPŞYT ($r=,550$; $p=,001$), ve KFUFŞYT ($r=,466$; $p=,005$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

EFUFŞYT ile KFUPŞYT ($r=,498$; $p=,002$), ve KFUFŞYT ($r=,615$; $p<,001$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

KFUPŞYT ile KFUFŞYT ($r=,603$; $p<,001$) anlamlı düzeyde pozitif korelasyon göstermektedir.

Diğer korelasyonlar, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir ($p>0,05$)

Tablo 20. Ölçeklerin Flört Şiddetine Uğrayan Grupta Birbiri ile İlişisine Dair Pearson Korelasyon Analizi

Ölçek	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.ÇÇRTÖ Toplam																
2.Duygusal İstismar	,745**															
3.Fiziksel İstismar	,719**	,467**														
4.Fiziksel İhmal	,517**	,130	,420*													

EFUFŞYT' nin, ÇÇRTÖ toplam, duygusal istismar, fiziksel ihmal, minimizasyon, KSE toplam, depresyon, olumsuz benlik ve hostilite değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu lineer regresyon (forward) analizi yapılmıştır. İlk adımda kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(1, 186)=9,969, p<0,05). Fiziksel ihmal, EFUFŞYT' nin %5,1 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, fiziksel ihmal, EFUFŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,986$, t(187)=3,157, p<0,05, CI=,370, 1,602). İkinci adımda fiziksel ihmalle birlikte yer alan duygusal istismar regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(2, 185)=7,281, p<0,05). Fiziksel ihmal ve duygusal istismar EFUFŞYT' nin %7,3 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, fiziksel ihmal ($\beta =,806$, t(187)=2,509, p<0,05, CI=,172, 1,440) ve duygusal istismar ($\beta =,339$, t(187)=2,100, p<0,05, CI=,021, ,658) EFUFŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır.

KFUPŞYT'nin, ÇÇRTÖ toplam, duygusal istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar ve minimizasyon değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu lineer regresyon (forward) analizi yapılmıştır. İlk adımda kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(1, 186)=13,624, p<0,05). Minimizasyon, KFUPŞYT' nin %6,8 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, minimizasyon, KFUPŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =-1,932$, t(187)=-3,691, p<0,05, CI=-2,965, -,899). İkinci adımda minimizasyon ile birlikte yer alan fiziksel ihmal regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(2, 185)=9,581, p<0,05). Minimizasyon ve fiziksel ihmal KFUPŞYT' nin %9,4 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, minimizasyon ($\beta =-1,932$, t(187)=-2,843, p<0,05, CI=-2,621, -,473) ve fiziksel ihmal ($\beta =,895$, t(187)=2,287, p<0,05, CI=,123, 1,667) KFUPŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır.

KFUFŞYT' nin, ÇÇRTÖ toplam, duygusal istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, minimizasyon, KSE toplam, anksiyete, olumsuz benlik ve hostilite değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu lineer regresyon (forward) analizi yapılmıştır. Kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(1, 186)=15,062, p<0,05). ÇÇRTÖ toplam, KFUFŞYT' nin tek yordayıcısıdır ve %7,5 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, ÇÇRTÖ toplam, KFUFŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,300$, t(187)=3,881, p<0,05, CI=,147, ,452).

Tablo 21. Flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri puanlarının kadınlarda, ilgili değişkenler tarafından yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal (forward) regresyon analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	R ²	F	p
EFUPŞYT	Duygusal İstismar	,360	1,978*	,049*	,020	3,913	,04*9
EFUFŞYT	1) Fiziksel İhmal	,986	3,157	,002**	,051	9,969	,002**
	2) -Fiziksel İhmal	,806	2,509	,013*			
	-Duygusal istismar	,339	2,100	,037*	,073	7,281	,001**
KFUPŞYT	1) Minimizasyon	-1,932	-3,691	<,001**	,068	13,624	<,001**
	2) -Minimizasyon	-1,547	-2,843	,005**			
	-Fiziksel İhmal	,895	2,287	,023*	,094	9,581	<,001**
KFUFŞYT	ÇÇRTÖ Toplam	,300	3,881	<,001**	,075	15,062	<,001**

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

Tablo 22’de flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin, erkeklerde, KSE ve alt boyutları ve ÇÇRTÖ tarafından yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon (forward) analizi bulguları yer almaktadır.

EFUPŞYT’nin, ÇÇRTÖ toplam, fiziksel istismar, ve hostilete değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu lineer regresyon (forward) analizi yapılmıştır. Kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 91)=10,841$, $p < 0,05$). Fiziksel istismar, EFUPŞYT’ nin tek yordayıcısıdır ve %10,6 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, fiziksel istismar, EFUPŞYT’ yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta = 1,564$, $t(92)=3,293$, $p < 0,05$, $CI=,620, 2,507$).

EFUFŞYT’ nin, ÇÇRTÖ toplam, duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal, cinsel istismar, KSE toplam, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilete değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu lineer regresyon (forward)

analizi yapılmıştır. Kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(1, 91)=15,593, p<0,05). Fiziksel istismar, EFUFŞYT'nin tek yordayıcısıdır ve %14,6 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, fiziksel istismar EFUFŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta = 1,951$, $t(92)=3,949$, $p<0,05$, $CI=0,669, 2,932$).

KFUFŞYT'nin, ÇÇRTÖ toplam, fiziksel istismar, duygusal ihmal, cinsel istismar, KSE toplam, ve somatizasyon değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu lineer regresyon (forward) analizi yapılmıştır. Kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(1, 91)=17,158, p<0,05). Somatizasyon, KFUFŞYT'nin tek yordayıcısıdır ve %15,9 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, somatizasyon KFUFŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta = 0,585$, $t(92)=4,142$, $p<0,05$, $CI=0,305, 0,866$).

KFUFŞYT'nin, ÇÇRTÖ toplam, duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal, KSE toplam, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilete değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu lineer regresyon (forward) analizi yapılmıştır. Kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır (F(1, 91)=14,587, p<0,05). Duygusal ihmal, KFUFŞYT'nin tek yordayıcısıdır ve %13,8 varyansını açıklamaktadır. Analize göre, duygusal ihmal, KFUFŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta = 0,680$, $t(92)=3,819$, $p<0,05$, $CI=0,327, 1,034$).

Tablo 22. Flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri puanlarının erkeklerde, ilgili değişkenler tarafından yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal (forward) regresyon analizi bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	t	p	R ²	F	p
EFUFŞYT	Fiziksel İstismar	1,564	3,293	,001**	,106	10,841	,001**
EFUFŞYT	Fiziksel İstismar	1,951	3,949	<,001**	,146	15,593	<,001**
KFUFŞYT	Somatizasyon	,585	4,142	<,001**	,159	17,158	<,001**
KFUFŞYT	Duygusal İhmal	,680	3,819	<,001**	,138	14,587	<,001**

*p<0,05 **p<0,01

Flört Şiddetine Göre Basit Doğrusal (Linear) Regresyon Modelleri

Tablo 23’de flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinin, şiddete maruz kalan grupta yaş, KSE ve alt boyutları ve ÇÇRTÖ tarafından yordanmasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi bulguları verilmiştir.

EFUPŞYT’ nin, yaşa göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=6,931$; $p<0,05$). Model EFUPŞYT’ nin %17,4 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,174$. Analize göre, yaş, EFUPŞYT’ yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =-2,216$, $t(33)=-2,633$, $p<0,05$, $CI=-3,929$, $-,503$).

EFUFŞYT’ nin, yaşa göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=5,154$ $p<0,05$). Model EFUFŞYT’ nin %13,5 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,135$. Analize göre, yaş, EFUFŞYT’ yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =-1,997$, $t(33)=-2,270$, $p<0,05$, $CI=-3,786$, $-,207$).

EFUFŞYT’ nin, ÇÇRTÖ duygusal istismar alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=6,801$; $p<0,05$). Model EFUFŞYT’ nin %17,1 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,171$. Analize göre, duygusal istismar, EFUFŞYT’ yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,906$, $t(33)=2,608$, $p<0,05$, $CI=,199$, $1,612$).

KFUPŞYT’ nin, yaşa göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=4,885$; $p<0,05$). Model KFUPŞYT’ nin %12,9 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,129$. Analize göre, yaş, KFUPŞYT’ yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =-1,825$, $t(33)=-2,210$, $p<0,05$, $CI=-3,504$, $-,145$).

KFUPŞYT’ nin, ÇÇRTÖ toplam puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=5,666$; $p<0,05$). Model KFUPŞYT’ nin %14,7 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,147$. Analize göre, ÇÇRTÖ, KFUPŞYT’ yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,340$, $t(33)=2,380$, $p<0,05$, $CI=,049$, $,631$).

KFUPŞYT’ nin, ÇÇRTÖ fiziksel istismar alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=4,216$; $p<0,05$). Model KFUPŞYT’ nin %11,3 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,113$. Analize bakıldığında, fiziksel istismar, KFUPŞYT’ yi anlamlı derecede yordamakta olduğu görülmektedir ($\beta =2,171$, $t(33)=2,053$, $p<0,05$, $CI=,022$, $4,322$).

KFUPŞYT' nin, ÇÇRTÖ fiziksel ihmal alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=7,598$; $p<0,05$). Model KFUPŞYT'nin %18,7 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,187$. Analize göre, fiziksel ihmal, KFUPŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =1,679$, $t(33)=2,756$, $p<0,05$, $CI=,440, 2,919$).

KFUPŞYT'nin, ÇÇRTÖ minimizasyon alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=5,627$; $p<0,05$). Model KFUPŞYT' nin %14,6 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,146$. Analize göre, minimizasyon, KFUPŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =-5,206$, $t(33)=-2,372$, $p<0,05$, $CI=-9,671, -,741$).

KFUPŞYT'nin, KSE toplam puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=4,457$; $p<0,05$). Model KFUPŞYT'nin %11,9 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,119$. Analize göre, KSE toplam, KFUPŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,081$, $t(33)=-2,111$, $p<0,05$, $CI=,003, ,159$).

KFUPŞYT'nin, KSE somatizasyon alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=4,260$; $p<0,05$). Model KFUPŞYT'nin %11,4 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,114$. Analize göre, somatizasyon, KFUPŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,420$, $t(33)=-2,064$, $p<0,05$, $CI=,006, ,833$).

KFUFŞYT' nin, KSE toplam puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=4,268$; $p<0,05$). Model KFUFŞYT'nin %11,5 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,115$. Analize göre, KSE toplam, KFUFŞYT' yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,083$, $t(33)=-2,066$, $p<0,05$, $CI=,001, ,165$).

KFUFŞYT'nin, KSE anksiyete alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=5,075$; $p<0,05$). Model KFUFŞYT' nin %11,5 varyansını açıklamaktadır, $R^2=,115$. Analize göre, anksiyete, KFUFŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta =,334$, $t(33)=-2,253$, $p<0,05$, $CI=,032, ,635$).

KFUFŞYT' nin, KSE depresyon alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33)=4,496$;

$p < 0,05$). Model KFUFŞYT'nin %12,5 varyansını açıklamaktadır, $R^2 = ,125$. Analize göre, depresyon, KFUFŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta = ,323$, $t(33) = -2,167$, $p < 0,05$, $CI = ,020, ,627$).

KFUFŞYT'nin, KSE hostilite alt boyutu puanlarına göre yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(1, 33) = 5,412$; $p < 0,05$). Model KFUFŞYT'nin %14,1 varyansını açıklamaktadır, $R^2 = ,141$. Analize göre, hostilite, KFUFŞYT'yi anlamlı derecede yordamaktadır ($\beta = ,584$, $t(33) = -2,326$, $p < 0,05$, $CI = ,073, 1,094$).

Tablo 23. Flört şiddetine yönelik tutum ölçekleri puanlarının flört şiddetine uğrayan grupta ilgili değişkenler tarafından yordanmasına ilişkin basit doğrusal (lineer) regresyon analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	t	p	R ²	F	p
EFUPŞYT	Yaş	-2,216	-2,633	,013*	,174	6,931	,013*
EFUFŞYT	Yaş	-1,997	-2,270	,030*	,135	5,154	,030*
	Duygusal İstismar	,906	2,608	,014*	,171	6,801	,014*
KFUPŞYT	Yaş	-1,825	-2,210	,034*	,129	4,885	,034*
	ÇÇRTÖ Toplam	,340	2,380	,023*	,147	5,666	,023*
	Fiziksel İstismar	2,171	2,053	,048*	,113	4,216	,048*
	Fiziksel İhmal	1,679	2,756	,009**	,187	7,598	,009**
	Minimizasyon	-5,206	-2,372	,024*	,146	5,627	,024*
	KSE Toplam	,081	2,111	,042*	,119	4,457	,042*
	Somatizasyon	,420	2,064	,047*	,114	4,260	,047*
KFUFŞYT	KSE Toplam	,083	2,066	,047*	,115	4,268	,047*
	Anksiyete	,334	2,253	,031*	,133	5,075	,031*
	Depresyon	,323	2,167	,038*	,125	4,496	,038*
	Hostilite	,584	2,326	,026*	,141	5,412	,026*

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

4.2.Tartışma

Şiddet, insanlık tarihi kadar eski bir fenomen olarak günümüzde de hemen her gün psikolojik, biyolojik, sosyo-ekonomik vb. nedenlerle psikolojik, fiziksel, sözel, cinsel biçimlerle meydana gelmeye devam eden ve üzerinde durulması gereken bir olgudur. Bireyin çocukluk döneminde maruz kaldığı herhangi bir istismar biçiminin geç ergenlik dönemleri dâhil olmak üzere yaşam süresince bazı psikiyatrik bozuklukların meydana gelmesinde etkili olması ve sağlıkla ilgili birçok unsuru tetiklemesi bakımından çocukluk çağı travmalarının dikkat çekilmesi gereken bir konu olduğu çok sayıda araştırmacı tarafından sıklıkla öne sürülmektedir (Cyr, McDuff ve Wright, 2006; Sar ve Ross, 2006).

Flört şiddeti bir dizi düşmanca, saldırgan ve baskın davranışları kapsayan şemsiye bir kavramdır (Dekel, Shaked, Ben-Porat ve Itzhaky, 2020). Romantik ilişki bağlamında fiziksel, duygusal ve cinsel istismar, saldırganlık veya ihmal gibi çeşitli şekillerde meydana gelebilen ergen flört şiddeti günümüzde yaygın ve ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda, özellikle endişe verici olan durumun, ergenlik dönemindeki flört şiddetinin yetişkinliğe kadar devam eden uyumsuz bir ilişki modelini oluşturabilmesi olduğu konusuna dikkat çekilmesi gerekmektedir (Exner-Cortens, Eckenrode, ve Rothman, 2013). Güncel araştırmalar, ergenlerde flört şiddetinin neredeyse her üçte birinde, fiziksel şiddetten daha yaygın olan psikolojik istismarın ortaya çıktığına vurgu yapmaktadır (Jouriles, Garrido, Rosenfield, ve McDonald, 2009). Bunun yanı sıra araştırmalar ergen çiftlerin her iki üyesinin de karşılıklı olarak hem şiddeti uygulayan hem de mağdur taraf olma potansiyeli bulunan taraf olabileceğini ve bu durumun yetişkinlerden daha yaygın görüldüğünü göstermektedir (Volpe, Hardie, & Cerulli, 2012). Ergen flört şiddeti sonucunda bireylerin intihar eğilimi, riskli cinsel davranışlar, ciddi psikolojik sorunlar, akıl sağlığında bozulma belirtileri ve gelecekteki birlikteliklerinde partner şiddeti gibi çok sayıda sorunun meydana geldiği açıklanmıştır (Exner-Cortens, Eckenrode ve Rothman, 2013):

Ulusal ve uluslararası yazın dikkate alındığında son yirmi yılda şiddet olgusunun çeşitli yönleriyle makro ve mikro yaklaşımlarla psikoloji başta olmak üzere sosyoloji, işletme, yönetim gibi çeşitli disiplinlerden çok sayıda araştırmaya konu olduğu ve bu

sayının her geçen gün arttığı görülmektedir (Cohall, Cohall, Bannister, ve Northridge, 1999; Polat, İpekçi, Yurdagül, Öztürk, Tatlı ve Yavuzekinci, 2016).

Yapılan araştırmaların, büyük oranda aile içi şiddet, şiddete maruz kalmanın yol açtığı travmalar ve intihar riski, topluluk şiddetine maruz kalma ve psikolojik stres ilişkisi, kadına uygulanan şiddet ve zihinsel sağlık ilişkisi, işyeri şiddeti ve psikolojik travma ilişkisi gibi örnekleri arttırılabilecek konulara yoğunlaştığı, çeşitli yaş grupları ve sosyo-ekonomik özellikteki bireyler üzerinde yürütüldüğü görülmektedir (Arslan, 2016; Flannery ve Raymond, 2001; Flannery, Singer ve Wester, 2001; Kingori ve Muchemi, 2020; Mezey, Bacchus, Bewley ve White, 2005; Pico-Alfonso, Garcia-Linares, Celda-Navarro, Blasco-Ros, Echeburua, ve Martinez, 2006, Rosenthal, 2000).

Maruz kalınan şiddet insidanslarının yaşam boyu etkisini sürdürebileceği göz önünde bulundurulduğunda şiddet ve ilgili araştırma konularının önemi ve güncelliği geçmişte olduğu gibi bugün de korumaktadır. Ayrıca bu veriler ışığında değerlendirildiğinde bu önemi gelecekte de koruyacağını tahmin etmek güç değildir. Bu çalışmayı özgün kılan ve ilgili alanyazın için değerli bir çalışma olmasına temel oluşturan unsur ise uluslararası yazında üzerinde durulan ancak ulusal literatürde yeterince dikkat çekilmediği düşünülen flört şiddetinin çocukluk çağı travmaları ve ruhsal belirtileri ilişkisinin geç ergen bireyler bağlamında ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırma sonucunda flört şiddetine maruz kaldığını belirten geç ergen bireyler cinsiyet açısından değerlendirilmiş, buna göre kadınların erkeklerden daha fazla flört şiddetine maruz kaldığı görülmüştür. Bu durum kontrol grubunda da benzerlik göstermektedir. Ackard vd. (2012) yaptıkları araştırmada, kadınların erkeklere oranla çok daha fazla şiddete maruz kaldığını ve istismar edildiğini belirtmiştir. Bu araştırmadaki geç ergenlerin cinsiyet açısından şiddete maruz kalma durumları ve ilgili alan yazındaki araştırma sonuçları karşılaştırıldığında yaygın olarak ortaya konulan sonuçların tespit edildiği ifade edilebilir.

Flört şiddetine maruz kalan geç ergenlerin büyük ölçüde orta gelir düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun kontrol grubunda da benzer olduğu saptanmıştır. Ulusal yazında büyük ölçüde flört şiddetine maruz kalma ve flörte şiddet uygulama düşük gelir grubu içerisinde yer alan bireyleri kapsarken; uluslararası yazında çoğu kez böyle bir tespite gereksinim duyulmaksızın saha çalışmaları genellikle banliyölerde, kırsal alanlarda veya düşük gelir grubuna sahip yerleşim yerlerinde gerçekleştirilmiştir. (Allen, Swan, ve Raghavan, 2009; Gunther vd., 2017;

Kaya, 2013). Yukarıdaki açıklamalar değerlendirildiğinde ilgili farklılığın kaynağı olarak örnekleminizin gelir düzeyi nispeten yüksek özel bir vakıf üniversitesi öğrencilerinden oluşması gösterilebilir.

Kılınçer ve Dost (2013), romantik ilişkilerin çoğu kez güzel duygu ve yaşantıları barındıran duyguları içermesine rağmen, söz konusu ilişkilerde zaman zaman istismar ve şiddetin yaşanabileceğini belirtmektedir. Bu bakımdan romantik ilişkilerinde ergenlerin karşı cinsle yaşadıkları problemlerle başa çıkma davranışlarının bilinmesi, şiddet ve istismara yönelik önlemlerin alınması ve ruh sağlığının korunması çabalarına yardımcı olabilmesi bakımından önem taşır. (Kalkan, 2008). Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar, katılımcı geç ergen bireylerin önemli bir kısmının romantik ilişkilerinin bulunduğu, sayı ve oranca az olmasına rağmen dikkate alınması gereken bir kısmının flört şiddetine maruz kaldığını ifade etmektedir. Flört şiddetine maruz kalma nedenlerinden biri olarak uzun süren romantik ilişkiler gösterilebilir. Nitekim flört şiddetine maruz kalan ve kontrol grubunda yer alan geç ergen bireylerin romantik ilişki süreleri arasında yapılan ilişki analizi analiz sonuçları bu ifadeyi destekler niteliktedir. Ortalama ilişki süresi daha uzun olan bireylerin flört şiddetine maruz kalma oranları daha yüksektir.

Katılımcıların ebeveynlerinin medeni durumları ve şiddete maruz kalma veya şiddet uygulama eğilimi arasında bir ilişki olduğu öne sürülebilir. İlgili alanyazın incelendiğinde bu görüşe paralel, diğer bir ifadeyle anne ve babası boşanan çocukların şiddet potansiyelinin yüksek olduğuna işaret eden araştırma sonuçlarına rastlayabilmek mümkündür (Chase, Dominique ve Daniel, 2002). Mevcut araştırma kapsamında flört şiddetine maruz kalan bireyler ve kontrol grubu aile durumları arasında yapılan değerlendirme, ebeveyn medeni durumlarının flört şiddetine maruz kalma ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum literatürde yer alan diğer araştırmalardan farklı bir sonuç göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Flannery vd. (1998) yaptığı kesitsel araştırmada, ergenlerin şiddete maruz kalmalarının birey yaşantısında psikolojik travma belirtilerinin yanı sıra yüksek oranda şiddet davranışı gösterme eğilimi olduğunu tespit etmiştir. Araştırmacı, şiddete maruz kalan ergen bireylerin aile eğitim durumlarını değerlendirdiğinde ise anne eğitim durumları lise veya altı olan ergen bireylerin daha fazla şiddete maruz kaldığı, dolayısıyla daha fazla şiddet eğilimli olduğunu ortaya koymuştur (Flannery vd., 1998). Mevcut araştırmada ise flört şiddetine maruz kalma durumu ebeveyn eğitim durumuna

göre değerlendirilmiş, analiz sonuçları anne eğitim durumu ve flört şiddetine maruz kalanlar ve kontrol grubu arasında bir ilişki saptanmazken; flört şiddetine maruz kalmanın baba eğitim düzeyi ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Flört şiddetine maruz kalan geç ergenlerin baba eğitim düzeylerinin kontrol grubuna göre nispeten yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Daha önce de belirtildiği üzere, şiddete maruz kalan bireylerin gelecek yaşantılarında şiddete başvurma olasılıkları daha yüksektir. Yapılan araştırmalarda ise şiddet gören ergen bireylerin sadece şiddet eğilimli bireyler olarak davranışlarda bulunmadıklarını aynı zamanda bunların partnerlerine ya da flörtlerine yönelik şiddette bulunma risklerinin arttığı ortaya koyulmuştur. Buna ek olarak şiddete maruz kalan ve kalmayan ergen karşılaştırmalarında ise yaklaşık olarak dörtte bir oranında daha fazla şiddet uyguladıkları sonucuna ulaşılmıştır (Flannery, vd., 1998). Bu araştırmada ise yukarıda ifade edilen sonucu destekler nitelikte bir sonuca ulaşılmış, flört şiddetine uğrama durumu ve şiddet uygulama arasında ilişki saptanmıştır. Buna göre şiddet uygulayanların oranı, flört şiddetine uğrayan grupta kontrol grubuna göre daha yüksekken; bu durum kontrol grubunda tam tersi ve istatistiksel olarak anlamlıdır.

Çocukluk çağı travmaları -fiziksel, cinsel, duygusal istismar veya ihmal gibi-, erken dönem depresyonlarının, artan depresif dönem sayısı ve yüksek komorbidite oranlarının yordayıcısı olarak tanımlanabilir. Çok sayıda çalışmada, çocukluk çağı travmaları genel bir yaklaşımla ele alınıp incelenirken; bu araştırmada olduğu gibi bazı çalışmalarda ise belirli türdeki travma etkileri üzerinde durulmuştur (Lewis vd., 2010). Geç ergen katılımcıların çocukluk dönemi travmatik yaşantıya maruz kalma durumları öncelikle toplu şekilde değerlendirilmiş sonrasında ise şiddete maruz kalan grup ve kontrol grubu arasındaki farklılıklar değerlendirilmiştir. Buna göre analiz sonuçları geç ergen katılımcıların önemli bir kısmının başta duygusal ihmal ve istismar olmak üzere sırasıyla fiziksel ihmal ve istismar çocukluk dönemi travmatik yaşantıya maruz kaldıklarını göstermiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde, duygusal ihmal ve istismarın en fazla maruz kalınan ihmal ve istismar çocukluk dönem travmaları olduğu görülmektedir (Li, Wang, Hou, Wang, Liu, ve Wang, 2014). Araştırma sonuçlarının literatürde yer alan benzer araştırma bulgularıyla örtüşmesi bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Çocukluk dönemi travma yaşantıların demografik değişkenlere göre farklılıklarının değerlendirilmesi konusunun üzerinde durulması gerektiği

düşünülmektedir. Konunun önemine dikkat çekmek gerekirse ilgili alan yazında çocukluk çağı travmalarının salt cinsiyete göre farklılığını araştırmak amacıyla yürütülen çalışmalar bulunmaktadır (Güloğlu, Kararımak, ve Emiral, 2016; Bernstein vd. 2003). Araştırma kapsamında çocukluk dönemi ruhsal travma (duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, minimizasyon) ortalama puanlarının flört şiddetine uğrayan ve kontrol grubu geç ergenler arasında karşılaştırılması sonucu minimizasyon dışında tüm boyutlarda flört şiddetine uğrayanların ortalama puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde benzer araştırma sonuçlarında yer aldığı şekliyle bu araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Nitekim duygusal ihmal ve istismar sonrasında fiziksel ihmal ve istismar puanları flört şiddetine maruz kalanlar grubunda kontrol grubundaki bireylerden daha yüksektir. Bu duruma neden olan unsurlardan biri olarak çocukluk çağı travmaları öne sürülebilir. Diğer taraftan cinsel istismar boyutu anlamlı olmasına rağmen daha düşük seviyelerde meydana gelmiştir. Bu durum bireylerin özellikle cinsel istismar konusunda yanıt vermede yeterince açık olmadıkları, bunun ise büyük ölçüde toplumsal yapıyla ilgili olduğu söylenebilir.

Katılımcıların psikolojik sıkıntı düzeylerini belirlemek ve flört şiddetine maruz kalan grup ve kontrol grubu geç ergenler arasındaki farklılıkları değerlendirmek amacıyla KSE'den yararlanılmıştır. KSE, psikiyatri hastalarının, başka tıbbi hastalıkları olanların ve aynı zamanda herhangi bir hastalığı olmayan bireylerin de psikolojik belirti durumlarını değerlendirmek amacıyla tasarlanan bir doküman veya çizelge olarak ifade edilebilir (Derogatis ve Melisaratos, 1983). Bu araştırmada her iki grup arasında yapılan toplu değerlendirmelerde, flört şiddetine uğrayan katılımcıların kontrol grubu katılımcılarına göre daha yüksek düzeyde psikolojik belirti gösterdikleri tespit edilmiştir. KSE'den yararlanarak şiddete maruz kalan ve kalmayan bireylerle yürütülen bir araştırmada, şiddete maruz kalan partnerlerin psikolojik belirti düzeylerinin kalmayanlara göre belirgin bir şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır (Gavazzi, Julian ve McKenry, 1996). Mevcut araştırma sonuçları bu yönüyle ilgili alan yazında yer alan çalışmalarla örtüşmektedir. Bu durum şiddete maruz kalmanın bireylerde psikolojik bozukluklara yol açtığı şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların psikolojik belirtileri; anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite boyutları açısından değerlendirildiğinde ise benzer şekilde flört şiddetine maruz kalan bireylerin psikolojik belirtilerinin büyük bir farkla daha

yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak flört şiddetine uğrayan bireylerin partnerlerinin davranışlarını kontrol edemediklerinden dolayı çoğu kez madde kullanarak kaçınmaya başvurabilmekte bu durumu anksiyete, depresyon gibi psikolojik belirtilerinin yükselmesi izleyebilmektedir (Weiss, Duke ve Sullivan, 2014). Partner şiddeti ve psikolojik işleyiş arasındaki ilişkiyi inceleyen Hazen vd. (2008), yaptığı araştırmada katılımcıların cinsel, fiziksel ve psikolojik partner şiddetine maruz kalma durumları değerlendirilerek araştırma sonucunda fiziksel şiddetin depresyon ve hostilite, psikolojik istismar, depresyon, hostilite, somatizasyon ve son olarak cinsel şiddet genel olarak psikolojik işleyişle ilişkilendirilmiştir (Hazen, 2008). Mevcut araştırmada flört şiddetine uğrayan geç ergenlerde yüksek düzeyde psikolojik işleyiş sorununun görülmesi ve ilgili alanyazında benzerliklere rastlanması, araştırma sonuçlarının geçerli olduğunu göstermesi yönüyle dikkat çekicidir.

Günümüzde bireylerin yüksek oranda flört şiddetine maruz kaldığı öne sürülmekte, bu sav yapılan araştırmalarca da desteklenmektedir (Selçuk, Avcı ve Mercan, 2018). Araştırma kapsamında flört şiddetine karşı tutumların geç ergen kadın ve erkeklerde flört şiddetine maruz kalan grup ve kontrol grubu arasındaki farklılıklar analiz edilmiş buna göre erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum sonuçları karşılaştırıldığında flört şiddetine maruz kalmış grubun kontrol grubuna göre şiddete karşı daha toleranslı olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutuma ilişkin kontrol grubu ve şiddete maruz kalanlar arasında farklılaşmanın söz konusu olmadığı ortaya konulmuştur. Literatürde yer alan araştırmalarda belirtildiği gibi gençler arasında şiddetin kabul veya tolere edildiği tutumların, şiddetle ilgili diğer inanışlara sahip olmak ve şiddet uygulama eğiliminde olmak ile ilgilidir (Hokoda, Galvan, Malcarne, Castaneda ve Ulloa, 2007).

Geç ergenlerin çocukluk dönemi travma yaşantıları, ÇÇRTÖ toplam puanları ve alt boyutları çerçevesinde cinsiyete göre farklılıklar açısından değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, geç ergen bireylerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının cinsiyet açısından farklılaştığını göstermekte, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde travma belirtileri olduğu görülmüştür. Öte yandan ölçek alt boyutları kapsamında ise fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal açısından farklılık tespit edilmiş, erkeklerin kadınlara kıyasla daha yüksek istismar ve ihmale uğradıkları tespit

edilmiştir. Literatürde yer alan benzer araştırma çıktıları değerlendirildiğinde bu değerlendirmelere ilişkin farklı saptamaların varlığından söz edebilmek mümkündür. Bunlardan bir kısmında, çocukluk çağı travma yaşantılarına genellikle kadınların maruz kaldıkları öne sürülürken bir kısmında erkeklerin kadınlardan daha yüksek oranda fiziksel şiddete maruz kaldıkları ortaya koyulmuş, cinsel istismarın ise kadınlarda daha yüksek görüldüğü bulunmuştur (Fehon, Grilo, ve Lipschitz, 2001; Messersmith vd., 2017; Trabold, Swogger, Walsh ve Cerulli, 2015;).

Araştırmaya dâhil edilen geç ergenlerin anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilete belirtilerinin cinsiyet açısından karşılaştırılması sonucu istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ancak hostilete dışındaki diğer tüm boyutlardaki psikolojik sıkıntı belirtilerinin daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu kapsamındaki değerlendirmelere ilişkin anlamlı sonuçların tespit edilmemesine rağmen, ilgili alan yazındaki araştırmaların bu bağlamdaki tespitlerine değinilmesinin yerinde olduğu düşünülmektedir. Katılımcıları psikolojik belirtilerinin cinsiyet açısından değerlendirildiği araştırmalarında Young, Harford, Kinder ve Savell, (2007), hostilete dâhil olmak üzere depresyon, somatizasyon, anksiyete durumlarının kadınlarda erkeklere göre daha yüksek düzeylerde olduğunu tespit etmişlerdir.

Flört şiddetine yönelik algı ve tutumların incelendiği çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Araştırmalarda cinsiyet değişkeni açısından flört şiddetine yönelik algı ve tutumların farklılık gösterebileceği ifade edilmektedir (Lee, Stefani, & Park, 2014). Katılımcıların cinsiyetleri açısından şiddete yönelik tutumların değerlendirildiği araştırmalarında Kepir-Savoly, Ulaş ve Demirtaş-Zorbaz (2015), kadın ve erkeklerin tutumlarının farklı olduğu sonucuna ulaşmış; gerçekleştirdikleri analizler sonucunda erkeklerin kadınlara kıyasla şiddeti daha fazla tolere ettiklerini ortaya koymuştur. Bu araştırmada ise benzer bir sonuca ulaşılmış, hem erkek hem de kadınların flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum düzeylerinde erkeklerin kadınlara oranla tolerans düzeylerinin daha yüksek düzeylerde olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçlarının bu yönüyle yukarıda belirtilen araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği görülmektedir. Bu durum erkeklerin şiddete maruz kalmalarını rapor etmek istememeleriyle de ilişkilendirilebilir. Diğer taraftan erkeklerin kadınlara kıyasla şiddet mağduru olmaları vakalarının yaygın olmamasıyla ilişkilendirilebilir.

Flörtlerinde şiddete maruz kalmayan veya daha az maruz kalan erkeklerin kadınlardan toleransının daha yüksek olması olağan bir durum olarak yorumlanabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında çocukluk çağı ruhsal travmalar, flört şiddetine yönelik tutumlar ve psikolojik belirtilerinin birbirleriyle ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu sonuçların mevcut araştırmaya özgü olduğu düşünülmektedir. İlgili alan yazında da bu ölçekte kapsamlı şekilde veri toplanan başka bir araştırmaya rastlanılmamıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde, yukarıda sıralanan sorunların daha mikro düzeyde araştırıldığı görülmüştür (Kaura ve Lohman, 2007; Temple vd., 2016). Bu bakımdan araştırmanın bu düzlemdeki sonuçlarının önem taşıdığı düşünülmektedir.

Duygusal istismar; neden olduğu sıkıntıların sonlandırılması ve ailelere, topluma zarar veren diğer olumsuz koşulların ortadan kaldırılması için ele alınması gereken bir konudur. Araştırma kapsamında duygusal istismar ile fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında anlamlı düzeyde pozitif korelasyon tespit edilmiş, diğer taraftan minimizasyon ile aralarında anlamlı düzeyde negatif korelasyon olduğu saptanmıştır. Buna göre duygusal istismara maruz kalmış olmanın diğer psikolojik sorunlarla ilişkisinin olduğunu öne sürebilmek mümkündür. Karakurt ve Silver (2013), yakın ilişkilerde duygusal istismarın diğer değişkenlerle ilişkisini inceledikleri araştırmalarında, cinsel istismar ile aralarında pozitif ilişkiyi ortaya koymuş, duygusal istismarın birey psikolojisi ve sağlığı üzerinde ciddi etkilerinin olduğundan bahsetmişlerdir (Karakurt ve Silver, 2013). Nitekim KSE alt boyutları ve duygusal istismar arasındaki ilişki Karakurt ve Silver'in ifadelerini doğrulamaktadır.

Fiziksel istismarın kanunlarca suç sayılan oldukça eski bir şiddet türü olmasına rağmen, günümüzde her geçen gün artış gösterdiği ifade edilebilir. Araştırma çerçevesinde fiziksel istismar ve diğer değişkenler arasındaki ilişkiler ortaya koyulmuş buna göre fiziksel istismar ile fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar, anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite değişkenleri arasında pozitif; minimizasyon değişkeni ile ise negatif ve anlamlı düzeyde korelasyon tespit edilmiştir. Yapılan çeşitli araştırmalar özellikle çocukluk çağı yaşanan, maruz kalınan

şiddetin sinir sistemleri, hormonal sistem ve immün sistemlerinde kalıcı rahatsızlıklara neden olduğunu; yetişkinlerde ise yukarıda, bu araştırma kapsamında tespit edildiği üzere depresyon gibi psikolojik sağlık sorunlarına yol açtığını ortaya koymuştur (Bażydło vd., 2018; Zavala ve Muniz, 2020).

Fiziksel ihmal ile duygusal ihmal, istismar, anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon hostilete, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum pozitif; minimizasyon ile negatif düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Jouriles vd. (2009), ergenlerin psikolojik ve fiziksel ilişkilerinde deneyimledikleri saldırganlıklar ve psikolojik sorunlar arasındaki ilişkiyi incelemiş ve psikolojik sorun belirtileri ile pozitif yönde bir ilişki tespit etmiştir. Öte yandan hostiletenin bireyin iyi olma hali üzerinde en az fiziksel saldırganlık kadar önemli olduğu ortaya koyulmuştur.

Duygusal ihmal ile anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilete ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif, minimizasyon ile arasında negatif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Özbaş, Gürhan ve Koçak (2013) gerçekleştirdikleri çalışmada duygusal ihmal ile çocukluk çağı travmaları arasında negatif yönlü ve KSE alt boyutları arasında pozitif yönlü güçlü anlamlı ilişkinin olduğunu tespit etmiş, böylesi farklı ilişkilerin nedeninin yaşanan çocukluk çağı deneyimleri olabileceğini öne sürmüşlerdir (Özbaş, Gürhan, ve Koçak, 2013). Mevcut araştırma sonuçları ve ilgili alanyazında yer alan benzer çalışma sonuçlarının bir ölçüde tutarlılık gösterdiğini ifade etmek mümkündür.

Cinsel istismar ile anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilete, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında anlamlı düzeyde pozitif korelasyon; minimizasyon arasında ise anlamlı düzeyde negatif korelasyon bulunmaktadır. İlgili alanyazın, cinsel istismara maruz kalan bireylerin somatizasyon, bireysel duyarlılık, fobik anksiyete, paranoyak düşünceler, depresyon ve psikotizm gibi sağlık sorunlarıyla yüzleştğini göstermektedir (Özbaş, Gürhan ve Koçak, 2013). Bu çalışmadan elde edilen sorunlar değerlendirildiğinde ise benzer ifadeler kullanılabilir. Nitekim cinsel istismar ile KSE ve şiddete yönelik tutum arasındaki ilişki sonuçları bu durumu desteklemektedir.

Anksiyete ile depresyon, olumsuz benlik somatizasyon, hostilete ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum değişkenleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Anksiyetenin depresyon, stres ve hostilete gibi diğer sağlık problemleriyle yakından ilgili olduğu diğer araştırmalarca da ortaya konulmuştur (Temple vd., 2016). Anksiyete belirtileri gösteren bir birey için depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon vb. eğiliminin yüksek düzeylerde olabileceğini ifade etmek mümkündür.

Flört şiddeti mağduriyeti ile erkekten kadına ve kadından erkeğe şiddetin kabul edilebilirliğinin hem ilişki tatmini hem de depresyon, anksiyete ve somatizasyon gibi ruhsal sağlık sorunları arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada, değişkenler arası anlamlı istatistiksel ilişkiler ortaya koyulmuştur (Kaura ve Lohman , 2007; Park, Mulford, ve Blachman-Demner, 2018; Taquett vd., 2020). Depresyon ile olumsuz benlik somatizasyon, hostilete ve erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasındaki ilişkilerin incelendiği bu araştırmada ise değişkenler arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişkinin olduğu belirlenmiş ve araştırma sonuçları ilgili alanyazınla örtüşmüştür. Buna göre şiddete maruz kalan bireyin depresyon düzeyinde meydana gelen artış olumsuz benlik somatizasyon, hostilete ve erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu da arttırdığı ifade edilebilir.

Şiddete maruz kalan bireyler bir dizi rahatsızlıklar ve post travmatik stres bozuklukları, depresyon, benlik sorunları, anksiyeteye bağlı hastalıklar gibi sağlık sorunları ve yaşam çıktıkları deneyimlediklerini ifade etmektedir (Franklin & Kercher, 2012). Flört şiddeti kurbanı olmanın ilişkilerde tatminin düşmesine, depresyon, anksiyete ve somatizasyon gibi sağlık sorunlarının artmasına yol açtığı çeşitli araştırmalarca tespit edilmiştir (Paige, Harper ve Senior, 2019; (Kaura & Lohman , 2007). Bu durum, benlik duygusunu da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu araştırmada, olumsuz benlik ve somatizasyon, hostilete, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanması gerek yukarıda ifade edilen sonuçlarla gerekse ilgili alanyazındaki araştırmalarla tutarlılık göstermesi bakımından önemlidir.

Somatizasyon, klinik tıp için önemli bir sağlık sorunu olarak temel bakımda yaygın bir şekilde karşılaşılmaktadır. Psikiyatrik bozukluklar somatizasyonla birlikte ortaya çıktığında önemli duygusal, fiziksel vb. problemlerle de

ilişkilendirilebilmektedir (Allen, Gara, Escobar, Waitzkin ve Silver, 2001; Lathan, 2018). Buna ek olarak çeşitli araştırmalardan elde edilen sonuçlar somatizasyonun çocukluk çağı travmalarından bağımsız olmadığını göstermektedir (Spitzer, Barnow, Wingefeld, Rose, Löwe ve Grabe, 2009). Araştırma kapsamında somatizasyon ve hostilete ilişki düzeyleri incelenmiş ve sonuçta iki psikolojik sorun arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda ilgili alanyazında bahsedilen diğer değişkenlerin yanı sıra bireylerde somatizasyonun da hostilete ile birlikte görülebileceği öne sürülebilir.

Hostilite, erkek ergenlerin flört uyguladığı fiziksel şiddet gerçekleştirmeleri ve daha marjinal bir bakış açısıyla kadınların fiziksel flört şiddetini gerçekleştirmeleriyle ilişkilendirilebilmektedir (Boivin, Lavoie, Hebert ve Gagne, 2012). Bu kavrayışla mevcut araştırmada hostilete ile erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasındaki ilişki değerlendirilmiş ve sonuçların pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Çiftlerin karşılıklı olarak birbirlerine şiddet uygulayabildiklerini gösteren araştırmalar bulunmaktadır, bu kapsamda ilişkilerde çiftler tarafından şiddetin tolere edilebildiği öne sürülebilir. Bu araştırma kapsamında hem erkeğin hem de kadının flörtte uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddete yönelik tutumlar karşılıklı olarak bireyin flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum arasındaki ilişki değerlendirilmiş ve söz konusu değişkenler arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Volpe, Hardie, & Cerulli, 2012). Mevcut araştırmanın bu yönüyle literatürde yer alan diğer benzer araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Flört şiddetinin büyük sosyal sonuçlar doğurabilme potansiyeli bulunan psikolojik sağlık sorunlarıyla da ilişkili olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar çocukluk çağı travma yaşantılarının bireyin algılanan sağlık durumunun düşmesine, depresyon düzeyinin artmasına yol açtığı belirtilmektedir (Dekel vd., 2020). Araştırmaya dâhil olan ve flört şiddetine maruz kalan bireylere yönelik çeşitli değişkenler açısından korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre gerçekleştirilen korelasyon analiz sonucuna göre çocukluk çağı ruhsal travma yaşantısı alt boyutlarından duygusal istismar ile fiziksel istismar, duygusal ihmal, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilete ve erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

İlgili literatürde yer alan benzer araştırmalar ve bu araştırmada ortaya konan sonuçlar karşılaştırıldığında sonuçların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşüncenin temel nedeni araştırmada ilişkilerin test edildiği değişkenlerin oldukça kapsamlı olması gösterilebilir.

Literatürde çok sayıda araştırmada fiziksel ergen flört Şiddeti ile depresyon, anksiyete ve stres belirtileri arasında ilişki ortaya koyulmuştur (Temple vd., 2016). Öte yandan flörtte Şiddet mağduru olmanın belli bazı sonuçlarının olduğuna işaret edilmektedir. Bunlardan bir kısmı; ruhsal sağlık sorunları, öfke düzeyinin artması, korku, tatminin azalması, yaralanma olarak sıralanabilir (Kaura ve Lohman, 2007; Ogundipe vd., 2018). Fiziksel istismara ilişkin mevcut literatürde yer alan bulgulara paralel bir yaklaşımla gerçekleştirilen analizler, fiziksel istismar ile fiziksel ihmal, duygusal ihmal, somatizasyon, hostilite ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik Şiddete yönelik tutum arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiyi ortaya koymuştur. Bakıldığında yukarıda ifade edilenleri destekleyen sonuçların yanı sıra ilgili alan yazına değer sağlayacak özgün sonuçlarının varlığından söz etmek mümkündür. Benzer bir yaklaşımla araştırma kapsamında Şiddete maruz kalan geç ergenler açısından fiziksel ihmal ile duygusal ihmal ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik Şiddete yönelik tutum arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yine bir önceki sonuçların literatürdeki yansımalarında olduğu gibi araştırma sonuçlarının literatürde yer alan diğer araştırma sonuçlarıyla örtüştüğü, fiziksel ihmal davranışının Şiddete maruz kalan geç ergenleri dört temel ruhsal sorun çerçevesinde olumsuz etkilediği söylenebilir. Bunlar; anksiyete, hostilite, depresyon ve somatizasyondur (Chinyama vd., 2020; Prospero, 2007).

Duygusal ihmal ile minimizasyon ilişkisinin flört Şiddetine uğrayan bireylerin kendi içlerinde değerlendirildiğinde aralarında negatif bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Çocukluk ağı travma yaşantısı ve minimizasyon arasında yapılan değerlendirmelere bakıldığında, araştırma sonuçlarının baskın bir Şekilde negatif olduğu görülmektedir. Araştırmacılar bu durumu büyük ölçüde minimizasyon ifadelerinin aile kavramını kapsamasıyla ilişkilendirmiştir (MacDonald vd., 2016). Ayrıca araştırma kapsamında minimizasyon ve olumsuz benlik arasında negatif yönlü anlamlı ilişki belirlenmiştir. Buna göre kişi her ne kadar kendi konusunda bir takım olumsuz duygulara sahip olsa da reddetme veya inkr etme motifinin ağır bastığı bu

durumun tam tersi durumda ise yukarıda belirtilen ifadenin tersinin geçerli olduğu öne sürülebilir.

Çocuk cinsel istismarı, hem erkek hem de kadınlar için yaşamsal öneme sahip uzun ve kısa dönem sonuçları olan çocukluk çağı travma yaşantıları olarak ilgili alanyazında, hostilite, demografik özellikler (cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, ilişki süresi vb.) gibi çok sayıda değişken arasındaki ilişki açısından özellikle psikoloji araştırmalarında üzerinde sıklıkla durulan ve araştırılan bir konudur (Brassard, Darveau, Peloquin, Lussier, Shaver ve Philip Brassard, 2014). Bu araştırma kapsamında ise cinsel istismar ile hostilite arasındaki ilişki değerlendirilmiş ve araştırma sonuçları bu iki değişken arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Buna göre çocukluk çağında cinsel istismara maruz kalan ergenlerin öfke düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmek mümkündür.

Çocukluk çağı travma yaşantılarının yanı sıra bireylerin flört şiddetine uğramalarının çeşitli sonuçları olabildiğine yönelik açıklamalar önceki kısımlarda kapsamlı bir şekilde açıklanmıştır. Araştırmada flört şiddetine maruz kalan bireylerin anksiyete belirti düzeyleri incelenerek çeşitli değişkenler arası ilişkiler değerlendirilmiştir. Buna göre anksiyete ile depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç bireylerin anksiyete belirtilerinin artması halinde diğer psikolojik sağlık sorunlarında da artış görülebileceğine işaret eden bir durum olarak yorumlanabilir.

Önceki kısımlarda anlatıldığı üzere günümüzde bireyler çeşitli nedenlerle depresif davranışlar gösterebilmekte ve depresyon hali bireylerin diğer psikolojik sağlık durumlarını da etkileyebilmektedir. Araştırma kapsamında flört şiddetine maruz kalan geç ergenlerin depresyonda olma durumları ile olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç flört şiddetine maruz kalan geç ergenlerin depresyon belirtilerinin artması halinde yukarıda sıralanan diğer sağlık değişkenlerinde de artışların görüleceğini kanıtlar niteliktedir. İlgili yazın değerlendirildiğinde partner şiddetinin yüksek düzey depresyon belirtileriyle ilişkilendirildiği, bunun aynı zamanda diğer psikolojik sağlık sorunlarını da tetiklediğini öne süren araştırmalar bulunmaktadır (Banyard ve Cross, 2008). Söz

konusu bu araştırma sonuçları ve mevcut araştırma sonuçları birlikte değerlendirildiğinde sonuçların tutarlı ve bu yönüyle güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Olumsuz benliği en genel ifadeyle yaşantılar içerisinde bireyin deneyimlediği hemen her olayı kendisine mal etmesini içeren düşünsel bir psikolojik hastalık olarak yorumlayabilmek mümkündür. Öte yandan klinik bir görüngü olarak somatizasyon çeşitli şekillerde kendini gösterebilmesine rağmen iyi tanımlanmış bir tanı sınıfı olmadığı belirtilmektedir. Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda olumsuz benlik ve somatizasyon arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre bireyin çevresinde cereyan eden hadiseleri kendine mal ettiği, içerisinde birey kendi yaşantısı içerisinde negatif olduğu ölçüde bedensel ve fiziksel olumsuzluklar yaşadığı söylenebilir. Diğer taraftan araştırma kapsamında gerçekleştirilen analizler, somatizasyon ile hostilite ve kadın tarafından flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutum ve hostilite ile kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin olduğunu göstermiştir. Buna göre artan somatik belirtilerin bireyi saldırganlaştırdığı ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun daha tolere edilebilir seviyeye çıktığı söylenebilir. Diğer taraftan hostilite belirtileri yüksek olan flört şiddetine maruz kalmış geç ergen bireylerin, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarında tolerasyon düzeyinin de daha yüksek olduğu belirtilebilir.

Araştırma kapsamında flört şiddetine uğrayan geç ergenlerin flört şiddetine yönelik tutumları incelenmiştir. Sonuçlar, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile fiziksel şiddete yönelik tutum, kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum arasında anlamlı sonuç tespit edilmiştir. Son olarak kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet ile fiziksel şiddete yönelik tutum arasındaki ilişki pozitif bulunmuştur. Bu sonuçlar Çoban ve arkadaşlarının (2020) flört ilişkisinde yalnızca erkeklerin değil kadınların da şiddet uygulayabildikleri savını bir yönüyle destekler niteliktedir (Coban, Cakaloz Kızılcıca ve Irmak, 2020).

Mevcut araştırma kapsamında flört şiddetine ilişkin kullanılan tutum ölçeklerinin çeşitli değişkenler açısından ne ölçüde açıklandığını/ yordandığını ortaya koymak amacıyla kadınlar, erkekler ve flört şiddetine maruz kalan gruplar özelinde

ayrı ayrı neden-sonuç ilişkisini açıklayan bir test olan regresyon analizi (lineer) yapılmıştır. Her biri kendi özelinde açıklanması gereken bu analizler dikkat çekici sonuçlar içermektedir.

Modelde, kadınlarda flört şiddetine yönelik tutumların; çocukluk çağı ruhsal travmalar -duygusal istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar ve minimizasyon- ve psikolojik bozukluklar –anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite- tarafından ne ölçüde açıkladığını oraya koymaya ilişkin analiz sonuçları, yalnızca çocukluk çağı ruhsal travmalardan biri olan duygusal istismarın erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu anlamlı derecede açıklamaya katkı sağladığını göstermektedir. Buna göre model geç ergen kadınların çocukluk çağı ruhsal travmalarından biri olan duygusal istismar, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordadığı tespit edilmiştir. Modele göre erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum sonuçken; duygusal istismar neden olarak konumlandırılmıştır. Araştırma sonuçları, diğer araştırmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Neves, Machado, Machado ve Pinheiro, 2019)

Kadınlarda çocukluk çağı ruhsal travmaların erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet tutumunun açıklanmasına ilişkin analiz sonuçlarının ilk aşamasında fiziksel ihmalin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun anlamlı açıklayıcısı olduğunu gösterirken; analizin bir sonraki aşamasında fiziksel ihmal ve duygusal istismar travmalarının daha yüksek bir oranla erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet tutumunu açıkladığı görülmüştür. Kuzey Amerika’da fiziksel flört şiddetine yönelik tutumların değerlendirilmesi amacıyla yapılan bir araştırmada Ali vd. (2011), fiziksel şiddetin hem kadınlarda hem de erkeklerde flörtte uygulanan fiziksel şiddet tutumunu anlamlı şekilde açıkladığı ortaya koyulmuş ancak neden sonuç ilişkisi açık bir şekilde ifade edilmemiştir. Buna rağmen araştırma sonuçlarının bir ölçüde ilgili alanyazındaki diğer araştırmalarla benzerlikler taşıdığı belirtilmelidir (Bina, Swahn ve Hamburger, 2011).

Araştırma, kadınlarda çocukluk çağı ruhsal travmalar ve psikolojik belirtiler bir bütün olarak modellenmiş buna göre çocukluk çağı ruhsal travmaların kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun anlamlı açıklayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, kadınlarda çocukluk çağı ruhsal travma düzeyinde görülen bir birimlik artışın fiziksel şiddete yönelik tutumu arttırdığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Literatürde mevcut araştırmada elde edildiği gibi kadınlarda çocukluk

çağı travmalarının kadınların flört şiddetinin kabul edilebilirliğini arttırdığını gösteren araştırma sonuçları yer almaktadır (Probst, 2007). Öte yandan çocukluk çağı travmaları ayrı ayrı değerlendirildiğinde fiziksel ihmal ve minimizasyonun kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordayıcısı olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç kadınların fiziksel ihmal ve minimizasyon durumlarında meydana gelen bir birimlik değişimin kadınlarda, kadınların flörtte uyguladığı psikolojik şiddet tutumunu pozitif yönde arttırdığını göstermekte diğer bir anlatımla psikolojik şiddetin tolerasyon düzeyini arttırdığı görülmektedir.

Regresyon modeline ilişkin bir diğer analiz erkeklerde flört şiddetine yönelik tutumların; çocukluk çağı ruhsal travmalar -duygusal istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar ve minimizasyon- ve psikolojik bozukluklar -anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostile- tarafından anlamlı bir şekilde yordanıp yordanmadığının tespit edilmesine yönelik gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları çocukluk çağı ruhsal travmalardan biri olan fiziksel istismarın erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumun açıklayıcısı olduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen sonuçlar, çocukluk çağı ruhsal travmalar arasında yer alan fiziksel istismarın hem erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet tutumunun hem de fiziksel şiddete yönelik tutumunun yordayıcısı olduğunu göstermektedir. MacLean (2014), 233 genç katılımcıyla gerçekleştirdiği flört şiddetine yönelik tutumlarda cinsiyetle ilgili yapıların rolünün çok değişkenli analiz yöntemiyle incelediği çalışmada, fiziksel şiddetin oldukça önemli bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mevcut araştırma ve yukarıda bahsedilen araştırma arasındaki tek farkın yordama gücünün farklı olmasıdır. Araştırmanın bu sonuçları literatürde yer alan benzer araştırmalarla tutarlı göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Erkeklerde, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, KSE’de yer alan psikolojik rahatsızlıklar açısından değerlendirilmiştir. Buna göre psikopatolojik belirtilerden somatizasyonun kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddetin yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde duygusal ihmalin, kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu açıkladığı ortaya konulmuştur. Mevcut sonuçların literatürde yer alan araştırmalar çerçevesindeki değerlendirmesi ilgili alanyazında benzer bulgulara ulaşılammış olması nedeniyle yapılamamıştır. Bu anlamda araştırmanın bu sonuçlarının özgünlüğü bakımından literatüre artı değer sağlayacağı öne sürülebilir.

Araştırma kapsamında son olarak flört şiddetine yönelik tutumların, flört şiddetine uğrayan grupta; yaş, çocukluk çağı ruhsal travmalar -duygusal istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar ve minimizasyon-, psikolojik belirtiler -anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostile- değişkenleri tarafından yordanmasına ilişkin oluşturulan model test edilmiş, sonuçlar takip eden şekilde sırasıyla tartışılmıştır.

Flört şiddetine uğrayanlarda, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet tutumunun yaş değişkeni tarafından yordanmasına yönelik oluşturulan model anlamlıdır. Flört ilişkilerinde fiziksel şiddet başta olmak üzere psikolojik şiddet, duygusal istismar vb. şiddet türlerinin önemli yordayıcıları (Luthra & Gidycz, 2006) olduğu dikkate alındığında elde edilen bu sonucun çok da şaşırtıcı olmadığı ifade edilmelidir. Sonuçlar, yaş değişkeninin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu açıkladığını göstermektedir. Partner şiddetine yönelik yapılan çok sayıda araştırmada, yaşın yordayan değişken olarak ele alındığı bilinmektedir. Bazı araştırmalarda yaşın, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet tutumunu anlamlı şekilde yordadığı ortaya konulurken diğerlerinde yordayıcı etkiye sahip olmadığı öne sürülmektedir. (Cyr, McDuff ve Wright, 2006; Franklin ve Kercher, 2012; Lewis ve Fremouw, 2001). Diğer taraftan erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun, yaşa göre yordanmasına ilişkin oluşturulan regresyon modeli, yaş değişkeninin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Machado vd. (2010), araştırmalarında flört ilişkilerinde fiziksel ve duygusal şiddetin yaygınlığının belirlenmesi amacıyla 4,667 kişiyle gerçekleştirdikleri araştırmada yaş dâhil olmak üzere demografik değişkenlerin şiddetin yordayıcısı olduğu ortaya koyulmuştur. Araştırmada yaş değişkeninin neden veya sonuç olduğuna yönelik bir açıklama yer almasa da mevcut araştırmada elde edilen bilgiler ışığında her iki durumun da muhtemel olduğu belirtilmelidir. Flört şiddetine yönelik tutumda flört şiddetine uğrayan grupta erkeklerle ilgili son olarak çocukluk çağı ruhsal travmaların erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun yordanmasına yönelik oluşturulan modelde, analiz sonuçları çocukluk çağı ruhsal travmalardan duygusal istismarın, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Psikolojik/duygusal istismarın gerek genel şiddet gerekse de flört ilişkilerinde erkeklerin uyguladığı şiddet türlerinin en sık karşılaşılan formu olması nedeniyle bunun beklendik bir sonuç olduğu söylenebilir.

Flört şiddetine uğrayan grupta kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordayan değişkenlerin tespit edilmesine yönelik bir dizi regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre öncelikle yaş değişkeniyle oluşturulan model test edilmiştir. Sonuçlar yaşın grupta kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordadığı ortaya koymuştur. Ancak ilgili alan yazın hemen her yaşta kadın veya erkek fark etmeksizin hem flört şiddeti mağduru hem de flört şiddetini uygulayan taraf olabileceğine dikkat çekilirken (Teten, Ball, Valle, Noonan, & Rosenbluth, 2009) şiddete yönelik tutumlarda erkeklerin kadınlara göre şiddeti daha fazla tolere ettikleri belirtilmektedir (Price vd., 1999)

Flört şiddetine uğrayan grupta çocukluk çağı ruhsal travmaların kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordama durumunun tespit edilmesine ilişkin oluşturulan model, çocukluk çağı ruhsal travmaların bir bütün olarak kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddeti yordadığını göstermiştir. Benzer şekilde flört şiddetine maruz kalan gruba ilişkin, çocukluk çağı ruhsal travma türlerinin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordayıp yordamadığının incelendiği analiz sonuçları; fiziksel istismar, fiziksel ihmal, minimizasyon travmalarının kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddeti yordadığı belirlenmiştir. Flört şiddetinin incelendiği bir araştırmada 2249 katılımcıyla Shamu vd. (2016), oluşturduğu yapısal model, şiddetin boyutlarını ve yaygınlığını gözler önüne sererken çocukluk çağı travma yaşantılarından fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar boyutlarının tutumun yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Mevcut araştırma ve literatürde yer alan benzer araştırma sonuçları değerlendirildiğinde farklı boyutlarda olmasına rağmen çocukluk çağı travma yaşantılarının şiddete yönelik tutumun yordayıcısı olması noktasında benzerliklerin olması açısından sonuçların dikkat çekici olduğu ifade edilebilir.

Flört şiddetine uğrayan grupta yer alan katılımcıların psikolojik belirtilerinin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordanmasına ilişkin oluşturulan model test sonuçları, psikolojik belirtilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Öte yandan psikolojik belirtiler anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilete boyutlarının ayrı ayrı kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun hangi boyutlar tarafından yordandığına ulaşmak için yapılan doğrusal regresyon analiz sonuçları yalnızca somatizasyonun kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete

yönelik tutumu yordadığını ortaya koymuştur. Somatizasyonun diğer psikolojik belirtilere kıyasla nispeten daha belirgin bir şekilde yaşanması flört şiddetine maruz kalan bireyler ve mevcut analiz sonuçları arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Yukarıda verilen sonuçlar ışığında araştırmanın ilgili alanyazında yer alan benzer araştırmalarla tutarlılık gösterdiği söylenebilir (Anderson vd., 2011) Bu bakımdan mevcut araştırmanın ilgili alanyazının zenginleşmesine ve çeşitlenmesine katkı sağladığı öne sürülebilir.

Flört şiddetine maruz kalan grupla ilgili olarak oluşturulan son model; psikolojik belirtilerin bir bütün ve her bir boyutunun ayrı ayrı kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu yordayıp yordamadığına ulaşmaktır. Bu bağlamda gerçekleştirilen analiz sonuçları psikolojik belirtilerin bir bütün olarak ve anksiyete, depresyon ve hostilite boyutlarının kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu yordadığını göstermiştir. Buna göre flört şiddetine maruz kalan bireyler için psikolojik belirtilerin (anksiyete, depresyon, hostilite) kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tolerasyonu arttırdığı yorumu yapılabilir. Araştırma sonuçları benzer araştırmalarla karşılaştırıldığında, 192 katılımcıyla gerçekleştirilen bir araştırma, kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutuma ilişkin psikolojik belirtilerden depresyonun yordayıcı bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir. (Anderson vd., 2011) Anderson ve arkadaşlarının gerçekleştirdikleri bu araştırmada psikolojik belirtilerin her ne kadar kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu yordamadığı sonucuna ulaşılmışsa da tıpkı bu araştırmanın bulgularında olduğu gibi yordadığını tespit eden araştırmaların da bulunduğu ifade edilmelidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Şiddet, insanlık tarihine eş tutabilmenin mümkün olduğu (Gómez, Verdú, González-Megías ve Méndez, 2016) günümüzde de yaygınlığı artan bir biçimde devam eden hemen her yaşta görülebilen bir fenomendir. Bu bakımdan şiddet fenomeniyle sadece ulusal düzlemde Türkiye'nin değil aynı zamanda küresel ölçekte dünya toplumlarının da baş etmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, geç ergenlik döneminde yaşanan flört şiddeti çeşitli değişkenler bakımından incelenmiş, buna göre 282 üniversite öğrencisinden toplanan verilerin ışığında ulaşılan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir:

1. Çalışma kapsamında kadınların flört şiddetine maruz kalma durumları erkeklerden daha yüksektir.

2. Çalışma sonuçlarına göre flört şiddetine uğrama durumu ile şiddet uygulamanın ilişkili olduğu görülmüştür. Buna göre; flört şiddetine uğrayan gruptaki şiddet uygulayanlar kontrol grubuna göre daha yüksektir. Şiddet uygulamama ise kontrol grubunda daha fazladır.

3. İhmal ve istismar öyküleri karşılaştırılan geç ergen grupların flört şiddetine uğrayan gruplarda duygusal istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal ve cinsel istismar flört şiddetine uğramayanlara göre daha yüksektir. Fiziksel istismar öyküleri ve gruplar arasında istatistiksel olarak bir farkın olmadığı görülse de matematiksel olarak flört şiddetine maruz kalan gruplarda fiziksel istismar ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun örneklemin eğitim düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinden oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

4. Flört şiddetine maruz kalan geç ergenlerin psikopatolojik değerlendirmelerinin sonucunda; anksiyete, somatizasyon, depresyon, olumsuz benlik ve hostilite düzeylerinin flört şiddeti mağduriyeti yaşamayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

5. Çalışma kapsamında, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarda, tolerasyon düzeyinin flört şiddetine maruz kalanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun istatistiksel olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Ancak sonuçlar incelendiğinde flört şiddetine uğrayanların ortalama puanları, istatistiksel olarak anlamlı olmasa da matematiksel olarak daha yüksektir.

6. Kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumlara ilişkin sonuçlar, flört şiddetine maruz kalanların tolerasyon düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermiştir.

7. Çocukluk çağı ruhsal travmaları, ihmal ve istismar öykülerinin cinsiyete göre farklılaştığını ve travmaların erkeklerde daha yüksek düzeyde olduğunu göstermiştir. Alt boyutlar bakımından ise fiziksel istismar ve ihmal ve duygusal ihmal boyutlarında geç ergen erkeklere göre farklılık tespit edilmiştir. Buna göre çocukluk çağı ruhsal travmalarının geç ergen erkekleri daha fazla etkilediği ifade edilebilir.

8. Geç ergenlerin psikopatolojik belirtilerinin –anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostile- cinsiyete göre farklılaşmadığı, grup ortalama puanlarının olduğu saptanmıştır.

9. Çalışmanın sonuçları, geç ergen bireylerin cinsiyete göre şiddet kabul düzeylerinin farklılaştığını göstermiştir. Buna göre erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddet toleransı erkeklerde daha yüksektir. Benzer şekilde kadının flörtte uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddet tolerans düzeyinin de yine erkekler de kadınlara göre daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

10. Çocukluk çağı ruhsal travmalar ve psikopatolojik belirtiler arasında cinsiyete göre ve flört şiddetine maruz kalan ve kalmayan gruplar arasında ayrı ayrı gerçekleştirilmiş sonuçlar, pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç çocukluk çağı ruhsal travmalarda görülen artışın psikopatolojik belirtilerde de görülebileceği anlamına gelmektedir. Öte yandan erkeklerde ve flört şiddetine maruz kalan grupta çocukluk çağı ruhsal travmalar ve minimizasyon arasındaki anlamlı ilişki negatif yönlüdür. Diğer bir anlatımla erkeklerde çocukluk çağı ruhsal travmalarda meydana gelen artış, minimizasyondaki azalışa işaret etmektedir.

11. Duygusal ve fiziksel istismar ile duygusal ve fiziksel ihmal öyküleri, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumu yordayan dört önemli değişkendir. Duygusal olarak ihmal edilen ve istismara maruz kalmasının yanı sıra fiziksel olarak ihmal edilen ve istismara maruz kalan geç ergen erkeklerde fiziksel ve psikolojik şiddet tolerasyonu da artmaktadır. Öte yandan minimizasyon ve fiziksel ihmal öyküleri, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordayan

değişkenlerdir. Son olarak, çocukluk çağı ruhsal travmalarının bir bütün olarak kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu yordadığı saptanmıştır.

12. Çalışmada fiziksel istismarın, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumun yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddetin açıklayıcılarından biri olarak fiziksel istismar öyküsü olduğu söylenebilir. Buna göre geç ergenlerin maruz kaldıkları fiziksel istismarın, erkeğin birlikteliğinde şiddet tolerasyonu düzeyini arttırdığı sonucuna varılabilir.

13. Geç ergenlerde somatizasyonun kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun; duygusal ihmal öyküsünün ise kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Bu durum somatik rahatsızlıkları bulunan geç ergen bireylerin birlikteliklerinde kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete karşı tolerasyonunu arttırmaktadır.

14. Yaş değişkeninin, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordadığı bulunmuştur.

Öneriler

- 1) Daha önce vurgulandığı ve dikkat çekildiği üzere, alanyazında şiddetin eğitim durumuyla ilişkili olduğu çeşitli araştırmalarca saptanmış, buna göre şiddete maruz kalan bireylerin ebeveynlerinin eğitim düzeyinin düşük olduğu belirlenmiştir. Ancak mevcut araştırmada bu durumun tersi görülmüştür. Diğer bir açıklamayla şiddete maruz kalan bireylerin babalarının eğitim düzeyi daha yüksektir. Buna göre söz konusu durumun gelecek araştırmalarda incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.
- 2) Mevcut çalışma, kolayda örnekleme tekniğiyle ve üniversite öğrencileriyle gerçekleştirildiğinden, gelecek araştırmalar daha geniş bir popülasyonla ve sistematik örnekleme tekniği gibi evrene genelleme yapılabilecek örneklerle gerçekleştirilebilir. Öte yandan ulaşılan grupların araştırma kapsamında kullanılan cinsel istismar, cinsel ihmal, depresyon, olumsuz benlik gibi bazı ölçek alt kategorilerine yönelik verilen yanıtların görece kısıtlı olması gruplar arası karşılaştırmaları zorlaştırmıştır. Bilimin ayrıca kümülatif bir şekilde ilerlediği dikkate alınırca demografik çeşitliliğin sağlandığı, daha farklı yaş, eğitim düzeyi,

gelir durumuna sahip bireylerle söz konusu kısıtlılıkların önüne geçildiği bir çalışma yürütülebilir.

- 3) Çalışma sonuçları geç ergenlerin çocukluk dönemleri örselenme yaşantılarının ileriki dönemlerde yaşanabilmesi olası olumsuzluklardan birini ortaya koyması açısından dikkat çekicidir. Dolayısıyla söz konusu yaşantıları deneyimleyen bireylerin, birlikteliklerinde ihtimal dâhilindeki sorunlar açısından önleyici tedbirleri alması gerektiği değerlendirilmektedir.
- 4) Şiddet fenomeninin çeşitli şekillerde ortaya konulduğu ve bir dizi değişken tarafından değerlendirildiği bu araştırmanın sonuçları, karar vericilerin flört şiddetinin önlenmesi veya minimize edilmesine yönelik önlemler alması gerektiğini ortaya koymuştur.
- 5) Gelecek araştırmalarda, şiddete maruz kalma durumlarının çeşitli değişkenler açısından bölgesel düzlemde farklılık gösterip göstermediği, hangi değişkenler bakımından aralarında ilişkilerin olduğu ve varsa saptanan ilişkilerin yönünün ve derecesinin düzeyinin ne olduğu incelenebilir.
- 6) Kültürel dinamiklerin de dikkate alındığı karşılaştırmalı bir araştırma yapılabilir.
- 7) Geleneksel ve yeni medyada şiddet fenomenine yönelik farkındalığın artırılmasına yönelik programlar yapılabilir, yayınlar artırılabilir. Gençler üzerindeki insidanslarına yönelik ebeveynler bilinçlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Ackard, M. D., Marla, E. E. ve Dianne, N. (2012). Association between dating violence and high-risk sexual behaviors among male and female older adolescents. *Journal of child & Adolescent Trauma*, 5(4), 344-352.
- Ali, P. A. (2016). A literature review of intimate partner violence and its classifications, *Aggression and Violent Behavior*, 31, 16-25.
- Allahyar, N. ve Nazari, A. (2012). Potentiality of Vygotsky's sociocultural theory in exploring the role of teacher perceptions, expectations and interaction strategies. *WoPaLP*, 79-92.
- Allen, C. T., Swan, S. C., ve Raghavan, C. (2009). Gender symmetry, sexism, and intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence*, 24(11), 1816-1834
- Allen, L. A., Gara, M. A., Escobar, J. I., Waitzkin, H. ve Silver, R. (2001). Somatization: a debilitating syndrome in primary care. *Psychosomatics*, 42(1), 63-67.
- American Psychiatric Association. (2014). *DSM-5 Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı*. Hekimler Yayın Birliği,
- Anderson, J. R., Chen, W. C., Johnson, M. D., Lyon, S. E., Lee, C. S., Zheng, F. (2011). Attitudes toward dating violence among college students in mainland China: An exploratory study. *Violence and victims*. 26(5), 631-647.
- Anderson, K. L. (1997). Gender, status, and domestic violence: An integration of feminist and family violence approaches. *Journal of Marriage and the Family*, 655-669.
- Arain, M. (2013). Maturation of the adolescent brain. *Neuropsychiatric disease and treatment*, (9), 449.
- Arslan, E. (2016). *Otel işletmelerinde iş yeri şiddeti üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Atak, H. (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi: Kuramsal bir değerlendirme. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 3(1), 164-215.
- Atakay, C. (2014). Romantik yakın ilişkilerde şiddetin öncülleri. *Nesne psikoloji dergisi*, 2(3), 1-9.
- Bailey. (2021). *Intimate Partner Violence*, Springer Nature Switzerland.
- Baldan, G. ve Avşar, N. (2017). Flört Şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 41-44.
- Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of communication*.

- Banyard, L. ve Cross, C. (2008). Consequences of teen dating violence: Understanding intervening variables in ecological context. *Violence against women*, 14(9), 998-1013.
- Barrouillet, P. (2015). Theories of cognitive development: From Piaget to today. *Developmental Review*, 1(38), 1-12.
- Barsky, A. J. (1998). A comprehensive approach to the chronically somatizing patient. *Journal of psychosomatic research*, 45(4), 301–306.
- Bażydło, M., Giezek, M., Zabielska, P., Masna, B., Tomczak, J., Paszkiewicz, M., ... ve Karakiewicz, B. (2018). The phenomenon of domestic violence against children in north-western Poland. *Family Medicine & Primary Care Review*, (2), 106-111.
- Bee, H. ve Boyd, D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi*.
- Bell, K. ve Naugle, A. E. (2008). Intimate partner violence theoretical considerations: Moving towards a contextual framework. *Clinical psychology review*, 28(7), 1096-1107.
- Bernstein, D. P., Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T. (t.y.). Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire. *Child abuse & neglect*, 27(2), 169-190.
- Bina, A., Swahn, M. ve Hamburger, M. (2011). , Attitudes affecting physical dating violence perpetration and victimization: Findings from adolescents in a high-risk urban community. *Violence and victims*. 26(5), 669-683.
- Birimoğlu, C. (2012). *Gaziantep Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin şiddete bakışları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Boivin, S., Lavoie, F., Hebert, M. ve Gagne, M. H. (2012). Past victimizations and dating violence perpetration in adolescence: The mediating role of emotional distress and hostility. *Journal of interpersonal violence*. 27(4), 662-684.
- Brassard, A., Darveau, V., Peloquin, K., Lussier, Y., Shaver, R. ve Philip Brassard, A. (2014). Childhood sexual abuse and intimate partner violence in a clinical sample of men: The mediating roles of adult attachment and anger management. *Journal of aggression, maltreatment & trauma*. 23(7), 683-704.
- Britzman, D. P. (2019). *The Encyclopedia of Child and Adolescent Development*. Freudian Theories.
- Brown, B. B. ve Prinstein, M. J. (2011). *Encyclopedia of adolescence*. Academic Press.
- Brown, G. W. ve Harris, T. O. (1993). Aetiology of anxiety and depressive disorders in an inner-city population. 1. Early adversity. *Psychology Medicine*, 23(1), 143-154.

- Brown, J. D. ve Dutton, K. A. (1995). The thrill of victory the complexity of defeat: Self-esteem and people's emotional reactions to success and failure. *Journal of personality and social psychology*, 68(4), 712-722.
- Brown, R. J. (2004). Psychological mechanism of medically unexplained symptom: An integrative conceptual model. *Psychological bulletin*, 130(5), 793-812.
- C.E. Sartor, M. L. (2006). The role of childhood risk factors in initiation of alcohol use and progression to alcohol dependence. *Addiction* 102 (2), 216–225.
- Can, R., Türkyılmaz, M. ve Karadeniz , A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi evran üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 1(3), 1-21.
- Cascardi, M. &-L. (2015). Gender differences in dating aggression and victimization among low-income, urban middle school students, *Partner Abuse*, 6(4), 1–21.
- Catlett, B., Michelle, L. T. ve Vanessa, W. (2010). Men’s gendered constructions of intimate partner violence as predictors of court-mandated batterer treatment drop out. *American journal of community psychology*, 45(1-2), 107-123.
- Cattaneo, L. B., Bell, M. E., Goodman, L. A. ve Dutton, M. A. (2007). Intimate partner violence victims accuracy in assessing their risk of re-abuse. *Journal of family violence*, 22(6), 429-440.
- Centers for Disease Control and Prevention [CDC]. (2004). National estimates of the ten leading causes of nonfatal injuries. Erişim adresi: www.cdc.gov/injury/wisqars.html adresinden alınmıştır
- Chase, K. A., Dominique, T. ve Daniel, K. O. (2002). Characteristics of high-risk adolescents' dating violence. *Journal of interpersonal violence*. 17(1), 33-49.
- Chein, J. A. (2012). Peers increase adolescent risk taking by enhancing activity in the brain’s reward circuitry. *Author manuscript Developmental Science*, 14(2). 1-10.
- Chinyama, D., Thankian, K., Menon, G. B., Mwaba, S. O. ve Menon, J. A. (2020). Dating Violence Experienced by Students at the University of Zambia. *Journal of Scientific Research & Reports*, 26(7), 83-92.
- Chiodo, D. C. (2011). Longitudinal Prediction and Concurrent Functioning of Adolescent Girls Demonstrating Various Profiles of Dating Violence and Victimization, *Prevention Science*, 13(4), 350-359.
- Choi, H. J. (2016). A Three-Step Latent Class Analysis to Identify How Different Patterns of Teen Dating Violence and Psychosocial Factors Influence Mental Health, *Journal of Youth and Adolescence*, 46(4), 854–866.
- Cloutier, R. ve Bekir, O. (1982). Ergenlik psikolojisinde kuramlar. *Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi dergisi*, 27(2), 875-904.

- Coban, A., Cakaloz Kızılca, D. ve Irmak, A. (2020). Adnan menderes üniversitesi öğrencilerinin flört şiddet kapsamındaki davranışlara ilişkin görüşleri. *Adnan menderes üniversitesi sağlık bilimleri fakültesi dergisi*, 4(2), 100-106.
- Cohall, A., Cohall, R., Bannister, H. ve Northridge, M. (1999). Love shouldn't hurt: strategies for health care providers to address adolescent dating violence. *Journal of the american medical women's association*, 54(3), 144-148.
- Crews, F. T. (2016). Adolescent Alcohol Exposure Persistently Impacts Adult Neurobiology and Behavior. *Pharmacological Reviews*, 68(4), 1074–1109.
- Curtis, A. C. (2015). Defining adolescence. *Journal of Adolescent and Family Health*, 7(2), 1-39.
- Cyr, M., McDuff, P. ve Wright, J. (2006). Prevalence and predictors of dating violence among adolescent female victims of child sexual abuse. *Journal of interpersonal violence*. 21(8), 1000-1017.
- Çoban, A., Çakaloz Kızılca, D. ve Irmak, A. (2020). Adnan menderes üniversitesi öğrencilerinin flört şiddet kapsamındaki davranışlara ilişkin görüşleri. *Adnan menderes üniversitesi sağlık bilimleri fakültesi dergisi*. 4(2), 100-106.
- David J. DeWit, D. J, Adlaf, E. M., David R. Offord, M.D., ve Alan C. O. (2000). Osborne, Age at first alcohol use: a risk factor for the development of alcohol disorders. *American Journal of Psychiatry* 157(5), 745-750.
- Dekel, R., Shaked, O., Ben-Porat, A. ve Itzhaky, H. (2020). The interrelations of physical and mental health: self-rated health, depression, and PTSD among female IPV survivors. *Violence against women*, 26(3-4), 379-394.
- Demirel, B. T. (2013). Fay hattında erkeklikler: Çalışma ve işsizlik ekseninde erkeklığe bakış. *Mülkiye dergisi*. 37(4), 33-61.
- Dereboy, Ç., Şahin Demirkapı, E., Şakiroğlu, M. ve Şafak Öztürk, C. (2018). Çocukluk çağı travmalarının kimlik gelişimi, duygu düzenleme güclüğü ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Türk psikiyatri dergisi*, 29(3):147-53
- Derogatis, L. R. ve Melisaratos, N. (1983). The brief symptom inventory: an introductory report. *Psychological medicine*, 13(3), 595-605.
- Dishion, T. J., Veronneau, M. H. ve Myers, M. W. (2010). Cascading peer dynamics underlying the progression from problem behavior to violence in early to late adolescence. *Development and Psychopathology*, 3(22), 603-619.
- DSM 5 Tanı Ölçütleri: Başvuru Elkitabı, (2014).
- DSÖ. (2015). Adolescent health. Erişim adresi www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1.
- Dwain, F. C., Grilo, C. M. ve Lipschitz, D. S. (2001). Gender differences in violence exposure and violence risk among adolescent inpatients. *The journal of nervous and mental disease*.

- Ellis, L. K. (2002). Individual differences and adolescent psychosocial development. Oregon: Doctoral dissertation, University of Oregon.
- Erskine, H. E. (2018). Epidemiology of binge eating disorder, *Current Opinion in Psychiatry*, 31(6), , 462-470.
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. ve Rothman, E. (2013). Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes. *Pediatrics*, 71-78.
- Fang, Y. (2019). Depressive disorders mechanism, measurement and management. *Advances in experimental medicine and biology*.
- Fehon, D. C., Grilo, C. M. ve Lipschitz, D. S. (2001). Gender differences in violence exposure and violence risk among adolescent inpatients. *The Journal of nervous and mental disease*, 532-540.
- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve yakın doğu sosyal bilimler dergisi*, 16-24.
- Flanerry, J. ve Raymond, B. (2001). The employee victim of violence: Recognizing the impact of untreated psychological trauma. *American journal of alzheimer's disease & other dementias*. 16(4), 230-233.
- Flannery, D. J., Singer, M. I. ve Wester, K. (2001). Violence exposure, psychological trauma, and suicide risk in a community sample of dangerously violent adolescents. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 435-442.
- Flannery, D. J., Singer, M., Williams, L. ve Castro, P. (1998). Adolescent violence exposure and victimization at home: Coping and psychological trauma symptoms. *International Review of Victimology*, 29-48.
- Franklin, C. A. ve Kercher, G. A. (2012). The intergenerational transmission of intimate partner violence: Differentiating correlates in a random community sample. *Journal of Family Violence*, 187-199.
- Gavazzi, S. M., Julian, T. W. ve McKenry, P. C. (1996). Utilization of the Brief Symptom Inventory to discriminate between violent and nonviolent male relationship partners. *Psychological Reports*, 1047-1056.
- Godpout, N., Daspe, M. E., Lussier, Y., Sabourin, S., Dutton, D. ve Hebert, M. (2017). Early exposure to violence, relationship violence, and relationship satisfaction in adolescents and emerging adults: The role of romantic attachment. *Psychological trauma: Theory, research, practice, and policy*, 127.
- Gómez, J. M., Verdú, M., González-Megías, A., ve Méndez, M. (2016). The phylogenetic roots of human lethal violence. *Nature*, 538(7624), 233-237.
- Goode, W. J. (1971). Force and violence in the family. *Journal of Marriage and the Family*, 624-636.

- Gunther, P. W., Sanches, M., Smits, C. C. F., ve Krishnadath, I. S. K. (2017). Prevalence of Psychological Distress in Suriname in Urban and Rural Areas: the Suriname Health Study. *Journal of Human Psychology*, 1(1), 8-21
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Unsal, D. ve Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 37-112.
- Güloğlu, B., Kararımak, Ö. ve Emiral, E. (2016). Çocukluk çağı travmalarının tinsellik ve affetme üzerindeki rolü. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 309-316.
- Halpern CT, S. A. (2009). Patterns of intimate partner violence victimization form adolescence to young adulthood in a nationally representative sample. *J Adolescent Health* 45(5):, 508–518.
- Hardy, S. A., Pratt, M. W., Pancer, S., Olsen, J. A. ve Lawford, H. L. (2011). Community and religious involvement as contexts of identity change across late adolescence and emerging adulthood. *International journal of behavioral development*, 125-135.
- Haskan, A. Ö. ve Yıldırım, I. (2014). Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 157-168.
- Hazen, A. L., Connelly, C. D., Soriano, F. I. ve Lendsverk, J. A. (2008). Intimate partner violence and psychological functioning in Latina women. *Health Care for Women International*,, 3(29), 282-299.
- Heim, C. ve Nemeroff, C. (2001). The role of childhood trauma and neurobiology of mood and anxiety disorders; preclinical and clinical studies. *Biological psychiatry*.
- Herman, J. (2016). *Travma ve iyileşme*. Literatür Yayınları.
- Hokoda, A., Galvan, D. B., Malcarne, V. L., Castaneda, D. M. ve Ulloa, E. C. (2007). An exploratory study examining teen dating violence, acculturation and acculturative stress in Mexican-American adolescents. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 14(3), 33-49.
- Honor, G. (2010). Child sexual abuse: Consequences and implications. *Journal of pediatric health care*, 358-364.
- Hotaling, G. T. ve Sugarman, D. B. (1986). An analysis of risk markers in husband to wife violence: The current state of knowledge. *Violence and victims*, 101-124.
- Hovens, J., Giltay, E., Wiersma, J., Spinhoven, P., Penninx, B. ve Zitman, F. (2012). Impact of childhood life events and trauma on the course of depressive and anxiety disorders. *Acta psychiatrica scandinavica*, 108-207.
- Hovens, J., Wiersma, J., Giltay, E., Van Oppen, P., Spinhoven, P. ve Penninx, B. (2010). Childhood life events and childhood trauma in adult patients with depressive, anxiety and comorbid disorders vs controls. *Acta psychiatrica scandinavica*, 66-74.

- <http://www.proyectoideas.jsi.com/Docs/OCC%20Notes%20Feb.%202008.pdf>. (tarih yok).
- <https://www.unodc.org/wdr2018/>: <https://www.unodc.org/wdr2018/>.
- Huitt, W. ve Hummel, J. (2003). Piaget's theory of cognitive development. Educational psychology interactive.
- Iftar, M. ve Güler, G. (2020). Attitudes and behaviors of university students towards dating violence. *International anatolia academic online journal health sciences*, 160-177.
- ILO. (2014). Global Employment Trends. Geneva: International Labour Organization.
- Inandı, Y. ve Yıldız, S. (2014). Lise okul yöneticilerinin okullarda şiddeti önleme yeterlikleri. *Trakya üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 137-147.
- information, N. C. (2003). What is child maltreatment. Us department of health and human services.
- Jouriles, E. N., Garrido, E., Rosenfield, D. ve McDonald, R. (2009). Experiences of psychological and physical aggression in adolescent romantic relationships: Links to psychological distress. *Child Abuse & Neglect*, 33(7), 451-460.
- Juke, A. (2010). *Is there a cure for masculinity?* London free association.
- Justice, B. ve Justice, R. (1976). *The abusing family*. New York, Human Sciences Press.
- Kalkan, M. (2008). Ergenler için romantik ilişkilerde sorun çözme ölçeğinin (Erişö) geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirliği.
- Kallivayalil, R. A. ve Punnoose, V. P. (2010). Understanding and managing somatoform disorders: Making sense if non-sense. *Indian journal of psychiatry*, 240.
- Kalmuss, D. (1984). The intergenerational transmission of marital aggression. *Journal of marriage and the family*, 11-19.
- Kaplan, S. J., Pelcovitz, D. ve Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: A review of the past 10 years. Part 1: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal american academi of child and adolescent psychiatry*, 1214-1222.
- Karakurt, G. ve Silver, K. E. (2013). Emotional abuse in intimate relationships: The role of gender and age. *Violence and victims*, 804-821.
- Karamustafalıoğlu, O. ve Yumrukçal, H. (2011). Depresyon ve anksiyete bozuklukları. *Şişli etfal hastanesi tıp bülteni*, 2(45), 65-74.

- Karasu, F. ve Bilgen, F. (tarih yok). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışları. *Kilis 7 Aralık üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 22-34.
- Kaura, S. A. ve Lohman, B. J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of Family Violence*, 6(22), 367-381.
- Kepir-Savoly, D., Ulaş, Ö. ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Turkish psychological counseling & guidance journal*.
- Kernberg, O. F. (1995). Agression and transference in severe personality disorders. *Psychiatric times*, 16-17.
- Kılınçer, A. S. ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Turkish psychological counseling & guidance journal*.
- Kindelberger, C., Mallet, P. ve Galharret, J. M. (2020). Diversity of romantic experiences in late adolescence and their contribution to identity formation. *Social Development*, 2(29), 615-634.
- Kingori, J., ve Muchemi, P. (2020). Traumatic experiences, post traumatic stress disorder levels and mental health implications among children survivors of post-election violence in nakuru county. *Journal of Humanities and Social Sciences* 2(1), 1-13.
- Kokurcan, A. ve Özsan, H. H. (2012). Travma kavramının psikiyatri tarihindeki seyri. *Kriz Dergisi*.
- Kuruçay, R. (2012). Babanın durumsal ve kişilik özellikleriyle erkek ergen çocuklarının gerçekleştirdiği kuraldışı davranışların türü arasındaki ilişkinin incelenmesi.
- Lasgaard, M. G. (2011). Loneliness, depressive symptomatology, and suicide ideation in adolescence: Cross-sectional and longitudinal analyses. *Journal of abnormal child psychology*, 39(1), , 137-150.
- Lathan, E. C. (2018). Childhood Physical and Sexual Abuse as Betrayal Traumas in Adjudicated Male Youth (Doctoral dissertation, University of South Alabama).
- Latzman, N. E. (2015). Predicting Adolescent Dating Violence Perpetration, *American Journal of Preventive Medicine*, 49(3), 476-482.
- Lavoie, F., Hebert, M., Tremblay, R., Vitaro, F., Vezina, L. ve McDuff, P. (2002). History of family dysfunction and perpetration of dating violence by adolescent boys: A longitudinal study. *Journal of adolescent health*, 375-383.
- Lee, M., Stefani, K. M. ve Park, E. C. (2014). Gender-specific differences in risk for intimate partner violence in South Korea. *BMC Public Health*,, 14(1), 415.

- Lenton, R. L. (1995). Feminist versus interpersonal power theories of wife abuse revisited. *Canadian Journal of Criminology*, 37(4), 567-574.
- Leonard, J. (2011). Using Bronfenbrenner's ecological theory to understand community partnerships: A historical case study of one urban high school. *Urban Education*, 987-1010.
- Leonard, K. E. ve Senchak, M. (1996). Prospective prediction of husband marital aggression within newlywed couples. *Journal of abnormal psychology*. 105(3), 369-376.
- Lépine, J. P. (2011). The increasing burden of depression. *Neuropsychiatric disease and treatment*, 7(1), 3-20.
- Lewis, C. C., Simons, A. D., Nguyen, L. J., Murakami, J. L., Reid, M. W., Silva, S. G. (2010). Impact of childhood trauma on treatment outcome in the Treatment for Adolescents with Depression Study (TADS). *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 49(2), 132-140.
- Lewis, S. F. ve Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical psychology review*, 105-127.
- Li, X., Wang, Z., Hou, Y., Wang, Y., Liu, J. ve Wang, C. (2014). Effects of childhood trauma on personality in a sample of Chinese adolescents. *Child abuse & neglect*, 38(4), 788-796.
- Luthra, R. ve Gidycz, C. A. (2006). Dating violence among college men and women: Evaluation of a theoretical model. *Journal of interpersonal violence*, 717-731.
- MacDonald, K., Thomas, M. L., Sciolla, A. F., Schneider, B., Pappas, K., Blejienberg, G. (2016). Minimization of childhood maltreatment is common and consequential: results from a large, multinational sample using the childhood trauma questionnaire. *PLoS One*.
- Machado, C., Caridade, S. ve Martins, C. (2010). Violence in juvenile dating relationships self-reported prevalence and attitudes in a Portuguese sample. *Journal of Family Violence*, 43(25), 43-52.
- Maclean, S. (2014). The Role of Gender-Related Constructs in the Tolerance of Dating Violence: A Multivariate Analysis. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Université d'Ottawa, Ontario.
- Manchikanti Gomez, A. (2010). Testing the cycle of violence hypothesis: Child abuse and adolescent dating violence as predictors of intimate partner violence in young adulthood. *Youth & Society*, 171-192.
- Messersmith, L. J., Halim, N., Steven Mzilangwe, E., Reich, N., Badi, L., Holmes, N. B. (2017). Childhood trauma, gender inequitable attitudes, alcohol use and multiple sexual partners: correlates of intimate partner violence in northern Tanzania. *Journal of interpersonal violence*, 00(0), 1-23.

- Mezey, G., Bacchus, L., Bewley, S. ve White, S. (2005). Domestic violence, lifetime trauma and psychological health of childbearing women. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 197-204.
- Mihçioğur, S. ve Akın, A. (2015). Flört şiddeti "şiddetli sevgi". *Sağlık ve toplum*, 9-15.
- Milan, S. ve Acker, J. (2014). Early attachment quality moderates eating disorder risk among adolescent girls. *Psychology & health*, 896-914.
- Miller, E. ve. (2019). Intimate partner violence. *New England Journal of Medicine*, 380(9), 850-857.
- Mueser, K. T., Clark, R. E., McHugo, J. E., Bond, G. R., Gary, R., Essock, S. M. (2004). The Hartford study of supported employment for persons with severe mental illness. *Consult clin psychol*, 470-490.
- Murray, L. K., Nguyen, A. ve Cohen, J. A. (2014). Child sexual abuse. *Child and adolescent psychiatric clinics*, 321-337.
- Negriff, S. A. (2011). Pubertal timing, depression, and externalizing problems: A framework, review, and examination of gender differences. *Journal of Research on Adolescence*, 21(3), 717-746.
- Neves, S., Machado, M., Machado, F. ve Pinheiro, F. (2019). Attitudes toward Intimate Partner Violence and Intimate Partner Acceptance-Rejection among Cape Verdean students living in Portugal. *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 35.
- Offenhauer, P. ve Buchalter, A. (2011). Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography. Library of congress.
- Ogundipe, R. M., Woollett, N., Ogunbanjo, G., Olashore, A. A. ve Tshitenge, S. (2018). Intimate partner violence: The need for an alternative primary preventive approach in Botswana. *African journal of primary health care & family medicine*, 10(1), 1-6.
- Oral, R., Ramirez, M., Coohy, C., Nakada, S., Walz, A., Kuntz, A. (2015). Adverse childhood experiences and trauma informed care: The future of health care. *Pediatric research*, 227-233.
- Ozbaş, A. A., Gurhan, N. ve Kocak, M. (2013). The relation of traumatic childhood experiences with psychological symptoms and self-esteem in physical education and sport students. *Turkish Journal of Sport and Exercis*, 79-85.
- Özdemir, Y. ve Çok, F. (2016). Ergenlikte özerklik gelişimi. *Türk psikolojik danışma ve rehberlik dergisi*.
- Özdere, M. ve Kürtül, N. (2018). Flört şiddeti eğitiminin, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumlarına etkisi. *Social science development journal*.

- Özgür, G., Yörükoğlu, G. ve Baysan , A. L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri hemşireliği dergisi*, 53-60.
- Öztürk, N. (2008). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.
- Paige, A. M., Harper, C. C., ve Senior, X. V. (2019). Examining Childhood Trauma in Relationship to Anxiety, Somatization, and Locus of Control among University Students (Doctoral dissertation, Brenau University).
- Park, Y., Mulford, C. ve Blachman-Demner, D. (2018). The acute and chronic impact of adolescent dating violence: A public health perspective. In *Adolescent Dating Violence* 53-83. Academic Press.
- Parlak, S. (2018). Gençlerde partnere yönelik şiddet ve önlenmesi: Bir karma yöntem çalışması.
- Parlak, S. (2019). Gençlerde partnere yönelik şiddet ve önlenmesi: Bir karma yöntem çalışması. Doktora tezi.
- Parlaz. (2012). Ergenlik dönemi: fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician*, 3(2), 10-16.
- Parman, T. (1998). Ergenlik ve psikanaliz. *Klinik psikiyatri dergisi*, 73-8.
- Patel, M. N., Bhaju, J., Thompson, M. P. ve Kaslow, N. J. (2011). Life stress as mediator of the childhood maltreatment- intimate partner violence link in low-income, african american women. *Journal of family violence*.
- Patrice Zink, M. T. (2008). Talking to Your Adolescents about STDs, HIV ve Sex. <http://www.proyectoideas.jsi.com/Docs/OCC%20Notes%20Feb.%202008.pdf> adresinden alınmıştır
- Pelendecioğlu, B. ve Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant izzet baysal üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*.
- Peterson, F. R. (2011). Attitudes toward dating violence among college students in mainland China: An exploratory study. *Violence and victims*.
- Peterson, G. W. (2005). Family Influences on Adolescent Development. T. P. Adams içinde, *Handbook of Adolescent Behavioral Problems*, 27-55, Boston, MA.: Springer, .
- Pico-Alfonso, M. A., Garcia-Linares, M. I., Celda-Navarro, N., Blasco-Ros, C., Echeburua, E. ve Martinez, M. (2006). The impact of physical, psychological, and sexual intimate male partner violence on women's mental health: depressive symptoms, posttraumatic stress disorder, state anxiety, and suicide. *Journal of women's health*, 15(5), 599-611.
- Polat, Y., İpeççi, N. N., Yurdagül, G., Öztürk, M., Tatlı, S. ve Yavuzekinci, M. (2016). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde flört şiddeti

prevalansının belirlenmesi. *Çukurova üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*.

- Price, E. L., Byers, E. S., Belliveau, N., Bonner, R., Caron, B., Doiron, D. (1999). The attitudes towards dating violence scales: Development and initial validation. *Journal of family violence*, 351-375.
- Probst, D. R. (2007). n exploration of the long-term effects of childhood exposure to domestic violence on adult functioning: A focus on the impact on adulthood victimization in college women. Doctoral dissertation.
- Prospero, M. (2007). Mental health symptoms among male victims of partner violence. *American Journal of Men's Health*, 4(1), 269-277.
- Qualter, P. V. (2015). Loneliness Across the Life Span, Perspectives on Psychological Science, 10(2), , 250–264.
- Ramsay, R. (1990). Invited review: Post-traumatic stress disorder: A new clinical entity? *Journal of Psychosomatic research*.
- Reef, J. D. (2009). Child to adult continuities of psychopathology: a 24-year follow-up, *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 120(3),, 230–238.
- Reidy, D. E. (2016). Dating violence and injury among youth exposed to violence. *Pediatrics*, 137(2), 1–8 .
- Rennison, C. M. (2000). Intimate partner violence. US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics.
- Rosenthal, B. S. (2000). Exposure to community violence in adolescence: *Trauma symptoms*. *Adolescence*, 138(35), 271.
- Sakarya Kaya, A. (2013). *Üniversitede öğrenim gören gençlerde flörtte şiddet*. başlığı (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Santrock, J. W. (2012). *Ergenlik*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sar, V. ve Ross, C. (2006). SAR Vedat ve ROSS Colin. Dissociative disorders as a confounding factor in psychiatric research. *Psychiatric Clinics of North America*, *Psychiatric Clinics*, 29(1), 129-144.
- Scarna, A. (2006). The moderating effects of coning and social support. *Agressive behavior*, 502-515.
- Selcuk, K. T., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Exposure to Dating Violence among University Students: Relationship between Exposure to Violence, and Attitudes towards Dating Violence and Perception of Gender. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(9).
- Shamu , S., Gevers, A., Mahlangu, B. P., Jama Shai, P. N., Chirwa, E. D. ve Jewkes, R. K. (2016). Prevalence and risk factors for intimate partner violence among

Grade 8 learners in urban South Africa: baseline analysis from the Skhokho Supporting Success cluster randomised controlled trial. *International health*, 18-26.

- Solmuş, T. (2012). *Bağlanma evlilik ve aile psikolojisi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Spear, L. P. (2013). Adolescent neurodevelopment. *Journal of Adolescent Health*, 2(52), 7-13.
- Spitzer, C., Barnow, S., Wingefeld, K., Rose, M., Löwe, B. ve Grabe, H. J. (2009). Complex post-traumatic stress disorder in patients with somatization disorder. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 1(43), 80-86.
- Steinberg, L. (2014). *Age of Opportunity: Lessons from the New Science of Adolescence*. Boston: MA: Houghton Mifflin Harcourt.
- Straus, M. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and youth services review*, 252-275.
- Sugarman, D. B. ve Hotaling, G. T. (1989). Dating violence: Prevalance, context, and risk markers. *Violence in dating relationships: Emerging social issues*, 3-32.
- Şahin, N. H., ve Durak, A. (1994). Kısa Semptom Envanteri (Brief Symptom Inventory-BSI): Türk Gençleri İçin Uyarlanması [A study of the Brief Symptom Inventory in Turkish Youth]. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Şar, V. ve Öztürk, E. (2006). What is trauma and dissociation? *Journal of trauma practice*.
- Şar, V., Öztürk, P. E., ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlanmasının Geçerlilik ve Güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi*, 32(4), 1054-1063.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Acta medica*, 82-86.
- Taquette, S. R., Moraes, C. L., Borges, L. ve Furtado, S. (2020). Teen-dating violence: conception of adolescents in a Brazilian metropolis. *Journal of injury and violence research*, 12(2), 153.
- Temple, J. R., Choi, H. J., Elmquist, J., Hecht, M., Miller-Day, M., Stuart, G. L. (2016). Psychological abuse, mental health, and acceptance of dating violence among adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 2(59), 197-202.
- Teten, A. L., Ball, B., Valle, L. A., Noonan, R. ve Rosenbluth, B. (2009). Considerations for the definition, measurement, consequences, and prevention of dating violence victimization among adolescent girls. *Journal of Women's Health*, 923-927.
- Tezcan, M. (1996). Bir şiddet ortamı olarak okul. *Cogito*, 105-108.
- Thapar, A. (2012). Depression in adolescence. *The lancet*(379), 1056-1067.

- The United Nations Children's Fund[UNICEF]. (2006). Unicef: https://www.unicef.org/publications/files/Child_Protection_Information_Sheets.pdf adresinden alınmıştır
- Theories of cognitive development: From Piaget to today. (2015). *Developmental Review*.
- Touchette, E. (2011). Subclinical eating disorders and their comorbidity with mood and anxiety disorders in adolescent girls. *Psychiatry research*, 185-192.
- Trabold, N., Swogger, M. T., Walsh, Z. ve Cerulli, C. (2015). Childhood sexual abuse and the perpetration of violence: The moderating role of gender. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 4(24), 381-399.
- Turnbull, G. J. (1998). A review of post-traumatic stress disorder part 1: Historical development and classification. *Injury*.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (tarih yok). Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2019). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi. Tük.
- Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Aile ve toplum*, 85-92.
- Van der Vegt, E. J., Tieman, W., van der Ende, J., Ferdinand, R. F., Verhulst, F. C. ve Tiemeier, H. (2009). Impact of early childhood adversities on adult psychiatric disorders. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, 31-724.
- Van Leijenhorst, L. M. (2010). Adolescent risky decision-making: Neurocognitive development of reward and control regions. *NeuroImage*, 51(1), 345-355.
- Vanhalst, J. L. (2013). The development of loneliness from mid- to late adolescence: trajectory classes, personality traits, and psychosocial functioning. *Journal of Adolesc*, Dec;36(6):1305-12.
- Volpe, E. M., Hardie, T. L. ve Cerulli, C. (2012). Associations among depressive symptoms, dating violence, and relationship power in urban, adolescent girls. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 4(41), 506-518.
- Wainwright, N. ve Surtees, P. (2002). Childhood adversity gender and depression over the life-course. *Journal of affective disorders*, (72), 33-44.
- Weiss, N. H., Duke, A. A. ve Sullivan, T. P. (2014). Evidence for a curvilinear dose-response relationship between avoidance coping and drug use problems among women who experience intimate partner violence. *Anxiety, Stress ve Coping*, 7(26), 722-732.
- Wiefferink, C. H. (2006). Clustering of Health-Related Behaviors and Their Determinants: Possible Consequences for School Health Interventions, *Prevention Science*, 7(2), 127-149.

- Winstok, Z. (2012). Partner violence: A new paradigm for understanding conflict escalation. Springer science & Business media.
- Wolfe, D. A., Crooks, C. C., Chiodo, D. ve Jaffe, P. (2009). Child maltreatment, bullying, gender-based harassment, and adolescent dating violence: Making the connections. *Psychology of Women Quarterly*, 21-24.
- Wolfe, D. A., Scott, K., Wekerle, C. ve Pittman, A. L. (2001). Child maltreatment: Risk of adjustment problems and dating violence in adolescence. *Journal of the american academy of child & adolescent psychiatry*, 282-289.
- World Health Organization [WHO]. (2013). Violence and Injury Prevention. World Health Organization: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/en/ adresinden alınmıştır
- World Human Organization [WHO]. (2010). Global Health Estimates (GHE). www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/en adresinden alınmıştır
- Yalch, M. M., Lannert, B. K., Hopwood, C. J., ve Levendosky, A. A. (2013). Interpersonal style moderates the effect of dating violence on symptoms of anxiety and depression. *Journal of interpersonal violence*, 28(16), 3171-3185.
- Yalçın, I. (2014). Algıladıkları sosyal destek düzeyleri farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri.
- Yavuzer, Y. (2011). Okullarda saldırganlık/şiddet: Okul ve öğretmenle ilgili risk faktörleri ve önleme stratejileri. *Milli eğitim dergisi*, 43-61.
- Yıldız, M. (2016). Romantik ilişkilerde şiddetin ana baba tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisi.
- Young, M. S., Harford, K. L., Kinder, B. ve Savell, J. K. (2007). The relationship between childhood sexual abuse and adult mental health among undergraduates: Victim gender doesn't matter. *Journal of Interpersonal Violence*, 10(22), 1315-1331.
- Yumuşak, A. ve Şahin, R. (tarih yok). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları: Toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki.
- Yumuşak, A., ve Şahin, R. (2014). Flörtte şiddete yönelik tutum ölçeklerinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 233-252.
- Yüksel, A., Engin, E. ve Turgut, E. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin incelenmesi. *Uluslararası sosyal araştırmalar dergisi*, 834-40.
- Zavala, E. ve Muniz, C. N. (2020). Life Domains and Dating Violence Among Latino Youth: A Partial Test of Agnew's Integrated General Theory. *Criminal Justice Review*.

Zoroğlu, S. S., Tüzün, Ü., Şar, V., Öztürk, M., Kora, E. M. ve Alyanak, B. (2001). Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları. *Anadolu psikiyatri dergisi*.

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ÖLÇEĞİ *

Sorulara nasıl yanıt verilecek?

Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içersine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

	Hiç bir zaman	Nadiren	Zaman zaman	Sıklıkla	Çok sık olarak
Cocukluğumda yada ilk gençliğimde...					
1. Yeterli yemek bulamazdım.	1	2	3	4	5
2. Ailedekiler bana "salak", "beceriksiz" yada "tipsiz" gibi sıfatlarla seslenirdi.	1	2	3	4	5
3. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur yada uyuturucu alırdı.	1	2	3	4	5
4. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeye yardımcı olan birisi vardı.	1	2	3	4	5
5. Kirli giysiler içersinde dolanmak zorunda kalırdım.	1	2	3	4	5
6. Sevdiğimi hissediyordum.	1	2	3	4	5
7. Ana babamın benim doğmuş olmama istemediklerini düşünüyordum.	1	2	3	4	5
8. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora yada hastaneye gitmem gerekmişti.	1	2	3	4	5
9. Ailedekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı yada sıyrıklar oluyordu.	1	2	3	4	5
10. Kayış, sopa, kordon yada başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1	2	3	4	5
11. Ailemde başka türlü olmamı istediğim bir şey yoktu.	1	2	3	4	5
12. Ailedekiler birbirlerine karşı saygılı davranırlardı.	1	2	3	4	5
13. Ailedekiler bana kırıcı yada saldırganca sözler söylerlerdi.	1	2	3	4	5
14. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
15. Ailedekiler beni her türlü kötülükten korumaya çalışırlardı.	1	2	3	4	5
16. Bana o kadar kötü vuruluyor yada dövülüyordum ki öğretmen, komşu yada bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	1	2	3	4	5
17. Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1	2	3	4	5
18. Ailedekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.	1	2	3	4	5
19. Birisi bana cinsel amaçla dokundu yada kendisine dokunmamı istedi.	1	2	3	4	5
20. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla yada benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	1	2	3	4	5
21. Çocukluğum mükemmeldi.	1	2	3	4	5
22. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya yada cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1	2	3	4	5
23. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1	2	3	4	5
24. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
25. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	1	2	3	4	5
26. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
27. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	1	2	3	4	5
28. Gerekliği halde doktora götürülmezdim.	1	2	3	4	5

* İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Klinik Psikoterapi Birimi

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri

Not: Sonunda * olan ifadeler ters puanlanır.

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır. *	1	2	3	4	5
2. Bir erkek kız arkadaşına ne yapması gerektiğini söylememelidir. *	1	2	3	4	5
3. Bir kız, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce erkek arkadaşına sormalıdır.	1	2	3	4	5
4. İlişkiler daima kızlar erkek arkadaşlarını memnun ettiklerinde yolunda gider.	1	2	3	4	5
5. Bir erkeğin kız arkadaşını tehdit etmesi için asla bir sebep olamaz. *	1	2	3	4	5
6. Bazen erkekler ellerinde olmadan kız arkadaşlarına küfrederek.	1	2	3	4	5
7. Bir kız erkek arkadaşını memnun etmek için daima değişmelidir.	1	2	3	4	5
8. Bir kız daima erkek arkadaşının söylediğini yapmalıdır.	1	2	3	4	5
9. Bir erkek, kız arkadaşının her hareketini bilmek zorunda değildir. *	1	2	3	4	5
10. Bir erkeğin kız arkadaşına küfretmesi için asla yeterince iyi bir gerekçe olamaz. *	1	2	3	4	5
11. Bir erkeğin, çok sinirlendiğinde kız arkadaşına bağırması anlaşılabilir.	1	2	3	4	5
12. Bir erkeğin kız arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.	1	2	3	4	5
13. Bir erkeğin kız arkadaşına bağırıp çağırmasının asla bir gerekçesi olamaz. *	1	2	3	4	5
14. Bir kız, eğer erkek arkadaşını rahatsız ediyorsa, arkadaşlarıyla görüşmemelidir.	1	2	3	4	5
15. Bir kız için her zaman erkek arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.	1	2	3	4	5
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir kız, bir erkek ona vurduğunda ondan ayrılmalıdır. *	1	2	3	4	5
2. Bazı kızlar erkek arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.	1	2	3	4	5

3. Bir erkeğin kız arkadaşına vurması asla doğru değildir.*	1	2	3	4	5
4. Bazen erkekler kendilerine hakim olmadan kız arkadaşlarını yumruklarlar.	1	2	3	4	5
5. Bir erkeğin kız arkadaşını itmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur. *	1	2	3	4	5
6. Bazen bir erkek, kız arkadaşı onu sinirlendirdiğinde ona vurmaktan kendini alıkoyamaz.	1	2	3	4	5
7. Bir erkeğin kız arkadaşını tokatlamasının asla iyi bir gerekçesi yoktur. *	1	2	3	4	5
8. Bazen kıskançlık erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşını tokatlamak zorunda kalır.	1	2	3	4	5
9. Erkek arkadaşlarını aldatan kızlar tokatlanmalıdır.	1	2	3	4	5
10. Bazen aşk, erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşına vurur.	1	2	3	4	5
11. Bir erkek, genellikle kız arkadaşı haketmedikçe onu tokatlamaz.	1	2	3	4	5
12. Eğer hak ediyorsa, bir erkeğin kız arkadaşına tokat atması normaldir.	1	2	3	4	5
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir kızın erkek arkadaşına küfretmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur: *	1	2	3	4	5
2. Kızların erkek arkadaşlarına nasıl giyineceklerini söyleme hakları vardır.	1	2	3	4	5
3. Bir erkek daima kız arkadaşı ona ne yapmasını söylerse onu yapmalıdır.	1	2	3	4	5
4. Eğer bir kız, erkek arkadaşına bağırıp çağırırsa bu o erkeği gerçekten ciddi bir şekilde yaralamaz.	1	2	3	4	5
5. Kızların erkek arkadaşlarına ne yapmaları gerektiğini söyleme hakları vardır.	1	2	3	4	5
6. Bir erkek için, her zaman kız arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.	1	2	3	4	5
7. Bazen kızlar ellerinde olmadan erkek arkadaşlarına küfrederek.	1	2	3	4	5
8. Bir erkek, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce daima kız arkadaşına sormalıdır.	1	2	3	4	5
9. Bir kızın erkek arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.	1	2	3	4	5
10. Bir kızın çok sinirlendiğinde erkek arkadaşına bağırması anlaşılabilir.	1	2	3	4	5
11. Bazen kızlar, erkek arkadaşlarının onları dinlemeleri için onları tehdit etmek zorundadırlar.	1	2	3	4	5

Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Eğer, hak ediyorsa, bir kızın erkek arkadaşına tokat atması normaldir.	1	2	3	4	5
2. Bir kızın erkek arkadaşını itip kakması çok da büyütülecek bir şey değildir.	1	2	3	4	5
3. Bazen kızlar kendilerine hakim olmadan erkek arkadaşlarını yumruklarlar.	1	2	3	4	5
4. Bazı erkekler kız arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.	1	2	3	4	5
5. Bazen bir kız, ona saygı göstereceğini diye erkek arkadaşına vurmaya zorundadır.	1	2	3	4	5
6. Bir kız genellikle erkek arkadaşını hak etmedikçe onu tokatlamaz.	1	2	3	4	5
7. Bir kız, erkek arkadaşını ne yaparsa yapsın ona vurmamalıdır. *	1	2	3	4	5
8. Bir erkeğin kız arkadaşını tarafından tokatlanmasının asla bir gerekçesi yoktur. *	1	2	3	4	5
9. Saç çekme bir kızın erkek arkadaşından intikam alması için iyi bir yoldur.	1	2	3	4	5
10. Bir kızın erkek arkadaşına tokat atması asla normal değildir. *	1	2	3	4	5
11. Bazı kızlar, kendilerini dinletmek için erkek arkadaşlarını yumruklamak zorundadırlar.	1	2	3	4	5
12. Bir erkek, kız ona tokat attığı zaman o kızdan ayrılmalıdır. *	1	2	3	4	5

KSE

Aşağıda insanların bazen yaşadıkları belirtiler ve yakınmaların bir listesi verilmiştir. Listedeki her maddeyi lütfen dikkatle okuyun. Daha sonra o belirlenim sizi bugün dahil, son bir haftadır ne kadar rahatsız ettiğini yandaki kutulardan uygun olanının içini işaretleyerek gösterin. Her belirti için sadece bir yeri işaretlemeye ve hiçbir maddeyi atlamamaya özen gösterin. Fikir değiştirdiyseniz ilk yanıtınızın üstünü karalayın.

	Hiç	Biraz	Orta Derecede	Oldukça fazla	Ciddi derecede
1. İçinizdeki sınırlılık ve titreme hali	☐	☐	☐	☐	☐
2. Baygınlık, baş dönmesi	☐	☐	☐	☐	☐
3. Bir başka kişinin sizin düşüncelerinizi kontrol edebileceği inancı	☐	☐	☐	☐	☐
4. Başınıza gelen sıkıntılardan dolayı başkalarının suçlu olduğu düşüncesi	☐	☐	☐	☐	☐
5. Olayları hatırlamada güçlük	☐	☐	☐	☐	☐
6. Çok kolayca kızıp öfkelenme	☐	☐	☐	☐	☐
7. Göğüs (kalp) bölgesinde ağrılar.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Meydanlık (açık) alanlardan korkma duygusu	☐	☐	☐	☐	☐
9. Yaşamınıza son verme düşünceleri	☐	☐	☐	☐	☐
10. İnsanların çoğuna güvenilmeyeceği düşüncesi	☐	☐	☐	☐	☐
11. İştahta bozukluklar	☐	☐	☐	☐	☐
12. Hiç bir nedeni olmayan ani korkular	☐	☐	☐	☐	☐
13. Kontrol edemediğiniz duygu patlamaları	☐	☐	☐	☐	☐
14. Başka insanlarla beraberken bile yalnızlık hissetme	☐	☐	☐	☐	☐
15. İşleri bitirme konusunda kendini engellenmiş hissetme	☐	☐	☐	☐	☐
16. Yalnızlık hissetme	☐	☐	☐	☐	☐
17. Hüzünlü, kederli hissetme	☐	☐	☐	☐	☐
18. Hiçbir şeye ilgi duymama	☐	☐	☐	☐	☐
19. Ağlamaklı hissetme	☐	☐	☐	☐	☐
20. Kolayca incinebilme, kırılma	☐	☐	☐	☐	☐
21. İnsanların sizi sevmeyeceğine kötü davranacağına inanmak	☐	☐	☐	☐	☐
22. Kendini diğerlerinden daha aşağı görme	☐	☐	☐	☐	☐
23. Mide bozukluğu, bulantı	☐	☐	☐	☐	☐
24. Diğerlerinin sizi gözlediği ya da hakkınızda konuştuğu inancı	☐	☐	☐	☐	☐
25. Uykuya dalmada güçlük	☐	☐	☐	☐	☐
26. Yaptığınız şeyleri tekrar tekrar doğru mu diye kontrol etme	☐	☐	☐	☐	☐
27. Karar vermede güçlükler	☐	☐	☐	☐	☐
28. Otobüs, tren, metro gibi umumi vasıtalarla seyahat etmekten korkma	☐	☐	☐	☐	☐
29. Nefes darlığı, nefessiz kalma	☐	☐	☐	☐	☐
30. Sıcak, soğuk basılma	☐	☐	☐	☐	☐
31. Sizi korkuttuğu için bazı eşya, yer, etkinliklerden uzak kalmaya çalışma	☐	☐	☐	☐	☐
32. Kafanızın birden bombaymış kalması	☐	☐	☐	☐	☐
33. Bedeninizin bazı bölgelerinde uyuşmalar, karıncalanmalar	☐	☐	☐	☐	☐
34. Günahlarınız için cezalandırmanız gerektiği düşüncesi	☐	☐	☐	☐	☐
35. Gelecekle ilgili umutsuzluk duygularının içinde olmak	☐	☐	☐	☐	☐
36. Konsantrasyonda (dikkatli bir şey üzerinde toplamada) güçlük/zorlanma	☐	☐	☐	☐	☐
37. Bedenin bazı bölgelerinde zayıflık, güçsüzlük hissi	☐	☐	☐	☐	☐
38. Kendini gergin ve tedirgin hissetme	☐	☐	☐	☐	☐
39. Ölüm ve ölmek üzerine düşünceler	☐	☐	☐	☐	☐
40. Birini dövme, ona zarar verme, yaralama isteği	☐	☐	☐	☐	☐
41. Bir şeyleri kırma/dökme isteği	☐	☐	☐	☐	☐
42. Diğerlerinin yanındayken kendini çok fazla gözlemek, yanlış bir şeyler yapamamaya çalışmak	☐	☐	☐	☐	☐
43. Kalabalıklarda rahatsızlık duymak	☐	☐	☐	☐	☐
44. Bir başka insana hiç yakınlık duymamak	☐	☐	☐	☐	☐
45. Dahşet ve panik nöbetleri	☐	☐	☐	☐	☐
46. Sık sık tartışmaya girme	☐	☐	☐	☐	☐
47. Yalnız bırakıldığında/kalındığında sınırlılık hissetme	☐	☐	☐	☐	☐
48. Başarılarınız için diğerlerinden yeterince takdir görmediğiniz düşüncesi	☐	☐	☐	☐	☐
49. Yerinde duramayacak kadar gergin ve tedirgin hissetme.	☐	☐	☐	☐	☐
50. Kendini değersiz görme, değersizlik hissi	☐	☐	☐	☐	☐
51. İzin verdiğiniz takdirde insanların sizi sömürecekleri düşüncesi	☐	☐	☐	☐	☐
52. Suçluluk duyguları	☐	☐	☐	☐	☐
53. Akılınızda bir bozukluk olduğu düşünceleri	☐	☐	☐	☐	☐

EK – D

1. Yaşınız:

2. Cinsiyetiniz:

( ) Kadın ( ) Erkek

3. Sizce aşağıdaki seçeneklerden hangisi ekonomik düzeyinizi en iyi ifade etmektedir?

( ) Düşük ( ) Orta ( ) Yüksek

4. Su anda mevcut bir romantik ilişkiniz var mı?

( ) Evet. ( ) Hayır

5. Mevcut bir romantik ilişkiniz var mı sorusuna cevabınız EVET ise ne kadar zamandır berabersiniz? Ay veya yıl olarak belirtebilirsiniz.

(.....)

6. Ebeveynlerinizin ilişki durumu nedir?

( ) Evli ( ) Boşanmış

7. Annenizin eğitim durumu nedir?

( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü

8. Babanızın eğitim durumu nedir?

( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü

9. Ebeveynleriniz birbirlerine şiddet olarak nitelendirilebileceğiniz davranışlarda bulunur muydu?

( ) Evet. ( ) Hayır

10. Mevcut ya da daha önceki ilişkilerinizde şiddete maruz kaldınız mı?

( ) Evet. ( ) Hayır

11. Mevcut ya da daha önceki ilişkilerinizde şiddete başvurduunuz mu?

( ) Evet. ( ) Hayır

EK – E

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ : 29.05.2020
TOPLANTI SAYISI : 2020-15

KARAR NO: 2020-15-10: Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 170624094 numaralı öğrencisi Fatma Nur KOCAMANOĞLU'nun, "Geç Ergenlik Döneminde Flört Şiddeti İle Çocukluk Travmaları Ve Ruhsal Belirtiler Arasındaki İlişki" konulu tezi hakkında yapacağı anket çalışmasının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 12.03.2020 tarih ve 2020-07 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy çokluğu ile karar verildi.

